

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

282

282-4-2.

Գեորգիոս-Գալս քաղաքի թերթ.

221-Ա

ԹԵՑԵՐՐՈՒԳԱՅԸ

ՐԻՍԱԼԵՅԻ ՅԵԼԵՔ

ԳԱՅՍԵՐԻՅԵՆԻՆ ԱԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԸԸԸԸԸԸ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՍԷ

Պունտան ալթմըշ եկեթմըշ սենէ գատար ագտէմ Գայսերիյէ էհալիսինին էրմէնի միլլէթի չորպաճըլարընտա, պիրէր Չին իմրէրաթօրու կիպի զուրուր վէ աղամէթ օլուպ, էֆրատը միլլէթէ իսէ, անլէրին խէյֆ ու իւրքիւնտիւսիւնտէն նէշաթ իթմէ պիր իթաաթը մէճպուրիյէ հիւքմ իտէր իտի:

Չունքի մէքթէպլէրատէ իլիմ տէրպլէրի օլմաերպ, էքսէր թալէպէկեանըն էն չօդ օգոււմաը մեճ Սաղմուտան սօնրա մէրամ աննատաճադ դատար իքի սաթըր եազը թաալիսինտէն իպարէթ օլտուզունտան, պունտան պիրազ իլէրի կիթմէքլիք օլսա օլսա սէսի կիւզէլ օլան չօճուզլարտա միւշահտէ օլունուր, վէ պէպլէլիքէ իսէ էըլար իլէ ժամադիրք վէ Շարահան տէրպլէրի վէրիլիքէ ժամասացութիւնա պլթթաեին տիրացու նամը վէրիլի իտի:

Պու սընըֆա տախիլ օլմանեան չօճուզլար, եա հիշ եազը ալմաեա դալմադ, եախօա իքի սաթըր եազը եազապիլիթ օլուր օլմադ մէքթէպտէն չըգարըլու, եա պիր թիւճճար վէ ֆաիզճի խըտմէթքեարըզընա, եատէ պիր էանաֆ վէ

սանաթքեար եանընա դօնուլուր իտի:
Պինապլէրին էկէր պիր տէրտէրցու, եախօա մէքթէպլէրէ վարժապետ թաեինի լէազըմ կէլիպտէ, չօրպաճըլարտան պիրիսինէ միւնասէպլէթի, վէ եազընտան ուզազաան գարապլէթի օլան ալթապու սընըֆը տիւշիւնլէրինտէն պիր իթաաթ էլտէ էալիլմէզ իտի իսէ, դարուրի վանթ թէրպլիէէսինտէն չըգան, վէ վարպապի օլմադ նիէէթիւնտէն պիր ճիհէթիւ, սաթըր նազար գըլմըշ օլան տտէմէր էհաթիպ վէ իթթիւար գըլմըր իտի:

Վէ չունքի օ վազթըն էն եիւքսէք տէրպլէրի աղըզտան դարաու Աւետարանըն թիւրքճէէէ թէրճիւմէսի, վէ պիրազ տա փափաղանվարի օլարադ Հ. Արրա քերականութիւնունտան անունլարըն հուլու իլէ բայլարըն խոնարհմունքունուն էգպլէրլնմէսի կիպի շէլէր օլուպ, վէ պիր չօճուզուն իսէ ֆերահանտան պաշլաեարադ Հեզարան Սաղմու Մեճ սաղմա Գորճք առաքելոց նարեկ ժամադիրք վէ Շարահանը պլթթիւմէսի եէտի սէքիգ սէնէէէ միւհթաճ խոտլիւնտէն, ծնտան իլէրի կիթմէք իչուն չօզլարընըն սինի միւսաատէ էտէմէզ, վէ էտէն օլսա իտի պիլէ օգուտուզու շէյին ֆիքրիսի աննաեամաեարադ, կէօզիւ պաղըր գուշ կիպի

2004

31877-64

նէրէնէ կիթտլինի սիլմէմէե արթըգ թէհամմիւ կէթիւրէմէգ օլմագտան , վէ ինտէլ էհալի պու տէրէճէեէ վասըլ օլմագտան պիւրէր Ֆէյլէսօֆ նագարըլա պագըլմագտան նաշի , վէ պիւրտէ վալիտէյնտէ , օնտան գիւտտէ օղոււմագըլըն շուղըլա Ֆիւթիւր կէթիւրի գէհապը պուլոււնտուղընա միւլթէնի , օղոււմագ էագմագ պասլինտէ տէրէճէյի մէգպուրէէի թէճալուղ կիթտիւրէթ թէճալի օլոււնտագ իտի :

Վէլէվ չօճուղընու պոււնտան գիւտտէ թաալիթ կիթմէք իչիւն պիւր արղու սահիպի պուլոււնտա տախի , իֆաաէյի մէգպուրէտէն , արղուստէնա մու վաֆըր պէրս վէ միւտէրթի պուլոււնտաճագը իլէ պէրտալէր , էհալիլին օղոււմագ էագմագ պասլինտէ օլան տէրէճէյի սէֆալէթիլին իսթիւնպաթ օլոււնտա պիւլէճէյի պէտիէի տիւր :

Իչիլէ պու վէճէլէ միլլէթ իւղէրինէ հիւքմէ կիթմէքտէ պուլոււնտան գուլմէթի ճէհալէթ , պասիլէթիլէրէ էօյլէ պիւր բէրտէ շէքմիլ , վէ ճէնտագ վէ հիւրթիէթ աուլիուլարընը օլ տէրէճէ քէօրլէթմիլ իտի քի , Ֆուգարտար օրթա հալլիլէրին իրտմէթքարը , վէ ալէլ տմոււմ ճիւլէթի քի չօրպաճըլարըն մէրէվիլի ճիքքեաթը հիւքմիւնտէ իտիլէր :

Պու չօրպաճըլար տաթ իչիւնտէն այրըլմագ , վէ զուրուր ու աղամթիլէրինի պիւր գաթ տահա արթըրարագ էհալիլին կէօլիւնիւ գըրմագ իւղրէ , պաշարընա տէրէսի գըրմըր շուհա գաթիւր գալիտագ գօնոււնուրար , վէ իրէք Շամ շիթարիսի էախօտ կէգի էնթարի , վէ իւսթիւնտէնտէ կէնիլ գօլլու շուհա պիւնիլ կէէիւրլէր իտի :

Ալէլ տմոււմ աեագլարընտա սարը մէսթ փապուշ պուլոււնուր իտի իտէ տէ , պագիլէրինի մէսթիլէրի գըրմըր շուհատան օլան չագըլարը փաշարընա տիքիլմիլ օլուր իտի :

Շու գատար քի օ վագթըն պաշտան սաշ կէօսթէրմէմէք տաթի , պուլար հագըրնտա տախի ճարի օլոււնտան , հաֆիթատա պիւր տէֆա պաշարընը թը-

րաշ էթտիւրէք տէրէլէրինտէ պէլիք գարարուրըր գատար պիւր բէրէճմ պըրագըլար , վէ պոււնուտա Չին ուսուլու իւղրէ ուղատըլար իտի իտէ տէ . տիշարքեա սարգըտամաեարագ Աճէմիլարի տիւլտիւրիւպ , օ վագթըն հիւքմիւնտէ պու պիլիմ բէրէճմ իչուն նէվագիլ շէքէր տէ տէրլէր իտի :

Վէ սագալ պըրագմագ առթիլ պէլքի տօղտան վէ էիւղ էաշընտան սօնրաեա , վէ օ տա չօղճա էրուսագէմէ ուխտա վարսեա միւհթամ օլոււնտան , հէր քէս կիպի պու չօրպաճըլարըն տախի էիւղլէրի թըրաշ օլոււնուշ , վէ կէնճլէրինի տախի շէնէլէրի էարընա գատար ճընպըս իլէ քէմիլարի օլարագ էօլընմուշ , վէ պըրգըլարը իտէ , տուտագլարը հիւղտընտան պէրու գըրըլարագ , վէ պուրուղարընըն ալթընտան պիւր հայը էէրի տախի պագիլէրինի ուսթուրա վէ քիլիսիւնի ճընպըս իլէ ալընարագ պիւրէր էայ պիլիլինտէ գապա թըրաշ պըրագըլմիլ օլուր իտի :

Միլլէթին էվաթ վէ էանաֆ գըսմը , պու գըրէաֆիթտէն մահրոււմ օլոււնտան , անլէրին քիսթիլիտէ պաշարընտա մուգալարը կիպի քիլէճլէ տօնուրմա քէշէ քիււհ , սըրթլարընտա էա պիւր իրիլէ ալաճա , էախօտ կէօյ պէգտէն էնթարի , վէ իւղէրինտէ իտէ նատիլէն շուհա ճիպլէտէն իպարէթ պուլոււնուր իտի :

Չուքի չօղլարը իւսթտէն , էա սալթատան պիւրագ պիւլէիւճէք օլան Ֆէրմանէ , էա տա ապա սալթա կէէիլի օլոււնտան , պոււնու թէճալուղա շուհա ճիպլէ կէէիւնտէ ճիւրաթ էտէնլէր , չօրպաճըլարըն իրչընա օղրաեարագ պագի իտարաճըր արթմագ , պագի տէ տիկէր պիւր պէլարընա օղրամագ թէհիլէքէսիտէ պուլոււնուրար ըրը :

Իչիլէ գօճա պաշըլար պու հէեթտէ , վէ էֆրատը միլլէթ իտէ պիւր միւղթարէպ հալտէ պուլոււնուպ , ալըր թէրի օլարագ հուսուլա կէլէն քիսպ ու թիճարէթի իլէլեագըմ կէլէն սէրպէսթիլէ քիմսէ մալիք տէլիլ իտի :

Կէլլիմքի ալէմին սէլպի իսթիւրահաթընը միւհիւպ զուրուր ու աղամթ սահիպի օլան մէգըլար գօճա պաշըլար , պիւրպիլինի շէքէմէիպաէ իրրիպլամտա կէգէն ճանվէրլէր միսալի , էէք տիկէրի իլէլա էնգաթի իրըլաշըլար , վէ թէրվիճի մէրամ վէ էֆքեարլարը գըմընտա թարաֆ թարաֆ օլուրար , վէ էանաֆ վէ էֆրատը միլլէթի տախի շէրր ու

թահթը թէէսիլինէ իլթիճա իթմէք մէճպուրիէթիլնտէ պուլոււնուրար , վէ պու վէճէլտէ գալիմ գօճա պաշըլար , հէր իսթիլիլինի էափմագ վէ պաշա չըգարմագ իւղրէ արատըգլարը սուհուլէթի պուլուրար ըրը :

Ինտի պու գօճա պաշըլարըն ահվար տէհէթ իլթիմալինի պու վէճէլ միւնֆէրիտէն պահա վէ իպահ էթմէնի սօնու

Կ Ե Ս Ա Ր Ի Ա . Գ Ա Յ Ս Է Ր Ի Յ Է

գոււմ իխաֆէսիլէ հէր պիւրի քէնտի ֆըգրատը տախիլինտէ պուլոււնտուրմագ իւղրէ օղրաշըլար ըրը :

Պիւնտէն ալէյհ չօրպաճըլարըն էն թէէսիլիսի , պաշգալարընտան գիւտտէ մէրհամէթսիլի , վէ գոււմ ու իթիսաֆ պասլինտէ ճէրպլէգէսիլի օլուպ , հիւրմէթ վէ իթաաթը , իտէյֆ ու իրքիւնտիւէ միւսթէնէտ օլան էվաթ վէ էանա թագըմը տախի , բէյ տէր բէյ օ միսիլուլէրին

կէլիւր շէյլէրտէն օլմատըրը ճիհէթլէ , հէր պիւր հալլէրինի պիւրտէն աննաթտըրընտըր գըմընտա , պոււնտան ալթմիլ պէշ սէնէ գատար ագաթմ սէպգաթ էթմիլ պիւր վագապը միւտհիլէէի նագլ ու հիքեաէէ իթմէքլիլի քեաֆի ատտ իտէրիմ

Վէ նէթիճէսիլնտէ իտէ , օլ վագթըն հալի իլէ , սաեէյի մուտալէլթվաեէյի հագրէթի ճիհան պանիտէ , քէմալը հիւրիւեէթ , վէ սէրպէսթիլի պէլաեէթ

իլէ եաշամագտա օլտուղումուզ, չու տէվ-
րի միւնէվիլերի բիւր էսէրի պիթ թաթ-
պիւզ, նախ պուրուլուղումուզ էլթաթը
սէնիյէ, վէ մէրհամէթի արլյէ հազզընտա
վաճիպէյի զիմմէթտէն օլան շիւքրանիէ-
թիմիզին թէէքիա ու թէքրարընա նէ տէ-
րէճէ պօրճու պուլունտուղումուզու թա-
նընըպ, բուզ ու շէպ իզտիեատը էօմր
վէ իզպալ վէ շէվքէթ իճլար ճէնապը
ճիհանպանիլէրի էտիեէյի խայրիյէսինտէն
պիր տազըզա տուր օլմամագլըղմըղըն
էշէտտի լիւզիմիւնիւ իթարա պու խու-
սուսու տախի վէսիլէճու իթթիխազ իյ-
լէրիմ :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊՍՊ

ԵԱՂԱՆ ԳԱՐԸՆ ՔԷՍՐԷԹԻ ԻԼԷ ԻՔԻ ՎՈՒԳՈՒԱԹ

Սէնիյի միլատիեէնին 1816 սընա տօղ-
բու նոյեմբեր այընըն սօնլարընտա, Ա-
նատուլու գըթապընըն մէշնուր վէ դատիմ
շէհրլէրինտէն պիրիսի օլան մէգըլըր
Գայսէրիյէեէ ֆիվզ էլատէ սիւրէթտէ
գար եազմըշ, վէ աեազ թասալիր օլու-
նան շխտէթլի վէ սօղուզ բուզիպեար,
պիր գաթտա տամլար վէ սուվարար
խաթիւնէ եազան գարլարը թօղուտուպ,
վէ զօգազլարա սերբիլէտիյինտէն, գար-
լարըն գարարուըս տար զօգազլարը, վէ
բէք չօգ էվ գափուլարընը սօլլամըշ ըտը :

Գայսէրիյէեի պիլէնիլը էլպէթտէ տէր
խաթըր էտէրլէր քի, սու կիպի թէվա-
թուրճա գար եազտողը վազըթլար, զա-
եէթ տար օլան, վէ կիրիլի չըգըշը, վէ
եըլանգավի սիւրէթտէ պուլունան զօ-
գազլարտան կէշիլէմէզ օլմամագ, վէ
գար եըղընտըլարը բասթ կէլա շինէ-
նէրէք փօթուր սաթըր եէրլէրինտէն գա-
եըպ թէնկիլլէնմէք թէ հիլէթսինտէն եօլ-
ճուլարը մուհաֆազա գըլմագ իւզրէ,
գար եըղընտըլարը իւզերինէ տէրէճէ տէ-
րէճէ էշիք եափարըլար, վէ միւրիւր ու
ուպուր իտէնլէր օրպարտան էնէրլէր
չըզարլար :

Գարտան էշիք եափմագլըզ տախիմա

իշէրի Շարըն Բուժ մահալլէլէրի տար զօ-
գազլարընտա, վէ պաղի տախի մահալ-
լէսինին գարլըղը օլմանան, վէ էվլէրտէ
գար գուեուսու պուլունմանն սէմթլէ-
րին տամլարընտան քիւրիւնիւպ, քիւլ-
լիւեէթլէ զօգազլարա աթըլարագ գար
կիւհիսթանը հէեէթի ալան մահալլէրտէ
վուզու պուլուր, վէ սու եօլտա գար
եըղընտըլար օլան զօգազլարտան իտէ մա-
հալլէ տամլարընա չըգմագլըզտա զաեէթ
գօլայլըզ օլուր իտույի տէրքեար տըր :

Օլ էսնատա աեթթ օլտուղու իւզրէ
զօգազլարըն սու հալի կէրշի կիւնտիւզ
վազթը աթ վէ էթպաաըլա էվլէրէ
սարղընտըլըզ իտէն զօրպա թագըմընա
սէտտի պէնտի միւմանաթ օլուրտու իտէ
տէ, պիլաքս կէճէլէրի մահալլէլէրի սօ-
լաշան, վէ պիր քէօշտէ սուճագտա
փուսուեուպտա կէլիպ կէշէնլէրի խըրիա-
լամագ ազմինտէ պուլունան Գարապալը-
լարըն հուսուլու մաթլուպուլու թէսհիլ
իթմէքտէ պուլունուր իտի :

Պուրտա մէգըլըր Գալապալըլարըն
հալինի պիրազ իզաէ էթմէք լազըմէտէն
տիր. շէօյլէ քի տիւնեանըն հէր թարա-
ֆընտա էմալլարը մէվճուտ պուլուն-
տուղու կիպի, Գայսէրիյէնին տախի աշ-
ղընա կիւրուհուեուե քեար ու քիսպի,
զասպ վէ սիրգաթը էմիլա վէ էշեա, վէ
հէթքի ըրզ վէ ճէրհ վէ գըթալ կիպի
աշվալը ճանիեէյի մէզմուճ իլէ իշթի-
զպտան իպարէթ օլուպ, իշթէ մէգըլըր
Գարապալըլարտա, շէգալէթին հէմ էն-
վանի իճրա էթմէք, վէ հէմ տէ պիլինիպ
տէ բէնշէյի միւճագաթը հիւքիւմէթէ
տիւշմէք իւզրէ, սագալ եա պըեըզլա-
րընը գալըն եաշմագ իլէ սէթր իտէրլէր,
վէ քիւքիւլէթաըզ ուզուն վէ սիւեահ
ապալարընը պաշարընտան ալարագ պօյ-
լարընա պէրապէր պիւթիւն վիճուտա-
րըլա պիւրիւնիւրլէր իտի :

Ըթթափօթուն գաեալար իւզերինէ սա-
րըլուպ, վէ վազթիւնէ վէ մէվսիմինէ կէօ-
րէ թէպալիլ բէնկ վէ հէեէթ իտէրէք,
վէ քէնտիսինի գաեալար իւզերինտէ հալ
օլան պիր նէվի շիմ կիպի կէօթէրէրէք

իւզերինէ կէլէն հայվանլարը ալլատըղը
կիպի, Գարապալըլար տախի պիր չըգմա
պլթընա եախօա քէօշէ պաշընա, վէ սօ-
նէմէճի զօգազլարըն պիրիսինին փուսու
թարաֆընա պալեաաթ թարաֆի օլունան
հէեէթլէրի իլէ եասլանըպ, վէ եիւզլէ-
րինի սուվարտան թարաֆա շէվիլէրէք
պիր աղաճ քիւթիւյիւ պիլիմի ալըպտա
պէքլէմէլէրինտէ, գէվալը կիճէ եօճու-
լարը իւզերլէրինէ վարմանընճա տիւշման
օլտուղունու աննաեամագ, վէ պիր տէ-
ֆա եագաեը էլէ վէրտիքտէն սօնրա,
սօեուեուպ սօղան օլմատան գուրթուլա-
մագ ըտը :

Վէ էն զարիպ եէրիտէ, սու շիքեար-
լար էլէ կէշէր կէշմէզ իւք մուճմէլէ պի-
շագ թէհտիտի իլէ ազըզլարընա փա-
մուզ, եախօա պիր եաղըզ թըզամագ
օլտուղունտան, էն պահատըլարընըն
պիլէ սէս չըգարմաը գապիլ օլամագ
ըտը :

Պու Գարապալըլար, չօգ տէֆա բէ-
ֆիւլէրի իլէ պէրապէրճէ ալա չըգըպ,
վէ պիրէր մէրքէզ թափուլաեարագ, բէն-
շէլէրինէ տիւշէն ալը գօլայ թարիպլէ
հազլամագ իշուն, էվվէլինտէն պէյնլէ-
րինտէ գարարաշտըրընը օլան, պիր ըս-
լըզ իշարէթի գալտըրըմաըլա անը վա-
հիտաթ պիր արաեա թօիլանըլար ըտը :

Իմտի եօզարըտա պէեան էթտիյիմիզ
կիւնիւն եարը կիճէսինտէ, էքեշիլեա
գար եաղտըզտան սօնրա վազը օլտու-
ղու կիպի, կէօյ եիւզիւնտէ փարա գա-
տար պիլէ պուլութ գալմամըշ, վէ թէք-
միլ տէյիլիլլէրի իլէ փարաեան մահիթա-
պըն, շալգըլարընա հաիլ օլամատըղը եը-
տըզլար իլէ պէրապէր սաշտըղը սիմ
բէնկիլ գիւեա իլէ տէրունի մէմէքէթ պիր
բիւշանըզ պաղլամըշ, վէ քէվէք գար-
լարըն արաաընտա մաիլուլթ լաեուհսա
ճիւնիլ թանէլէր իտէ, մահիթապ կէօլի-
սինի աքս էթտիլէրէք հէր պիրիսի պիրէր
էլմաա խուրաեէլէրի կիպի շիզիլ շիզիլ գի-
եալար սաշմըշ իտէ տէ, գարլարըն քէս-
րէթիւնտէն, վէ գուրու աեազըն շիտաե-
թիւնտէն հէր քէս խանէսինէ շէքիւմիլ օլ-

տուղու ճիհէթլէ մէմէքէթէ իւրքիւն-
տիւլիւ պիր սուս ու փուսուլըզ պամըշ
ըտը :

Վէ պիրաե պաղի էվլէրին զօգազլարա
օլան եիւքսէք բէնճէրէլէրի շէրշիլէլէրի-
նէ, օլ վազթըն ստէթի իւզրէ ճամ եէ-
րինէ եաիւշտըրըլան, վէ իւզերինէ եան-
մըշ պէզիլ եաղը սիւրիւլմիւզ օլան ինիլի-
լիպ քեաղըտըլարը արգասընտան ըրլա-
եան շալգըլար տէլալէթիլլէրի, չօղլարընըն
հէնուզ նէվիլ իսթիլրահաթտա օլմատըզ-
լարը աննաշըլըր իտի իտէ տէ, ալշագ վէ
եիւքսէք պիւնա վէ տուվարլարըն, վէ
իւզերինտէ տիքիլի օճագ պաշարը իլէ
հէր պիրիսի պիր թուհաֆ բէսիմտէ օլան
թաշ օլուզլարըն, վէ իլա իլա գալագ-
լարըն, վէ մինարէլէր իլէ պուլարա միւ-
մատիլ օլան հէյալէթիլ պիւնալարըն իւզերի-
նէ եաղան գարլար, հալ վէ հէեէթլէրինի
գապարթմըշ, վէ աճալ աճաիպ բէսմ վէ
պիլիմիլ չըգարմըշ օլտուղու կիպի, պու-
լարըն պէեազ գար իւզերինէ տիւշէն սի-
եահ կէօլիլէրի պիրտէն պիրէ կէօլէ
վուրմատա, ինսանը շէշիթ խաեալաթա
տիւշար էթմէք, վէ քիմիսինի պիր
խաին ինսանա, քիմիսինի իտէ վահշի հօյ-
վանա պէնդէտիպտէ իւրքմէք միւմըին
տէյիլ իտի :

Սլէլիտուսու քի օլ գէմանլար էհալիեէ
էօլիւլէրին խօրթլամաը. վէ ճին վէ է-
ճիւնի կիպի կէօրիւնմէզ մաիլուլար օլ-
մաը գիւլիւմիւ հիւքմ իտէր խաույինէ
մէպնի, իշուլ հէյալէթամիզ մէնգարէնին
էօյլէ պաթըլիեէթլէրի թէէքիա, վէ ին-
սանըն իւշիք ու իւրքիւնտիւսիւնիւ թէշ-
տիա էտէճէյիտէ պաշագ տըր :

Թամամ օ կիճէ սաաթ անճագ եէտիեի
վուրմուշ իտի, պիր պիրինէ թէալիւգա-
թը օլան իւշ նէվի վուզուլաթ պիրտէն,
վէ իւշիւ իւշ եէրտէն գուհուր իտէրէք
նէթիճէսի պիր նօղթա իւզերինէ թօի-
լանը վէրտի :

Վուզուլաթը մէզպուրէնին պիրիսի,
պալեատէ հէեէթլէրինի նագշ ու թաա-
րիֆ էթտիլիլ Գարապալըլար քիսվէ-
թիւնէ կիրմիլ իքի բիւր սիւհ հայտուտ-

լարըն Շիրեմենի ճիւղարընտա տար զօգազլարըն պիրիսինտէն գար եղընտըլարը իւզեթինէ չըգըպ, վէ պիր մահալըլ տամընա աթըլարագ, վէ եարը պոյլարընա չըգան գարըլարը եարարագ, Էվին պիրիսինին պիր պուչուգ արըն եիւքսեքլըլինտէ օլան սօփա գաչը արգասընա կիզլընտիքտէն սօնրա, արատա ուսուլ ուսուլ վէ սազընարագ գաչընարագ պաչըլարըն ուզատըպ օ կվին հալըլինին քելըլինէ մէլըլին իտի:

Պուչուլար հէր նէ քէչֆի իչուն կիզլընտիքը իտի իտէ, պիր արարըպ մէգըլար խանէնին հալըլինտէն պիր շավգ փարըլամատա օլմասըլլա մաթըլուպըլարը հասըլ օլուպ, վէ միւթէագըպտէն վէ աճէլըլինէ կէլըլինէ բէրտէն ալուտէթըլ նապէտիտ օլտուլար:

Տիկերի տէ շու նագըլ էտէճէլիմիզ ֆըզըլայը տէհէթնիւմա տըր, շէօյլէ քի ֆէօյ եղգան մահալըլսի ճիւղարընտա, գօգազ գարա տիվարը հէր նէ գատար հալըլինէ աչըլըր հալտէ եղըլըր իտի իտէ տէ, եինէ էսքի զէմանտան գալմա զաեթի իրի օլան գօգազ զաիուսու իքի շէնէթըլ, վէ զիեատէսլըլ խարիթըլ, վէ քէօչնէ հէեթըլ պիր գօնաղըն, տէվէլք պիչըլմինտէ օլան, վէ մէսիրէսի թօիրագըլ, վէ պինասը սուվասըլ գարա տիվարը օլուպ, զիրի զէմին պասամագըլարըն օլմամասընտան էյրէթի օլարագ ուզատըլմըլ զաեթիթըլ պասըլարագ տէօչէմէսինէ չըգըլմագտա պուլընան սօփասընըն օրթա եէրինտէ, պիր պիրինէ րահմէթօգուլթուրուր օն նէֆէր գատար էչգընա սէրկէրտէլըլի գաթարըլանըլ, վէ էօնըլինէ իտէ ջըրագպա տէնիլէն չըգըլըճըլ շէվիրմէսի պիր չըրա ալթը իւզէրինտէ էօլիւ կէօգիւ կիպի ըրըլ ըրըլ եանմագտա օլան պիր պէգիր չըրասը ալմըլ օլարագ խըճիպ¹ օեուենու օյնարըլար ըտը:

Օեուենուն տէրէճէսիզ գըզըլմըլ, վէ քին ու սասալէթ րէնկի ալմըլ օլտուլ-

¹ Թուրա իլէ տարպ էթմէք, վէ էնվաի ճէգալար վէրմէք իւզըլէ պիր օեուեն տուր:

զու մէգըլար օեուենուլարըն զըզարմըլ կէօգլըլինտէն աթէչ ֆըրըլամագտա, վէ եէք տիկէրինէ ճան ալըճը թարգընտա պագմատա պուլընամալարընտան աննաչըլըր ըտը:

Վէ չուենքի օեուենուլարըն մուգալէլըլի էսասիլէսի պէյ օլանըն էսքի պէյէ ֆիքըլինտէ օլանը իճրա էթմէսինտէն իպարթ օլտուլըլընտան, վէ պէյին պիրիսի օեուենուլարա հէր նէվի զատարճա ինսաֆըլըլըլարը եափտըլտան, վէ ճիւմէլինն ստավէթինի թահրիք գըլտըլտան սօնրա մանսուպուլընտան տիւչիւլ պուլընտուլըլընտան, հէր պիրիսի պիր նէվի զարագ իլէ, եէնի պէյին օ վալիմէ նէճէպա վէրիպտէ եիւրէքլըլինի սօվուտաճաղը հագըլընտա կէօյլու էֆիլէտիր տուրուր իտի:

Եէնի պէյին հէր քէստէ օլան շու խալել պիւլըլինի իլէ պէրապէր, քէնտի գալպինտէ աթէչ ալան ինթիգամըն իճալը տախի խասմինէ ազըլտան խարիճ վէ այգըրը պիր էգիեթ վէրմէքլըլէ մէճալըր էթտիլըլինտէն, բիւր աթէչ կէօգլըլինի խասմինէ շէվիրէրէք «եան հու... պէրի կէլ տէտի. վագաա սէնին եափտըլընա նիպէթըլ տահա աղըր շէյլըր եագըլըր իտէ տէ, վար աղանը պիլ... պէն եալընըլ շու պաչընտա օլան տիւլըլըլըր բէրչէմի թուլթամըլլա գօփարըպ իքթիֆա էտէճէլիմ:»

Էսքի պէյ պու սէօգիւ էչիտիր էչիթմէզ գանն էտէրալին քի, եիւզիւնէ պիր խաֆիֆ շամար վուրուլաճագ տըր կիպի, պիլա ֆիւթիւր գալըլտըլըլ իլէ բէրչէմինի թագըլըլլա գօփարաճագ եէնի պէյին էօնիւնէ օթուրմասը պիր օլտուլ:

Եէնի պէյ մէրգուլուտէ տէրէսինտէ տիւլըլըլը օլան բէրչէմի սէօքէրէք եալըմ արըն ուզուլըլըլընտա օլտուլըլ հալտէ պիր էլինէ սարա սարա թուլթամըլտը, վէ պիր քէսկին ուսթուրա իլէ էթրաֆընը ֆըր տօլաեը չիգտիքտէն սօնրա, տիկէր էլի իլէ սաչը թուլթամըլտըլըլ էլինէ խըլմ իլէ էօյլէ պիր վուրուլ տուր վուրտու քի, թէքմիլ բէրչէմ տէ-

րիսի իլէ պէրապէր էլինտէ գալըր, վէ էսքի պէյին տէրէսինտէն ֆըզըլըրան գանլար իտէ եիւզիւնտէն կէօգիւնտէն աչաղը ագմատա պաչըլտըր:

Իչպու վուգուլթըն տէհէթի սէյր էտէնլըլինն ազըլըր պաչընտան ուչուրաճագ տէրէճէտէ իտի իտէ տէ, էսքի պէյէ մէէմուլ օլուենտուղու գատար թէէսիրի օլմասըլտան, վէ պիր լայըլըլըլա աճը պիլէ տուլմատըլտան մախտա, տիվար քէօչէլըլինտէն պիր մըգտար չօրագըլ էօրիւմէք մասալուլթը պուլտուրթտուրուպ տէրէճէլըլինէ պասարագ, պիր շէվրէ իլէ գըլտըլընտան պէրի պաղըլտըլտան սօնրա եէրինէ օթուրմուլ, վէ օեուենուն տէվամըլ թալէպիլնտէ պուլուլուլուլ իտի:

Պու արատա սէրափա պիւթիւն վիճուտի գարա պէօլընմիլ օլարագ, վէ աեաղըն շիտտէթինտէն նաչի փուֆուլտըլգճա նէֆէսինտէն պըեըլարընըն հէր պիր թէլի պիր պուլը սուճուղու հալի պաղըլամըլ պուլուլընարագ, պիր հէրիֆ տիր իչէրի կիրիպ «Չափուլգ... չափուլգ Մուսթաֆա, տէտի եէնի պէյէ, շիմտի սիւհալարընը գուչանըպ պէնիմ իլէ կէլէճէքսին. հայտէ չափուլգ...»

Պու խապէրին իւզէրինէ եէնի պէյ հէր պիր շէյի եիւզիւ իւզէրինէ պըրագըպ, հէման ալիւլ աճէլէ սիլահալարընը գուչանարագ, կէլինն ստէմ իլէ պէրապէր նասըլ կիտէճէլինի պիլէմէտի...:

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

ԵԱԳԱՆՆ ԷԼԷ ՎԵՐԻՆՏԻՅԻ

Պու վուգուլթըն արգասընտան վագը օլան իւչիւնճիւ տէհէթամիզ քէյֆիեթիտէ զիւրտէ հէքեաեէ խտէճէլիմիզ խուսուլ օլմուլ տուր:

Էլի եաչընտան եօգարը թախմին օլուլուր օրթա պոյլու վէ շիւմանճա պիր գատըն, պաչընը կապոս թասալիր օլուլուր պիր գօեուամի շէնպէր իլէ սարմալամըլ, վէ աեաղընա եէրի սահթի-

եանտան մասալուլ պիր սիեահ շիգմէ տագմըլ օլտուլըլ հալտէ, րէֆիգի օլուպ եիւզիւնտէն անճագ օթուլգ եաչընտա գանն օլուենան վէ պիր գօլուլուլ թագմատարագ կէեինտիլի Մարաչ ապասը ալթընտան պիր էլինէ պիր զէնպիլ, վէ տիկէր էլինէ տախի մուչամա ֆէնէր ալմըլ օլան պիր տէլի գանլընըն գօլուլա եախըլըպ, վէ նէ Էօլտա աճէլէ կիտէճէքլըլինի շաչըրմագտա օլմալարընտան, վէ աեաղըլարընըն տօլաչմասընտան գարըրա պաթըպ չըգարագ, վէ պագի քէրրէ տախի տիւլըլպ գալըլարագ, ազըպէթքեար եաղը թատալիր օլուլուր խարիճի շէհրէ չըգա պիլտիքտէն սօնրա ստըմլարընըլ էրմէնի դարիպըլ մէգարըլընա տօղրու գալտըրտըլար:

Պու իքի արգատաչ, մահալըլըլինն պիլթմիլըլնտէ օլան թարըլար քէնարընը սալիմէն թուլթուրուլարը կիպի, տէլիգանըլ օրատա պիրագ տուրուլուլաեաեագ «Եան Բապպի շիւքիւր...» տէ եիւ պիր կէնիլ նէֆէս ալար, վէ արգասընտան «գատըն տէտի, արգատաչընա, պուլտան պէօյլէ էլիմիգտէ ֆէնէր պուլընմասը էյի գաչմագ, շիմտի սէօնտիւրիւպտէ ալտէթտէ շէհր քէնարընա վասըլ օլուլընա թէքար եագմալըրըլ, պէնտէ չագմագ քէսէսի վար տըր:»

Մէրգուլմէ գատըն հէր նէ գատար քէնտիլնէ ախտ օլան վագիֆէնին իճրասընտա եէքթա իտի իտէ տէ, էսնայը սէֆէրտէ մէէմուլ օլուենան թէհիլթէլըրտէն, վէ օլտուլարը եէրտէն սօնրա տախի ֆէնէր իլէ կիթմէտէն նէ կիպի մագարթաթ իրաս էտէպիլըլ օլտուլըլուլ քէստիլէմէզ խուլըլինտէն, տէլիգանլընըն ճէվապը մէգըլըլինէ պիր մանա վէրմէտի: Լաքին տէլիգանըլ եաղը եիւզիւնտէ, վէ էօյլէ պիր կէճէ վագթիլնտէ էլըլինտէ շավգ պուլընմասընըն շէհր քէնարընտա քեաեին կվէրտէ օլանըլարտան պիրիսինին կէօգիւնէ վուրուլտա շիւպհէլէնտիլըլմէլըլինտէն, եախօտ պիր ազ էվվէլ աճվալըլ թատարիֆ գըլընան Գարապալըլարտան քէօչէ պուլաճագ կիզլըլնէն

օլուպտա, չավգը ավճըլըգլարընա ֆուր- սաթ ատտ խտեբէք հէման կէլիպ տեբէ- լէրինէ չեօքմէլէրի խէյֆինտէն տօլաեը ֆէնէրին մութլագ սիւրէթտէ սէօնտիւ- րիւմէսի էլգէմ օլտուղունու պիլիր, վէ պիրտէ պէօյլէ քիւլիեթլի գար տիւչ- մէլէրինտէ տաղ ճանապարհարընըն պու- նալըպ վէ աճ գալըպտա, բասթ կէլէն հայլան վէ ինսան գարարտընա սալ- տըրարագ փարչալամագ իւզրէ շէհիր էթ- րաֆընը տօլաչըր օլմալարընը տա տէր խաթըր էթտիքճէ գոււվէթ վէ ճէսա- րէթի պիր եանտան թիւքէնիր խտի:

Իշթէ պու էնտիշէլէրին պիր ճիհէթիւ- տէն օլտու պարի գուրթուլմագ իւզրէ տէլիգանլը ֆէնէրէ պիր բիւֆ էտիպ սէօնտիւրտիւքտէն սօնրա, մէրգոււմէ գատընըն սըզը ֆըզը գօլունա սարըլա- րագ, վէ եարը պէլէրինէ գատար գար- արա տալըպ չըգարագ եօլլարընա տէ- վսամ խտըլէր խտի:

Փահալ օլտաճագեա, կիճէնին էօրֆիւ- լիւ սիւքիւթիւ արասընտա պիր արալըգ նակեահան ուզագտան պիր քէօբէք ու- լումասը սէսի ալըրլար, պիրտէն խույ- լանարագ օլտուղլարը եէրտէ տիքիւի գալըպ տիտրէմէյէ, վէ պուլու կէչիբիպ իքի ատըմ տահա ալըր ալմագ գուլագ- արընա պիր կիւրիւտիւ տիւր տօգանըր, եինէ քէմալը խէյֆ վէ իւրքիւնտիւ իլէ կանկ ալըպ, վէ իքի թարաֆը տէնէե- րէք գըր բիւզիկեարլարը սէսի օլտուղու- նու քէչֆ խտէսիեէ գատար էիւրէթլէրի թիւքէնմէյէ, վէ իլա իլա պիրտէ եէնի պաչլահան շէտիտ փօրեագըն եէրլէրտէն ալըպտա հանկը թարաֆա տէօնտէլէր պաչա չըգամեաճագ շիտտէթ իլէ էիւզ- լէրինէ կէօզլէրինէ սալուրտուղու գար թօղունտուլարընա թէհամիւլէ կէթիւրէ- մէմէյէ տիւչար օլտուղլարը սօն քէրթէ- տէ տախի, ճանլարընը տիւլէրինէ պա- րագ, բնկըլ էօղուլ իքիսիտէ էօլլարընա կիթմէք չապասընտա խտիլէր:

Պու հալ իլէ տահա հէնուզ դարիպիւր թարլասընըն եարը եէրինէ գատար գա- թը մէսաֆէ խտէմտիքլէրի սըրատա,

պիր արալըգ պիր բուզիկեար տըր գար թօղունտուսու իլէ պէրապէր պուլարըն եիւզլէրինէ պէրապէր չարիւրնճա, էվվէ- լա գատընճըլագըն կէօզլէրի գարարըպ թէնկէր մէնկէր օլարագ գարլարա պէօ- լէնտի, վէ տէլիգանլը խտէ տիտրէեէն տիւզլէրի իլէ քէնտիսինի, վէ սըրթընտա օլան զէնպիլիսի զապթ խտէ պիլիպտէ ազլընը պաչընա թօիւլահտարեա գատար էճէլ թէրի տէօքմիւլէ խտի:

Նէ հալ խտէ պիր գաչ սանիեէտէն քէն- տիսինի պուլուպտա, էիւզլէրի մօս մօր օլան, վէ էլլէրի աեագլարը տօնմագ տէրէճէսինէ վարարագ հարէքէթտէն տուր օլմուլ կիպի պուլուլան մէրգոււմէ գատընը, պէօլէնիլ օլտուղու գար արա- սընտան գուճագլահեպտա գալտըրմագ չապասընտա իքէն, պիրտէ նէ պագար- սըն տէբէլէրինէ իքի նէֆէր բիւր սիւահ հայտուտ տիքիւլմիւլ կէօրտիւլէր:

Պուլարտան պիրիսի զահէթ հէյպէթ- լի վէ պօեու հէմ ուզուլ վէ հէմտէ էն- լի օլուպ, սարըգ սարըլը օլարագ պաչը- նա գօեուտուղու սիֆրի քէչէ քիւլահ իտէ հէյպէթիւի պիր գաթ տահա տէհ- շէթլէնտիւլիլ, վէ օ շտիտ սողուգտա տախի կէեինտիլի աչըգ եէլէքտէն օրման քէսիւլիլ օլան կէօյսիւնիւն իրի վէ սիեահ գըլարը տըչարը սէրբիւլիլ պիր վահէլ խտի:

Պու վահէլինին սըրթընտա տիւզ գափա- ղընտան էօգարը պիր ապա, տիւզլէրինտէ սիեահ գըլտան մասմուլ պիր տար շալ- վար, աեագընտա գըրըմ գըրըմ օլտու- ղու հալտէ տիւզ գափաղընա, վէ սալա- սընըն էթէյինէ գատար տահանմիւլ իրի գօնճուլ էօք գըրմիւլը ճիլմէ, վէ սալա- սը իւզլէրինտէն պաղլանմիւլ օլտուղու տէօրթ փարմագ էնիլիլինտէ մէչին գու- շաղընըն սաղ թարաֆընտան սալըմիւլ վէ ճիլմէսի գօնճուլու եարը եէրինէ գա- տար սարգըլմիւլ պիր փալա օլտուղու միւ- շահէտէ օլուլուր, վէ սինէսինէ տօղրու սալասընըն արասընտան կիւմիւլ գագմա- լը գուլտաղընըն փարլահըչընա նէգա- րէն, ապասը ալթընտան պէլիեէ պաղ-

լատըղը սիւահլըգտա տախի պիր չիֆթ տապանչա եաթըլօր օլտուղու աննաչըլըր խտի: Տիւչար օլտուղու պիլիեէտէն սօն- րա կիւճ հալ իլէ քէնտիսինի թօիւլահե- րագ տեագ իւզլէրինտէ տուրուպ տու- րամատըղը, վէ շիտէթլէ տիւլ շաղըր- տաթտըղը հալտէ, մէրգոււմէ գատըն հէրիֆին պու հէյեթիւի կէօրիւնճէ քէն- տիսինի պիւթիւն պիւթիւնէ շաչըրըպ, վէ նէրէտէ նէ հալտէ օլտուղլարընը զայպ էտէրէք զայ ազըլ օլտու, վէ պի- նանտէն ալէյհ ազըլը քեամիլէն ուչուրա- ճագ օլան հայտուտուլն էհճէսի տէհէ- թիւնին իլը էվվէլ ֆէրգիւնտէ օլամատը իտէտէ, պիր իքի սանիլէտէն պիր ճիւզի քէնտիսինի թօիւլահեպտա էիւզիւնէ տօղ- րու թէմտիտի նիկեահ էթտիքտէ, թաս- ւագ էիւզիւ, վէ զահէթ բէօրթլէք վէ պուլուլի կէօզլիւ պիր բզպանտուտ ա- տէմ օլուպ, կէօզլէրինին գըզարտըր պէեաղլարընը քեամիլէն գափահեարագ, սիեահլարը գանն խտէրալիլի աթէչ օր- թասընտա գալմիւլ, վէ փալա պըլըգլա- րընա էիւզիւնտէն պիրազտա թըրաչէք- լէեէրէք գըլըրմիւլ ուճլարընը, գուլագ- արընա տօղրու պիրէր սէլէ պօյուլտա ուզաթմիւլ օլտուղունու կէօրիւպ, վէ օ կիւնէ գատար պու հէյեթիւտէ պիր քիւ- սէեթ թէսատիւֆ էթմէմիւլ օլտուղունտան արթըգ պաչըս շէյէ պագաճագ հալ վէ մէճալի, վէ ալթ իւսթ օլմագտա օլան էիւրէյինին շէտիտ չարիւրնտըր սէպէ- պիլիլ, սուհուլէթ իւզրէ նէֆիս ալմագլը- ղընըն պիլէ իհիթիւլի գալմամագտա խտի:

Կէլէլիւմ պու վահէլինին տիկիւր արգա- տաչընա պուլուլտա էիւզիւնտէ պիր աճէմ բէչէսի տուլուլու օլուպ, ալթըն- տան եալընըպ քէօրիւ քէնմիւլ աթէչ կիպի կէօզլէրի փարլամագտա, վէ պաչընտան աչաղը պիր օզնու օղլու քիւրքիւնէ պիւ- րիւնմիւլ պուլուլտագտա խտի:

Մէքըիւր քիւրքիւն գօլարը օլմատը- ղընտան, վէ գալմուլտուրուլարագ պէ- լինտէտէ պաղլանմիւլ օլտուղու կիպի, պու քիւրքիւրին տէրի թարաֆը աչը պօյա իլէ պօեանարագ գուլանըրըր խու-

լինտէն, պու առէմտէ տիւզ գափաղա- րընա գատար սէթր խտէն գարտան էօգարը գըրմիւլընա պօյանմիւլ պիր մէ- գար թաչը կիպի տիքիւր տուրուր խտի:

Պու արալըգ տէլի գանլընըն գալպի թատրիֆի միւմքիւնտի պիր թէլաչտա, վէ շու վուգուլթըն զահէթ տէհէթիւ պիր նէթիճէ հասըլ էտէճէյինի պիւ քէչֆ ազլը պաչընտան սըչրամագտա օլտուղու հալտէ, վահէլիլին սուս ու փուս պուլու- լարը տէնէմէլէրինի, վէ հիչ պիր ճէվապ իթմէմէլէրինի, եափաճագլարը ֆէնալըրը վիրաթասարլամագտա օլմալարընա վէրէ- րէք էիւրէյինտէ եաղ գալմամագտա խտի:

Փալա պըրըգլը վահէլի, հէեթիւնին թէ- էսիրի տէհէթիւնի արթըգ քեամի սա- եարագ, պըրըղլարընը պիր գաթ տահա սըղահեպ գըլմաթտըրտան, վէ փալա- սընը սըրըրըպ կէօյիւս կէօյիւս էանաչ- տըգտան սօնրա, կէօզլէրինի շէրչնիւ- րիւ սիւրէթտէ պիր այգըրը պէլէրտիլ իլէ «չափուգ... հէման տիւլիւն էօնիւ- մէ» տէտի, պիր այգըրը վէ ճանալար- վարի սէօյլէ էիլ իլէ:

Տէլի գանլը իլէ գատըն սալաթիսանէ- եէ կէտէճէք օլտուղլարընը պիլիլէր պիլիլ պու էմիէ գարը կէլմնին իհիթի- մալի օլմատըղընը պիլիլ, վէ հիչ պիր ճէ- վապ էթմէքսիգիւն հէման էօնլէրինէ տիւլ- տիւլէր, վէ իքի հայտուտ արգալարըն- տա օլարագ էինէ գարլարը եարմաճա- սընա գըր օղլու մէգարըղընա տօղրու իլէրլէտիլէր:

Պու արատա տաղլարը աքս էթտիրի- ճի պիր գըեագ վէ պիլիլնտ սէս իլէ «էէթիլին...» պաղըրարագ դարիպիւր մէգարըղը թարաֆընտան պիր հէրիֆ տիր մէյտանա չըգըպ, պուլարըն ար- գալարընտան էէթիլմէք չապասըլա էօյ- լէ պիր գօչար բար քի, ուղրուլա կէլէն գար տօլմուլ էսիքլէրի, վէ թարագ քէ- նարլարընտա վագը օլուպ գար իլէ սէթր օլմուլ կէտիքլէրի նէ կիպի աչըպ կէթ- տիլինի պիլմիւլ, վէ էօյլէ սաղրլամաճա- սընա գօլմասը իլէ էիւզ պիւն թիւրիւ թէհիլէլէր իւզլէրինտէ պուլուլտագտա

օլտուղունու, գալստի իհաթա էտէն շտտա թէլաշը կէօղլունէ հիշ պիր շէյ կէօսթէրմէզ իտի:

Պու առամըն պէրէքեթ վէրսին քի բէրկէլի իրի, վէ հէյպէթլի պիր պաճաղը օլտուղունտան, հէր սաղմ ալմատա թէհիլքէնին պիր գաշընը արա եէրտէ պըրագըր, վէ եաղընըն էն եիւքսէք օլան գար եըղընաըլարը պիլէ տիզ գափաղընըն եարը եէրինտէ գալըր ըար:

Կէրչի սու միւսարիտ հալ, ուղընտա կէտէնլէրէ գափուշաուըրուր տէեու մէլմուլ օլունուր իսէ տէ, էլինտէ օլան սափը ուղուն պիր գազմանը ումուղունա աթմըշ, վէ գազմանըն տէմիր աիւյտիւսիւնէ իսէ, պիր թագըմ տօնմուլ վէ գար իլէ միւլամմէ օլմուշ թօրագ եաիւընըշ, վէ պու սէպէպլէ պիր գաթ տահա աղըրաշմըշ օլտուղունտան, պու եիւք քէնտիսինէ կէրէյի կիպի աեագ պաղը օլըր ուտու:

Գաշ տէֆալար «Շունու պըրագաեըմտա պիրտէն հայտուտու եագալաեըմ» տէեու գուրտու ամնա, նէֆսինի մուհաֆագա, վէ խուսէմաեա մուգապէլէ էտէճէք պաշգա սիւհա վէ իւմիտի օլմաաըղընտան, իսթէր իսթէմէզ մէգըիւր գազմանըն աղըրըղընը տա եիւքլէնէրէք գօշմաեա տէվամ էթմէքլիլի թէճվիլ էթմիլ իտի:

Քէնտիսի գաեթ էամէր պէնիլլի, վէ մէլին կիպի տէ պիր տէրիեէ մալիք օլուպ, նէ էվիլէն վաաֆ էթտիլիլիլի սօվուղուն շիտտէթի, վէ նէ տէ իշուր թէլաշ վէ շապա իլէ գօշմաղըր մէճպուրիեթի, իւշիւմէսինէ վէ թէրլէմէսինէ եանի վիճուտիտէ պիր թէէսիր հիսսինէ սէպէպլէէթ վէրէմէքտէ իտի:

Սրատա ուլ օրթա «եթիլին ճան գուրթարան... եթիլին» պաղըրմաեա տէվամ էտէրէք պիր արալըգ կիւճհալ մէգըիւր գըր օղու մէգալըրը տէնիլին թութաուրա պիլտի, լաքին սու կիպի պինլէրճէ գօս տիլնէմիշ օլան հայտուա, պու պագըրըշտան վագիթէ պիլէ իթմէքսիլին, էլինտէքի աշըգ փալա իլէ էօնիւ-

նէ տիւշիւրալիլի զէվալըլարըն արգալարընա տախի պագմալարընա մէյտան վէրմէէրէք եօլունա տէվամ էթմէքտէ օլտուղունտան, պու հէրիֆ հէր նէ գատար տա փարա փարչա օլմագ տէրէճէսինտէ աճէլէ էտէեօր իտի իսէ տէ. եինէ տախիա պիր գուրչուն մէնղլի գատար կէրիտէ գալմագաա իտի:

Մէրգուճուն պօշճա ուղընըղըր իլէ պէրապէր, ումուղունտա օլան գազմա տիւյտիւսիւնին տօնմուլ թօրագ գապարտընտան պիր գաֆաքէմիլի պիշիմի ալմըշ օլտուղու կէճէ վագթի քէնտիսինի էօյլէ պիր էօրֆիլիլ, վէ աճալ աճախալ հէյեթտէ կէօսթէրի իտի քի, էկէր «եթիլին ճան գուրթարան...» պաղըրան սու հէրիֆ օլմաա, եանընա եանաշմագ իւզրէ հիշ պիր քիմնէնին ճէսարէթ իտէ պիլէճէյի եօգ իտի:

Իշթէ պու սէպէպլէ, իլէրիտէ նասըլ օլուպ տա օրալարտա պուլունմուշ, վէ նէֆսինի կիլլէէրէք Փաճիաեա նէ վէճէլէ վագըֆ օլմուշ օլտուղունու հիքեաեէ էտէճէյիմիլ պիր գասսապ ուշաղը, գարլար արասընտան մէյտանա չըգըպ մէրգուճուն եանընա գօշտու, վէ իքիսի պիր օլարագ մէրգուճանըն արգասընտան եթիլիլիլի իւզրէ հէր նէվի ճէրպէլէ եիթէմամ էթտիլէր իսէ տէ, չօգ սիւրմէկիլ մէրգուճ վահշի, եէնի ճամի չէլմէսինէ կէօթիւրէն ճատտէ եօլու թութաուրտու, վէ եինէ թիւլէր իւրբէրտիճի սյգըրը սէսի իլէ ուղընտա պուլունման գանարա գօեուլարընա «չու եօլա տէօնէճէքսիլիլ շու եօլա...» տէմէսի իլէ պէրապէր անը վահիտտէ պուլարը օճատտէտէն տէրունի չէհիլէ սօգտու:

Օ սէմթլէր տախիա Գարապալըլարըն¹ վէ հայտուալարըն օյնագ եէրի օլտուղունտան, սօնրաքիլէր պու տէմտէ պիւթիւն պիւթիւն ճէսարէթտէն տիւշիւպ, վէ հայտուտուն էլինտէ օլան շիքեարլարը պըրագաըրմաեա քիւլիւէն իւմիպէ-

¹ Պու լուղէթ գարա սպաղը իսէ տէ Թէրիպտէ իքի սէսի եաղը օլան ա պիր արաեա կէտիլինտէն պիրիսի հագֆ օլունուր:

րի գալմաաըղընտան, արթըգ օճիհէթի սարֆը նագարլա շու Փաճիանըն նէթիճէսի նէ տէ գալմաաղընը աննամագ մէրագընտա գալտըլար:

Վէ մէրգուճ հայտուա իսէ էկէրչի արգալարընը գօլլաեան առամլարտան, պիր ուֆագ իսէյֆ վէ իլքիտի պիլէ կէթիւրմէգտի իսէ տէ, ճան գուրթարան պաղըրընա օլաքի պիր գաշ քիլիլէր տահա թօփլանըր, վէ պիր չաթըմագ մէճպուրիեթի աշըլարագ օճարտա շիքեարլար էլաէն գաշըրըր շիւպիսի իւզրիլինէ, հաճի Գասըմ չէլմէսինէ վարմագտան պիր աղ եօգարըտա պիր չըգմագ գօգագ պաշընա վասըլ օլունճա սուլարըր գօգագտան իշէրի աթըպ, վէ արգասընը գօլլաեանլար օրաեա եթիլիլիլի գատար մէգըիւր գօգագ իլինտէ օլան պիր գօնաղըն մանտալընը քիլալմաաա գաիու տուր աշըլարագ, պուլարը իշէրի սօգտուգտան, վէ գափուտու արգասընա շիթիէ մանտալտան պաշգա պիր տէ գօլ տէմիլի վուրտուգտան սօնրա, տէլի գանը իլէ գատընը արգատաշընա թէսլիմ էտէրէք զէմինտէն տէօրթ պասամագ իլէ էնիլիլ պիր եէր օտասընա հապս իլէ գափուտունու քիթլէտի, վէ քէնտիսի տախի նէ եաիաճաղընը տիւշիւնմէք իւզրէ եալընըճա գօնաղըն տիկէր պիր օտասընա չէքիլտի:

Ի Ի Չ Ի Ե Ը Ի Ի Պ Ա Պ

Տ Ե Օ Ր Թ Լ Է Ր Մ Է Զ Լ Ի Ս Ի

Լէյլի մէգպուրտա էկէր պիր տէյնէէն օլա Սէթէն էօնիւ թարաֆընա եագըն պիր չըգմագ գօգաղըն սաղ թարաֆընտա օլան պիր չօրպաճը էվիլին ախօր սէքիսի թաապիր օլունուր աթ ախօրուլա մալուլ սէլապըգ օտասընտա օթուրմուշ, գալիագըր պինիլի վէ սարը մէսթի տէօրթ նէֆէր չօրպաճըլարըն «ճանըմ պուլար նէրէտէ գալտըլար վէ նիլիւն պու գատար ուղաաըլար» տէեու պիր պի-

րինտէն միւթէհայեիրանէ սիւալար էթմէքտէ օլմալարընը էլիտիր իտի:

Պու գաթլար մէմէքէթին օն իքիլէր տէնիլէն էրմէնի միւլէթի մէճիսի ագալարընտան, վէ խօր¹ օտասը թագըրմնտան իտիլէր:

Պունլար կիւնտիւզլէրի մէսալիհի գաթիլէլէլէլէլէ մէշըուլ օլտուգլարը սըրատա, եէվմիլէ պիր գաշ սաաթ տախի խօր օտասընտա մէմէքէթ վէ միլլէթ իլէրի ալըրար սաթարլար, վէ ուղուն կէճէլէրտէ իսէ միւնապէպէթէն էվլէրէ թօփլա նարագ պագաեայը մէսալիհին րիւեթիլէլէ օղրաշըլար ըար:

Վէ պիրտէ զիքը օլունան օն իքիլէր պէյնինտէ տախիա կնանիէթ, վէ եէք տիկէրի րիգապէթ նօգսան օլմամագտա օլտուղու ճիհէթլէ, իլէրինտէ շիգագ վէ նիֆագ հասըլ օլուպ, վէ հէմիֆքեաըլաքըն թապիլի պիրի պիլլէրի իլէ պիրլէլմէսինտէն, սօնու կէլմէզ պիր թարաֆէյիլիլէ հուտուլ պուլմուշ իտի:

Չունքի մէսէլէ իւզրիլինտէ վագը օլան հէր իիթիլաֆ, չախի առապէթէ ինթիլգալ էտէրէք, միւղաքէրէէէ հէր նէ տէ գօնուլա էօյլէ միւթէտիլանէ միւթալաա վէ էքսիլիլիլի արա գաղիէլէրի նէ օլտուղունու պիլմէիլ, հէր մատտէտէ պիր թարաֆըն րէէյինէ տիկէր թարաֆըն գարը կէլմիսի, վէ թարաֆէյիլին իսթա սէվապ քէնտի միւրաաընը իլէրի վարտըրմագ, վէ պէյն էլ միլլէթ պու եօլ իլէ նուֆուլ թէէսիրի արթըրմագ չապասընտա կէգմէլէրի պիր թապիլաթ սանիլէ հիւքմիւ ալմը ըար:

Պինտէն ալէյհ էֆրատը թարաֆէյի պագի րէամի մէճիստէն էվիլէ, վէ պապի տէ սօնրա քէնտի հէմիֆքեաըլարըլա իճապը մաալահաթա կէօրէ պիր արաեա կէլէրէք, րէամի մէճիստէ էտէճէքլէրի միւղաքէրաթըն թուրուտունու գուրարլար, վէ մէճիսէ վարմալարընտա մէճիսի մաիֆիլիլիլին քըլանընը գալաէն ֆիլիլէ իսալ իշուն վար գուլմէթլէ օղրաշըլար ըար:

¹ Խօր օտասը Թանգիր վէ Թէվալի մանալի տէմէր օլանագ:

վէ փէք չօգ խաեալ իշինտէ խաեալ օեռնլարը աչարագ, պիւթիւն կիւն էմէլ ու էֆքեարլարը խասիմ թարաֆընա իր աթլատարագ, վէ եախօա զաֆիլ ալլա- եարագ մագսէտլերի հուսուլինէ վասըլ օլմագ իւզէրինէ միւսլթէնի խտի:

Պու իֆատէտէն աննաշըլը քի, պուճ- լարըն էքսէրիսի հագգ վէ ատալթ իւզ- րէ բիւեթի մէսալիհի միլլէթ վէ ֆու- գարա իշուն չօրպաճը օլմաեըլ, իլլա մէ- սալիհի իպատը զարագ ու նէֆսանիեթ- լէրի իճրասընա ալեաթ, վէ խուսուսաթը միլլէթի իսէ թէվսիլի թէէսիրի նու- ֆուզլարընա ատտը ֆուրսաթ էլլէմիշ օլմալարընտան, հիշ պիր քիմնէ իշինտէն տօլաեը հագգընա կիւզէնէմէիպ, հէր հալաե գատերի մասլահաթ հագգըլ հագգ- սըլ քէօր իգպալ կիպի, պու չօրպաճըլա- րըն պիր պիրի իլէ տէրիմէտէ եա զալիպ եա տա մաղլուպ օլմալարընա պաղլը իտի:

Տիւշիւնմէլի տիր պուրատա քի, միլլէ- քէթ օրթատընտա քէսպի նուֆուզու պէ- զաեթի իթմէք իշուն նէ տէրէճէ կէօզ գափաեըպ սիւրսալ էթմէք, վէ գարըլ կէլէնլէրի միւզմիս հալ էթմէք իաթէմէք լեազըմ կէլէճէք տիր:

Պինաէն ալէյհ պու չօրպաճըլարտան էկէր թէք իթէք ալլահտան գօրգան, վէ հագգ ատալթ թանըեան պուլունուր իտի իսէ, օնլարըն տա իլթիզամ էթմէք- տէ օլտուզլարը հագգանիեթ գազիեթսի պաղլարընա հիսապսըզ պէլա գափուլարը քիւշաթինէ վէսիլէ օլուր, վէ իճրասընը արզու իթտիլէրի ատալթ պիր թարաֆ- տա գալարագ, պաշ պէլասընտան դուր- թուլմագ ճէհա ու մուգապէլէսի իլէրի սիւշմիշ պուլունուր իտի:

Իշթէ զիքը օլունան տէօրթլէրին օ կէճէ իճթիմա էսիշի միլլէթ վէ միլլէքէթ խուսուսաթընտան տօլաեը օլմաեըպ, եօ- գարտա զիքը օլունան գապիլտէն պիր պաշ պէլասը չարէսի տիւշիւնմէք իշուն իտի:

Իշպու պաշ պէլասը տէօրթ արգա- տալարըն իւշիւնէ արգատաշըլը ճիհէ- թիլլէ, վէ պիրինէ նամուս հայսիեթ էօ-

միւր վէ հաեաթ պապիւնտէ հէր պիր վէճիլէ էօյլէ թէէսիր էթմիշ, վէ ճիլէր- լէրինէ իշլէմիշ իտի քի, գարըն քէսրէթի իլէ աեազըն շիտտէթինտէն մէճլիսի մասի- սուսլէրինէ կէտէմէմիշ օլտուզլարը հալ- տէ տալի, հէր նէվի կիւճլիլի տիւ- շիւնմէքէրէք զիքը օլունան պէլանըն չա- րէյի իճապընը պուլմագ իւզրէ, մէգքիւր խանէեթ թօլիւնմաեա մէճպուր օլմուշ- լար ըտը:

Օթուրտուզլարը ախօր սէքիսի թա- պիր օլունան մահալէ, թաշ սալ տէօշլի մէսիրէտէն իքի պասամագ իլէ չեբուր, վէ իքի աթ վէ պիրտէ ինէք պաղլը օլան ախօր թարաֆը իսէ սէքիտէն աղամ փար- մագըլը իլէ այրըլը ըտը:

Պու սէպէպտէն թալմանըզ գաթրան մաղը իլէ օլան էօրթիւսիլ իքի պուշուզ արըն գատար եիւքսէրէք օլուպ, վէ մաղլար գօեու հէվաեի իլէ լէօք գըրմը- զրեա պօեալը օլտուզու հալտէ պիրէր աշըրը, եանի պիր մաի, վէ պիր տէ գըր- մըզը օլարագ տիգիլմիշ իտի իսէ տէ, պօ- եալարըն իս վէ զիֆիթ թուլմուշ օլմա- սըյա մաղլարըն պաղլարը եօնուլարագ եէրէրինէ ալըշտըլըմիշ պուլունմասընա նազարէն, աթիգ պինա սէօքիւնտիւսի օլտուզլարը աննաշըլը ըտը:

Մէգքիւր սէքիւնին զօգագ թարաֆընա օլան տիվարընտա պիր փուլարիսի, վէ խանէ հալլիսինէ տէ իքի ատէտ րէնճէ- րէսի օլուպ, պու րէնչէրէլէրին չէրիվ- լէրինէ պէզիլի քեաղըտ գապլանմիշ իտի իսէ տէ, հալլի թարաֆը կէօրիւնէ պլը- մէք, վէ հասպ էլ իճասպ օրատան սէս վէրիմէք իւզրէ, տաիմա աշըլըպ էօրթիւլ- մէք իշուն չալկէշիլի օլան չէրիվլէրին պիրէր կէօզիւնիւն քեաղըլարը օրթա- սընա, պիրէր ալուճ օրթատը գատար տէօրթ քէօշէ ճամ փարչալարը եաիլը- տըրըմիշ ըտը:

Պու տէօրթ արգատաշլար մէգքիւր ա- խօր սէքիսիտէ պիր եանընտան հայվան- լարըն նէֆէսի, տիկէր թարաֆտան փու- խարիտէ լա էն գաթի եանմագտա, վէ քէօզլէրի օրթա եէրէ գօնուլմուշ պագըր

մանկալա ալընմագտա պուլունան քիւ- թիւքլէրին աթէշի ըսըճաղընտան, վէ պիր եանտան իսէ եարմաճա գաեիսի գուրուսու իլէ չիֆթէ գալլուլմուշ Ձիլէ լէպլէպիսինի մէզէ իտէրէք աթտըզլարը ալ գան րէնիլի էյնէճիք իւզիւմիւ չա- րապընտան, էօյլէ պիր թէլէսիսէքտէ խիլլը քի, օ արատա պիրիսի կէլիպ տէ «աղջարըտա պիր ատամ տօնմուշ» տէսէ խաի, — ճանըմ պու ըսըճագտա ատամ մը տօնար — տէեու իպրագը թէհայեիւր էտէճէքլէրինտէ շիւպհէ եօզ իտի:

Պուշլարըն պիրիսինտէն մաիտասը կէ- տէրէք օ տէրէճէ գամէթի արթըրտը քի, արթըք չօրպաճըլըք մօրպաճըլըք թանը- մազ օլարագ, վէ չուպուզլարը իլէրի սիւ- րիւպ նարկիլէ մարփուճլարընը պըրա- գարագ, վէ պինիլէրի գալլաղլարը պիր եանընա աթարագ, ալընլարը եօգարը- սընտան էնաէ քէօքլէրինէ գատար գալ- փագլարը քէնարընըն չէմպէրվարի եէր էթմիշ օլտուզու հիգատան իքի բարմագ գատար եօգարտա օլմագ իւզրէ պիրիսի թիֆթիք քիւլահ, վէ տիկէրէրի թէրլէք գօեռնմուշ օլտուզլարը պաղլարընը, պի- րէր քէօշէ եաստըլընա տաեաեըպ, եէրաէն պիր սիլէ գատար եիւքսէրէք եուճ եանլըզլարըն իւզէրինէ սէճճատէ սէրիմիշ սէտիլլէրէ ուզանալար:

Լաքին իլլէրինտէն պիրիսի քի, աշքեա- լը մախսուսէսի օրթա պօյ ալեա կէօզ, գըր պըեըք վէ սին էլի էլի իքիտէն իպարէթ իտի, պու մէճլիտտէն հիշ պիր քէյթի տույմատըգտան պաշգա, օրատա օլան ըսըճաղըլըն գանն էտէրսին գալ- պինտէքի սըզընտըեը կէթաիքճէ ար- թըրմագտա օլտուզու, աուրուշունտան, գըմլըտաեըլընտան, վէ մահզուճ միւ- քէտտէր պագըլընտան տէրք օլունուր, վէ տիկէրէրին արատա պունա թէսէլի ճէվապլարընտա պուլունտուզլարը տա- խի օ մանաեա համլ գըլընըր ըտը:

Պուշլար էլլէրինտէն կէլիլի, վէ ա- գըլարընըն էրտիլի գատար արգատաշ- լարընըն պաղլընտա օլան պէլանըն չարէյի իճապընա պագըլ, վէ եօլլամիշ օլտուզ-

լարը ատամլարը տէօրթ կէօզ իլէ պէք- լէեօր օլտուզլարը հալտէ, ուզամալա- րընտան տօլաեը արատա բիրէլէնիլլէր, վէ «նիշիւն պու գատար կէճիքտիլլէր» տէեու պիր պիրինէ սիւալար իտէրլէր օլ- մալարը, արգատաշլարընըն տահա զիեա- տէ տալարըպ կէթմէսինէ պաիս օլ- տուզուճու չաղըպ, պիր արալըք իլլէ- րինտէն պիրիսի «Ալլահը սէվէրսէն պիր ազ ֆէրահլան վէ քէնտիլնէ կէլ:

«Տիւնեատա էօլլիմուէն պաշգա հէր տէրտին չարէսի պուլունուր, վէ պիլիմ շու իշտէ չէքալիլիմիզ պիւս պիւթիւն ֆի- զուլի, վէ պիր մէրհամէթսիլին էսէրի պուզուզու օլտուզու իիւտաեա մապիւմ տիւր, իմտի իշի հավալէ իտէլիմ սահի- պինէ... Հագգ թէալա կիւզէլ եաիար» տէեուպ, վէ օ մէրհամէթսիլ տէնիլէն գաթըն պու տէրէճէ կէյկիլիլլինէ սէ- պէպ նէ օլտուզուճու հիքեաեթ էլլէմէ- սի իշուն իպրամ վէ րիճա էթտի:

Նասըլքի եօգարտա զիքը էթտիք պու գաթըն աղըլ աշմաեա պիլէ վաղթի, վէ սէօզ սէօյլէեթէճէք հալի եօզ իտի իսէ տէ, արգատաշընը գըրմաեըտա պիր վէճիլէ իաթէմէտիլինտէն շու վէճիլէ հի- քեաեթսինէ շուրու իլլէտի:

Միւքէտտէր արգատաշըն նագըլ: «Պիլիսիսինիզ քի պէնիմ նէ օն իքիլէքտէ, վէ նէ տէ պու եիւզտէն պիր շէրէֆ վէ իաթիֆատէ էթմէքլիքտէ կէօզիւմ վար... նէ եաիալըմ միլլէթ պիլիտէ պիր ատէմ գաթարընա կէշիլիպ աղա սէշիլը գապուլ էթմէմէք, վէ պու եօլտա էլտէն կէլէն խըտմէթի էսիրկէմէք հէմ Ալլահ ինտին- տէ, հէմուէ միլլէթ պէյնիստէ մագպուլ պիր շէյ տէյիլ տիր: Պինաէն ալէյհ չօգ տիւշիւնտիւմ տաշընալըմ պու պապտէ էօզը վէ իմթիւնա էթմէքլիլի աղլմա սը- զըշտըրամատըմ, վէ նասըլքի պիլիսի- նիզ մէճլիսինիլէ տաիլ օլտուզուլմ կիւն- տէն պէրու էլլիմուէն կէլէն խըտմէթտէն կէրի տուրմամագտաեըմ:

Սիլլէ խոստովանել օլուր կիպի սէօյլէ- րիմ քի, պու մէրհամէթսիլ գալլիմին իլք կիւնիւնտէն պէրու պանա զարագ պալ-

լամասը, վէ պաշտման եղբորը մար ետա-
տըրման գալազը մասը պաշտապ պիր շէյ
իշուն տէյիլ տիր, ազա ինթիխասպ օլուն-
տուղունտան իւշ կիւն սօնրա պիր ագ-
չամ սըգը սըգընա պապէր էթմիշ, օ
կիւնիւրտէ կէօղլէրիմէ նէվաղիւ կնիպ
գանլանմըջ օլտուղունտան, տըշարը չը-
գամանօրուտում, հէր նէ գատար էօղլէր
տիլէտիմ, աֆվ էթմին հալիմ էօգ տուր
պիր պաշտա վազըթ կէլիւրիմ տէեու ըի-
ճալար կէօնտէրտիմ իսէ տէ, ագապինճէ
ուշաղը թէքրար կէլիւ, պիր թագըմ չօր-
պաճըլար թօփլանմըջ պիզի պէքլէօրու-
մուշ օլտուղու ճիհէթլէ — չօրպաճըմ էմր
էթտի պէրապէր ալմանընճա կէտէմէմ —
տէտի, վէ էօյլէ խորար վէ ըիճա էթտի,
վէ պօշ կէտէր իսէ պաշտնա կէլէճէք պէ-
լալարը օ տէրէճէ սատէտիլանէ սէօյլէտի
քի, նէ օլուրսա օլուն կէտէեիմ տէեու
գամիլիմ պանա տալաճը օլմանա պաշ-
լատը, վէ հասըլը կէօղլէրիմ պաղա-
եըպ, վէ ուշաղընէ էլինէ ետիըըպ պու
մէրհամէթսիզ գալիմին էվինէ վարտըմ:

Տահա քիմ վար քիմ էօգ Փարզընա
վարմատան, վէ պիր սէլամ վէրիպ ալ-
մատան օթուրտուղլարը օտատան իշէրի
կիրէր կիրմիշ, պիր իսթիհաքեարի սիւ-
րէթտէ, վէ զանէթ միւթէքէպպիրանէ
պիր թարզ վէ հէյեթլէ ալըր ալմազ
— Օ... չօրպաճը սէնտէ օն իքի օլուր օլ-
մազ կէօղլէրին քէօր միւ օլտու — տէտի,

Պունու էշիտիր էշիթմէզ սինիլէրիմ
տիրտէմէէ, վէ աղլըմ պաշտմտան կէթ-
մէէ պաշլատը, վէ արթըգ ճան էէրինի
եատըրիլատը, վէ տահա օթուրմագսը-
զըն հէման աեագտա, ըիճա էտէրիմ
մէճիս շու իֆատէմի տիյնէէին տէեուպ
վէ շու մէնգէպէէի չէքտիմ:

Վազթլիւէ պիրի էվի վէ տիկէրի էրիէն
իքի գարտաշ օլուպ, էրիէն գարտաշ էվ-
լի գարտաշըն մանէթինտէ վէ խըամէ-
թինտէ պուլունուր, վէ էվինտէ սաքին
օլուր ումուշ, լաքին էվի գարտաշըն
Փամիլեասը հէր նասըլ իսէ գայնընը իս-
թէմէիպ, տախնա գօճասընա էվտէն
սավմասընը թէքլիթ էտէր իսէ տէ, գօ-

ճասը գարտաշընըն սատագաթընը պիլ-
տիյի իլէ պէրապէր, պիլա միւճիւպ հա-
գարաթ էթմէքլիյիտէ խօշ կէօրէմէէրէք
գարտաշընըն սէօղլէրիւ ըէտտ էտէր իմիշ:

Կիւնիւն պիրինտէ չարսուտան պէքմէզ
ալըպ, վէ գարտաշը իլէ էվէ էօլլամա-
տա, գարը պօշաթմագ իշուն գօլունտա-
քի ալթուն ճէպէլէրի չըգարմագ իճապ
էտէրէք, պիրիսինի չըգարըպ սօֆա եաս-
տըղընըն իւզէրինէ գօտուղու վէ տիկէ-
րինի տէ չըգարմագ իւզրէ պուլունտու-
ղու սըրատա, պէքմէզինին աճէլէսին-
տէն շաշրըպ, օնու տա չըգարտըմ գան-
նըլա պէքմէզի իլէ պէրապէր գիրի գէ-
մինէ էնմիշ, վէ պէքմէզի քիւրէ պօշա-
տըր իքէն գօլունտա իվիլէքտէ գալան
ճէպէնին օ պիր թէքիտէ քիւրիւն իշինէ
տիւշմիւշ:

Պէքմէզի իլէ գայնը կէթտիքտէն, վէ
գարը իշինի պիթիլտիքտէն սօնրա ճէ-
պէսինի ալմանա կիտէրքի, գօտուղու
էէրտէ պիր թէքի վար տիկէրի էօգ, հէ-
ման պէքմէզի իլէ պէքմէզի պօշալտըր
իքէն գայնըմ պիր թէք ճէպէէի աիարտը
տէեու գարար վէրի, ազաւմ օլուպ գօ-
ճասը կէլմէտէ, պիր եայղարա վէ գը-
եամէթ իլէ — Պէն սանա շիմտիէէ գա-
տար տէէօր իսէմ տէ տուեուրամանօ-
րում, էինէ պու խախի էվտէ սագլա-
էօրսուն իշթէ ճէպէմին պիր թէքինի կէօզ
կէօրէ չալտը — տէեու էօյլէ սիթիմիլէր,
վէ տէրտ ու էլէմիլէր էտէր քի գօճասը
տա շիւպհէլէնիլ, լաքին զանէթ թէմ-
քինիլ, վէ էմրի պապիլէթէ ըիանէթքեար
գէվաթտան պիրի օլտուղունտան, պիր-
տէն պիրէ գարտաշըն էֆքեարընա ույ-
մատըգտան պաշտա անը թէքլին էթմէ-
յէտէ չապալանըպ, — գարը տէր կէլ
պունճա վազըթ տըր սատագաթը սընա-
նըլմըջ ստամըն գանընա կիրմէէիլիմ, էյի
տիւշիւն պունու պէլի պէքմէզի չալմըջ
տըր... —:

Ձէվալը հէրիֆճիլէզ պու սէօղլէրի
նաֆիլի սէօյլէր իտի, գարըսը գայնընը
խըրսըղըղընը օ տէրէճէ եագըն կէթի-
րի վէ — Պէն ճէպէլէրի սօֆա եատը-

ղընըն իւզէրինէ գօտում, վէ ագապին-
ճէ պէքմէզի իլէ պէրապէր գիրի գէմինէ
էնտիմ էինէ պէրապէր չըգարմ, պէք-
մէզի նասըլ օլուպ տա չալաճագ, էվին
իշինտէ տէ գայնըմտան պաշտա քիմսէ
օլմատըգճա ես շէյթանլար չալտը, ես
տա օ — տէմէքտէն պիր նօգթա փայը
աշաղը էնմէզ իտի:

Սէօղլու ուզաթմանալըմ պու տտէմ
գարտաշընը սըգըլամըջ, վէ կէօզ եաշը
տէօքմէտէն պաշտա պիր էմարէ ալման-
մըջ օլտուղու կիպի, գարտաշըն էլին-
տէն տէ գուրթուլմամըջ օլտուղունտան,
գարտաշընը տալմանա չէքիպ, վէ հինի
մուհաքէմէտէ էէմին իսապէթ էտէրէք,
պու սուչսուղ ատէմ գարուրի էէմին էթ-
մէյէ մէճպուր օլուպ տա, տահա մահկէմէ
գափուսունտան չըգմատան իքի կէօղլու-
նէ գարա սու էնիպ գափանմըջ:

Օ՛ արատա գէվալընըն գալպի պիլի
եա, գապահաթսըզ էէրէ շու հալը ըիւր
մէլալ պաշտնա կէլմիշ իտի, մահկէմէ գա-
փուսունտա պաշտընը աշըպ — Ես Րասպ...
պաղըրմըջ, պէն տօղրու էէրէ էէմին էթ-
տիմ իքի կէօղլում գափանտը, աճասպ...
եալան էէրինէ էէմին էտէնլէրին ճան
կէօղլէրի նէ օլաճագ... — տէէէրէք:

Պունուն կիպի տէ տահա պէն, օն ի-
քիլէրէ տախիլ օլալը էլիմի պիր շէյէ ու-
զաթմատան, վէ ագտան գարատան պիր
ագճէլէք իշ եափմատան կէօղլէրիմ քէօր
օլտու իսէ, ես միլլէթին էօթէտէն պէ-
րու փարալարընը խարման կիպի սավու-
րան, իսթէտիլի կիպի ալըպ սաթան, վէ
արգասընա կէլէնէ թէփէն, էօնիւնէ կէ-
լէնի գափան նէ օլաճագ, Րասպիմ սագ-
լասըն... տէտիմ վէ էէրիմէ օթուր-
տում. պունուն իւզէրինէ հէման օն տա-
ղըգա գատար մէճլիսէ պիր սուգուլթ-
ուգ հիւքմ էթտի, վէ օ գալիմ հէրիֆ
իսէ պու գըստէտէն զանէթ պօղուլու
վէրտի: Իշթէ պանա օլան զարազ վէ
պուղուղու պու էիւզտէն տիր:

«Վագաա տօղրու տուր տէտիլէր իւ-
շիւ պիրտէն, հէմտէ փէք տօղրու, լա-
քին նէ ֆաիտէսի վար, հէր տօղրուլըգ

հէր էէրտէ սէօյլէնմէք իճասպ էթմէէօր,
վէ չօգ տէֆա ուֆագ պիր սասըր Ֆէ-
տա էթմէմէնին նէթիճէսինտէն փէք չօգ
գէլպլէրլէր վէ զահմէթլէր չէքլէէօր...
պուրատա իշլէրինտէն պիրիսի «ճանըմ
տէտի, պաշգալարը շէօյլէ տուրսուն շու
Մարտիրոս վարժապետին չէքտիլի պէլա
պիգէ պիւեիւճէք պիր իպրէթ տիր, պու
ատէմին գապահաթը նէ իտի տէ, Փա-
միլեասընա վէ չօլուղունա չօճուղունա
հասրէթ չէքէէօր, մէմէքէթինէ կէլէ-
մէէօր վէ Սիւ Վանքընըն քէօշէսինի պէք-
լէէօր:»

«Աման պիրատէր տէտի, ճէվապէն
իքինճիսի, Մարտիրոս վարժապետի էյի
թանըրըմ վէ գաշ տէֆա տա սիզին էվ-
տէ կէօրիւշալում, նէ քիպար վէ ալիմա-
տամ ըտը, լաքին Սիսէ սիւրկիւն կէթ-
տիյինին սէպէպինի էսասը պիլմէմ լութֆ
էտիպ նագլ էտէր իսէնիզ մէմուն օ-
լուրում:

Պունլար սէօյլէշիլ իքէն իւշիւնճիւ ար-
գատաշլարը «աճախպ... պունլար նէրէտէ
գալտը պու գատար ուզամանաճագլար
ըտը, Ալլահ պէլասընը գալտըրսըն, պաշ-
գա շէյ կիպի տէյիլ քի պիր գաշ ստէմ
տահա սալտըրասըն... նէ իսէ շու Մար-
տիրոս վարժապետ վուգուաթընը նագլ
էթ պագալըմ, պէլքի օ վագթա գատար
կէլիլէր» տէտի:

Պունուն իւզէրինէ մէրղում Մարտիրոս
վարժապետի թանընան արգատաշընա
թէվճիհի իսթապ էտիպ «Իսապէթ քի
պու ատէմին տըրանէթ վէ նէգաքէթինի
սիզտէ թաստիգ էտէէօրսունուզ տէտի.
խօշ... թաստիգ վէ թավսիյէէէ միւհ-
թաճ տա տէյիլ տիր նիշուն քի շարթընճա
պիր ճէնասպ վէ վագար սահիպի օլմագ-
տան նաշի պաշգալարը կիպի օլուր օլմազ
շէյլէրէ իրթիքեապ էթմէզ, վէ վէլէվ
պիր նէվի մէնֆաաթը շախսիյէսի պա-
պինտէ օլտա տախի ըիեա վէ միւտահանէ
պիլմէզ, վէ գատրինի պի հագըն լիեա-
գաթը գաթիյէսի նիսպէթիւտէն պէքլէ-
իպ, էօգտան շէրէֆ ու հայսիէթ ար-
թըրանըմ էֆքեարըլա, էօյլէ չօրպաճը-

լարա մշտնադարձեցիք բէյտա կթմէնին արգասքնա տիւշմէյի, վէ պիր եօլ իլէ շունուն պունուն կէօզիւնէ կէօրիւնմէք չապասքնտա կէզմէյի գաթման թէճվիլէ տէմէզ, սէօզիւնէ սատրգ, վէ հէր պիր ահվալ ու աթվարը քիթապա մուվաֆըզ պիր առէմ օլտուզու չօզլարա մալիւմ տիր:

Ամա իչ եիւզիւնիւ պիւմէեյնէյի, վէ սալթ զօգազլարտա րասթ կէլիպ, եախօտ մէկմուրիեթի պաշլնտա կէօրիւնէյի ահվալը մէշրուհէսինի քիպրինէ համէ կէտէրլէր, վէ — Արթըզ մէքթէպատէ քերա-կանութիւն տէրսի վէրիեօրում՝ տէեու, պու գատար գաֆա թութմագտա չէքիւլէմէզ — տէրլէր իտի իսէ տէ, հէր քիմ օլուր իսէ օլուն պիր գաչ սաաթ ահպապճասքնա գօնուշմաք քեաֆի իտի օնտան սօնրա նէ էարար վէ հիքմէթէ մէպնի իսէ ինսան օլան եանընտան այրըլամազ, վէ սէօյլէտիքճէ լալ օլուպ ազընտան եօգարը պագա գալմամազ գապիլ օլամազ ըտը:

Եաշըմճա էր էյի եէրլէր տօլաշտըմ, վէ չօգ ազըլը վէ քիպար առէմէր իլէ գօնուշտում պէն պէօյլէսինի կէօրմէտիմ . . . չունքի պու գաթըն պիւկիսի իլէ պիրլէչն հիւսնիւ հալ վէ ախեազը, քէնտիտիւնին էն պիւեիւք վէ մուազգամ գաթլարտան գիւեատէ գատրինի արթըրմագտա, վէ հէր քէսի հազգընտա Փէվզ էլ առէ հիւրմէթ ու իհթիրամ էթմէքիլէ մէճպուր գըլմագտա պուլոււնուր իտի:

Նէ հալ իսէ կէլէլիմ հիքեաեէսինէ, պունտան 7 սէնէ էվիլէլէ օն իքիլիլիմիլտէ էֆրատը միլլէթ, մէճլիսիմիլտէ քէմալը իթթիֆագ վէ մուհապլէթ հիւքմ էթմէքատէ օլտուզունու աննասքն իչուն, սըրա տաճէթի էթմէքիլէ գարար վէրիլմիլ, վէ գուրա աթըլարագ իլք գիւեաֆէթ պիլէ իսապլէթ էթմիլ իտի:

Պէնտէնիլ պու Մարտիրոս վարժապետին աշիլ օլտուզոււմտան, գիւեաֆէթտէ

օնուտա պուլոււնտուրտում, նէ տէրսինիլ. . . Ալլահ պիլիւր սէօյլէտիլի սէօզլէրէ, կէթիրտիլի լաթիֆ վէ կիւզէլ թէմ սիլլէրէ, վէ վէրտիլի նուս հէնտլէրէ, հայրան օլմատըգ քիմսէ գալմատը: Զանն էտէրսին քի քէլիմէլէր ազընտան բէրկէլ իլէ էօյլիւլիւպ էօյլէ չըգընօր կիպի ճիւմէեէ մաաշալլահ . . . չաղըրթտըրը ըտը:

Արգատաշլարըն հէֆիտիտէ պունա պիր մուհապլէթ պաղլաեըզ, օնտան սօնրա գիւեաֆէթ սըրատը քիմէ կէլի իսէ Մարտիրոս վարժապետի տէ պուլոււնտուրտու: Հայըֆ քի, պու գէվալը ատամա Հազգ թէալանըն իհսան էթմիլ օլտուզու լութֆու մէկէր իսէ պիլիմ տինսիլ հէրիֆ՝ չօգսունուր, վէ ճիւմէնին էթտիլի հիւրմէթ վէ իհթիրամտան տօլաեը իչէրիսինտէն գուտուրուր ումուշ:

Կէթ օլտու կէլ օլտու գիւեաֆէթ սըրատը քէնտիլէ կէլտի, հիւնի իճթիմատա Մարտիրոս վարժապետի կէօրմէյինճէ նիչուն կէլմէտիլիլի զանն էտէրսին իթթիֆագը կիպի պիր գաչըմըզ պիրտէն սիւալ էթտի իսէք: — Պէ առէմէր տէտի պու տինսիլ, գաթընա մախուս օլան թէքէպիւր վէ իսապիլիլք էլամէթիլլէ պէն գիւեաֆէթ վէրէճէյիմ չօճուգ մէքթէպի աշաճագ տէյիլիմ . . . —

Պու ճէվալըն իւզէրինէ լագըրտը պիր տահա թէքրարլանմաեըզ գապիանտը իսէ տէ, պէնճիլէյին ճիւմէ հազըրունուն գալպլէրի կէրէյի կիպի գըրըլաըզտա լէճճէլլէրինտէն աննաշըլը ըտը:

Պունտան սօնրա օլան պիր գաչ գիւեաֆէթլէրտէ, պիլիմարգատաշլար տինսիլին վարժապետտէն հազգ էթմէեօր օլտուզունու աննամըշ օլմալարը ճիհէթլէ իսահնախահ ճէլպիլնէ ճէսարէթ էտէմիլլէր իտի:

Նիհսեթի քէլամ տէօնիւպ տօլաշըպ սըրա թէքրար պիլգէ կէլմէ տէ, մէրագ պու եան էն էվիլ Մարտիրոս վարժապետի ճէլպ իլէ պաշ սէրիլէ օթուրթտուրտում,

Պու առէմին թէրիւմէյի հալի իլէրուտէ կէօրիւլէճէք տիր:

1 Պուրտաթի ալիմ լաֆընը վազթիլին ալիմի, վէ քերականութիւն տէրսինի տէ, հորվմունք անսանց կիպի շէլլէրի աննամալը աըր:

145044-64
31877-69

թուհաֆ եէրի շուրատը տըր քի, տինսիլ հէրիֆ սիկէր արգատաշլար կիպի, արթըզ պէնիմ տէ կէթիրթտիրմէյէճէյիմ մէկմուլ էտէրէք պիւա Փիւթիւր կէլմիլ տիր:

Սօֆա գափուսու նտան կիրտիքի, Մարտիրոս վարժապետ իւսթ պաշտա . . . իլիւտա ալիմ պիրտէն տիլլէրինին պաղը չէզիլտի, վէ քէնտիլինի զայպ էթտի . . . չըգըպ օթուրմաեը քիպրինէ, կէրի կիթմէի նէֆսինէ եիտիլէմէտի, անըն իչուն իսթէր իսթէմէզ պիր էյրի վէ պէտ չէհէրէ իլէ, վէ վարժապետին եիւզիւնիւ կէօրմէմէք իւզըէ պիր քէօչէկէգէ չէքիլտի, վէ հէր քիմ նէ տէտի իսէ եէրիլի տէյիլտիրմիսի միւմքին օլամատը: Տիւշիւնմիլի տիր պուրատա քի, չու սէսիլ մուամլլէնին վարժապետտէ վէ մէճլիսէ նէ Փէնա թէլսիրի օլմուշ տուր:

Պունուն իլէ պէրապլէր պիլիմ տինսիլին կէթտիլքճէ իշ իչէրիսինտէն պիւեիւլիւպ, վէ պիր շէյ տէեէմէմէտի պունալաընտան փուֆուլ փուֆուլ թըլըլամագտա, վէ զապլընա չարշտըզը շիտտէթի հըրսը իսէ, պիւթիւն պիւթիւն սինիլլէրինէ եաեըլմագլա էլի աեաղը տանպուրա չարմագտա իտի:

Թաամ վազթի օլուպ տա սօֆրաեա օթուրմատա տալի, պու հալ պիլիմտինսիլտէ տահա հիւքմ էթմէքատէ օլտուզունտան, չաթալ իլէ ալաըզը էթ լօգմասընըն պիրիսինի, կէօյսիւնէ թութմուշ օլտուզու բէշիլիլէ պըրագտը. իըտմէթճիլլէր տէր հալ պաշգա բէշիլի կէթիլիպ աէյիլտիրտիլլէր իսէ տէ, թէսատիւֆ պու եան պու շէյ պիր տէֆա տահա վուզու պուլտու, իըտմէթճիլլէր պունտա տա չէվիք տավրանըպ, ագապիլնճէ բէշկիրի տէֆա տէյիլտիր տիլլէր:

Լաքին իւշիւնճիւ տէֆա սալուր բէշկիրինէ՝ եաղը պիր լօգմա պըրագընճա արթըզ կէրէյի կիպի պօզուլուպ, վէ

(1) Էպիլի տալիմտէ սօֆրաեա օթուրմալարըն ալիլ ումում աիլլէրինէ ալըր օլտուզուրը, ունըրը վէ քիւարարը իլիէր իլլէնտիլի պիր ուզուն քիթէն բէշկիր տիր:

Թաամը տա թէրք իլէ սըշրատըզը կիպի սօֆրատան գալգտը, վէ պու վուզուաթըն իւզէրինէ հէր քէսէ պիր սիւքիւթլիւք պաստը:

Պու սիւքիւթիւն պիր գաչ սանիլլէ տէվամընտան սօնրա, արգատաշլարտան պիրիսի, պիր կիւզէլ շէյ սէօյլէսինտէ չօրպաճընըն գըրիլընըզը կէշսին էֆքեարըլա օլմալը . . . — Վարժապետ տէտի, նէ տէրսինիլ չու վուզուաթա —

— Պիր տէեէճէք եօգ տուր տէտի վարժապետ, թէէսիւֆ էտէրիմ քի, չօրպաճը պու գաղատան միւթէէսիր օլտու . . . չունքի չաթալտան պու կիպի շէյլէր հէր սաաթ մէկմուլ տուր: Նիչուն տէրսինիլ սալընտա չաթալ եապատան ալընմըշ տըր, կէրչի նազիլքէնտիրիլմիլ պիլիմէ կէթիլիլմիլ, վէ քիպար սօֆրալարընա վազ էտիլէ կէլմիլ իսէ տէ, նիհսեթ պիր կիւն օլուպ տա եապալըզընը, գապալըզընը կէօթէրմէմէք միւմքին տէյիլ տիր . . . —

Վայ . . . վայ վայ . . . պու թէշպիհէ էսիլի գէմանտա գուլլանտըզլարը ուճու գէհիրլի օգ միսալի տօղրու կէթտի տինսիլ չօրպաճընըն ճան էվիլնէ սափլանտը, վէ սալընտա ճէհէննէմ հէեթի պալլաեան չէհէսի, պիւսպիւթիւն գարարարագ սանըրսըն քի գաշլարը էնիպ պուրնունա եանաշտը, վէ օնտան սօնրա նէ տէնտի նէ էտիլտի իսէ իսայր էթմէեէրէք գալգտըզը իլէ աըլարը Փըրլատը:

Պու վուզուաթ գիւեաֆէթիլն թաաթիլինէ սէպէպ օլտուզու իլէ պէրապլէր նասըլ քի սիլտէ պիլիլիսինիլ, իքի այ գատար սիւքիւթ իլէ գէման միւրիւրիւնտէն սօնրա, կիւնիւն պիրիսինտէ գպրատուն գափուսուեա աիւանսըզըն պիր սէմէրլի պարկիր եանաշտըրըլու, վէ էլ էթէք եէրէ տէյիլտէն, վէ չօլուգ չօճուզունուն եիւզիւնիւ պիլէ կէօթէրմէտէն գէվալը վարժապետի պարկիրէ պինտիրտիլլէրի իլէ Սիւ վանքընա աըրտըլար:

Մատտէի տուեուպ տա սալընա կէշէսիլէ գատար վարժապետ իքի գօնագ

լըզ եէր ալտըղընտան, թէկիտրի չարէսի պուլունամատը, վէ արատըզ տարատըզ քի, կօեա մէրգումուն գալէ գալէմէ կեւ մէտիք ուլղունսուզլուզլարը թէպէտիւն էթմիշ խիշ տէ, ապաշխարանք օլմագ իւզրէ Սիս վանքընա սիւրիւմէսի իշուն Պատրիարքտան պիր էմիր թահսիւ էտիւ միշ...»:

Շու հիւքեանէեի նագլ իտէն գաթ էօյլէ պիր տէհէթ վէրտի մէճլտէ քի, հէմ քէնտիտիւնի վէ հէմ տէ տիյնէեկնէրին կէօզլէրի տօլուզտու, վէ պիրիսի արթըզ սասիր էտէմէեի «Սիսպարլար տէտի Սուաջնորգումուզ պու կիպի պիր մէրհամթիսիզին մէրէվիճի էֆքեարը օլտուգճա, Պատրիարք իսէ Սուաջնորգուն ինհասընը պիր հիւքմ իլամը եէրինէ գօտուգճա, վէ Պատրիարքըմըզն տիզի տիպինտէ օթուրան պիր գաջ Սմիրալար տախի, ինսաֆը մէրհամթի զայպ էթմիշ պուլունտուգճա, ատէմ եէրէ պասմանեա պիլէ ճէսարէթ էտէմէզ օլմամագ, վէ հէր տագըզա պիր ճիհէթտէն էօլիւմէ պէտէլ պիր պէլա էեթիշըր աէեու գօրգմամագ դասիլ մի տիր... պու տա էօմիւր հէ մի... Լաքին նէ չարէ պուն...»

Հինուզ սէօզ աղզընտա իքէն գափու չալընըպ «Հա իշթէ կէլտիլը» տէեէրէք պիրտէն սըջրանըպ, սըջրանըպ օթուրտուլար, վէ պու թէլաշլարը իլէ իսէ, գըր պընըզլը չօրպաճընըն եիւրէք չարփընտըսընը տահա պէտթէր արթըրտըլար... Լաքին նէ տէրտին գափուեու չալան իշէրի կիրտի քի, քէմալը կնտիշէ իլէ պէքէտիքէրի քիմսէլէր օլմանըպ, մէրազլարընը պիւս պիւթիւն գասարտաճագ տիկէր պիր ատէմ իմիշ...»

Պու ատէմ եազը քէնարընտա վաղը էթլիքէի էվէրինին պիրիտիտէ իլէմէքտէ օլան կիօլիւ զանէթ պէրք Գիորգ նամընտա պիր գաստապ օլուպ, էվիլէք պասրտա հալինի հիքեանէ էթտիլիմիզ տէլիգանընըն, պու էվին սահիպի Մովսէս չօրպաճընըն չըրաղը վարթան օլտուզունու պիրի իտի:

Օ՛ կէճէ հասպէլ լիւզիւմ Պէզիրտանէ

էօնիւ չէլմէսինտէն սու ալմագտա օլտուզու սըրատա, պազիտէ խէյֆտէն նաշի իքի թարաֆը կէօզէթլէմէքտէ իքէն, մէրգում վարթանըն մանէթիւնտէ պիր գատըն իլէ գարլարը եարարագ եազընա տօղրու կէտիեօր օլտուզլարը կէօզիւնէ իլիշտի, վէ քէնտիտիւնի աննաթմամագ իւզրէ հէման չէլմէնին քէմէրի ալթընա փուսունու վէրտի:

Վարթան գարը իլէ իլէրիլէտիքտէն սօնրա, «Պունլար պէօյլէ պիր կէճէ վագթիւնտէ, վէ քէմալը թէլաշ իլիւնտէ, աճապա նէրէեէ կէտիեօրար, վէ նէ մէճպուրիեէթ տիր քի, հէր պիր թէհէլիքէեի սայմագսըզըն պու եօլճուլուզ թէճվիզ էտէեօրլար» տէեու մէրագտա գալըպ, սու տէսթիտիւնի էվէ պըրագտըզ պիրլէ պունլարը գօլմամագ ազմինէ տիւլիւշ իտի:

Տէլիգանը իլէ գատընըն եօգարտա պէեան օլունտուզու վէճէլէ, եագանը հայտուտուն էլինէ վէրաիքէրինի եարըմ գուրըն մէնզիլի գատար կէրտէն կէօրմէտէ, օրատան իլէրի կէտէճէք ճէսարէթի քէսիլիպ, վէ քէնտիտիւնի տախի էլէ կէլմէսինտէն խէյֆ էտէրէք, օլտուզու եէրտէ գարա ուզանըպ, քէնտիտիւնի սէթը էտէր, վէ արատա տախի եափճա եափճա պաշընը գալըրարագ, նէթիճէյի հալին նէ տէ գալաճագընը տէնէր, վէ շիւսիհէսի իւսթիլէնտիքէ պաշընը իշէրի չէքէր իտի:

Պիր արալըզ մէրգումանըն, վարթան իլէ գարընը էօնլէրինէ գաթարագ, եօլարընտան կէրի չէվիրտիքէրինի, վէ Գըր օղլու մէգարըզընա տօղրու կէօթիւրտիւքէրինի կէօրիւպ, արգալարընա տիւշմէք իւզրէ պիր ազ իլէրիլէմէլէրինէ պէքլմէքտէ իքէն, իլթէ էվիլէճէ պէեան էտիլտիլի վէճէլէ, կէօզիւնէ օլ թարաֆա տօղրու գօլմագ իւզրէ օլան պիր ատէմ գարարտըսը իլտիլիլի միւթէագզըպ «ճան գուրթարան» պազըրընը էշիտիլտի, վէ հայտուտուն էլինէ կէլէն շիքեարլարըն խլաւընա գօլուեօր օլտուզունա իլթիպաշը գալմանարագ, քէն-

տիտիւնէ տէ ճէտիտ պիր ճէսարէթ կէլտի, վէ պինտէն ալէյհ գօլուպ մէրգում իլէ պիրլէշտի իտի:

Նասըլ քի էվիլէճէ պիրտիլիլտի, պունլարըն պիրլէլմիսի, վէ հայտուտուն արգասընա տիւլմէսի պիր Փաիտէեի միւճիպ օլմամանըպ, վարթան իլէ գատընըն գիքը էթտիլիմիզ գօնագտան իշէրի աթըլըզլարընը կէօրիւնճէ, պու խուսուտուն մէնտուպ օլտուզու Մովսէս չօրպաճը հագընտա նէթիճէսի միւտհիշ պիր քէյֆիեէթ օլտուզունու չագըպ, վէ չօրտան պիրու իսէ, մումաիլէյհէ պիր խըտմէթի մախսուսէտէ պուլունմագ էֆքեարընտա օլտուզունտան, իլէրիտէ սէպէպի իհեսաը օլա պիլէճէք իլալու Փուրսաթը զայպ էթմէմէք, եանի օլանճա վուզուաթը կէտիպ Մովսէս չօրպաճընա խասէր վէրմէք իւզրէ արգատաշը իլէ պիլ իսթիլարէ չօրպաճընըն խանէսինէ տօղրու գօլմուշ իտիլէր:

Գաստապ Գիորգուն պէօյլէ պիր կէճէտէ Փիւնէրիւզ, վէ իւսթ պաշ ճիհէթիլլէ տէ թէտարիքսիզ օլտուզու հալտէ, կնվաթի թէհէլիքէլըր աթլատարագ, վէ սէֆալէթ պասլինտէ չէքտիլի սըգընտըլարըն տէրէճէսի իսէ, հաստը թէհամիլիւ աշարագ, Մովսէս չօրպաճընըն էվինէ վասըլ օլա պիլմէսինտէ, հալ վէ հէեէթի նէյէ միւնճէր օլմուշ խուլիլի թաարիֆ վէ թաֆսիլէ հաճաթ մէսս էթմէզ, նիշիւն քի էրպապը միւթալանըն խանալէն տէրք էտէճէյի տէրէճէյի, գալէմին թասպիր էտէ պիլմիսի միւմքիւնսիպ տիր, վէ արգատաշընըն տա քիմ օլուպ, վէ նիշուն քէնտիտի իլէ պիրապէր իշէրի կիւմէտիլի իլէրիտէ պիրտիլիլտի:

Շիմտի, շու գատարընը տէյէ պիլիլիլի քի, գաստապ Գիորգ պիր էօլիւ հէյիէթիւնտէ, վէ պիւթիւն վիճուտի գարլար իլիւնտէ Մովսէս չօրպաճընըն ըսըճագ օտասընա տիւլմէտէ, հէման գաթ օլմագ տէրէճէսինէ վարան հանաթընը գալանմիւշ ըսը իսէ տէ, պիր ազ քէնտիտիլի թօլիւանըպ, վէ ազընը պաշընա ալըպաա վուզուաթը նագլ էթմէսինտէ, տէօրթ

չօրպաճըլարըն պիրտէն պէթ վէ պէնիլշէրի ագ պագ, վէ տիլէրի լալ օլարագ պիր պիրլէրինին եիւզիւնէ պագա գալտըլար:

Տ Է Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Պ Ա Պ

ԵՆԻԱ ԶՕՐՊԱՃԸՆԸՆ ԷՎԻ ՎԷ ԹԷՐՃԻՍԷՅԻ ՉԱԼԻ

Մովսէս չօրպաճը վէ արգատաշլարը, պու վէճէլէ քիւսքիւթիւք քէսիլիպ գալմիւշ օլտուզլարը հալտէ, պիկիւր պիր չօրպաճը էվինտէ, վէ իքի քիշի պէյիտիտէ իղճար օլունտան սուրուր ու շատումանի իլէ գօփարըլան գահ գահա արգաթա շանան իտի:

Պու խանէնին տախի խուսուսի միւսաֆիր իլէ մաիֆիճէ օթուրուլմագ իլուն թախախ օլունմուշ պիր եէր օտասը օլուպ, մէրգուման իլիլիլի պու օտան գուրուլուպ, ճըմպէզ օեուլունա օ՛ տէրէճէ գաֆալարը գըզմիւշ իտի քի, պիր պիրլինի թէագըպ իտէն օեուլարընտա փուլարըն գըյամէթ կիպի շատըրտատըլընը պիր մըգտար խաֆիֆիլէտիլէ պիլէ, գուլազլարընըն եինէ հիշ պիր շէյի տուեաճաղը եօգ ուտու:

Ձիքը էթտիլիմիզ օտանըն իքի գափուտու օլուպ, պիրիտին էվին հալլուսունտան պէշ պասամագ իլէ կնիլիլի, վէ տիկիլինէ սօֆա մէսիլիսինտէն օ՛ գատար էնէրէք կիրիլիլի իտի. խըտմէթ քեարլար սօլուգ սէպէպիլլէ հալլի գափուսունտան իլլէմէեիլ, իչ գափու արալըզընտա մահալլի մախսուսլէրինտէ օթուրարագ, պիր ծօ... սէսի ալըր ալմագ հէման չօրպաճըլարը գօրըլարընա տիլիլիպ, էմիրլէրինին իճրասը գըմիւրնաս էլ կէօլիւտտէ տիլան տուրմանա մէճպուր իտիլէր:

Մէզքիւր օտանըն կէօմիւտէ օլմագ միւնտաէ պէթիլլէ թապիլի օլան ըսըճագըլընտան պաշգա, պիրտէ փուխարի եանար, վէ մանկալա ալընտան քէօզ աթ էլլէր:

ըստ ճաղը գ տեղի ճէ սինի թէ զեխա գըլար օլտուղու կիպի, օտանըն եիւքսէքտէն օլտարագ հավլի թարաֆընա օլան իքի ա- տէտ եարմ բէնչէրէ սինտէն պաղա սօ- վուգ իշէր եկրի օլմանա, օնլարըն չէր- չիվէլէրի իսէ, քէնարլարընտա քէչէ մըլը, վէ մուհաֆաղալը սիւրէթտէ գա- փանմը, վէ հավլիէ օլան գափուսուենա տախի, քէգա էթրաֆը քէչէ գապլը պիր գարս գափուսու տարլը օլտուղուենտան, սըճագըղըն տէրէ ճէ սի պիր համնամ գըչ էվլիսինէ մուսավի օլմուշ իտի:

Փարթինին պիրիսի տահա պիթտիլինտէ, թապագ եիւզլու մաի կէօղլու, վէ սէսի չիրքին, նէֆէսի սօվուգ, վէ պուրնու խըմխըմ օլտուղուենտան, զանէթ ֆէնա սէօղլու օլան էվ սահլիպի, «Պիրատէր տէտի. գըզըլ եիւզլէրինէ պիր գաթտա օտանըն ըստըն փանճար քէսմիշ, ու- զուեն չէնէլի, գարա կէօղլու վէ բալա պըքըլը արգատաղընա, արթըգ պաշը- մըլ թուլտու, վէ կէլէ ճէքիւրիմիլինտէ վագթի օլտու, թավլանը պըրագալըմ տա, պիրագ տա եարէնլիլիմիլէ պագա- լըմ, ծօ...»

Անինտէ խըտմէթքեարըն պիրիսի իշէրի գօշտու:

«Շու թավլանը գալտըր, շարագ տա գանաթատա գըզոր, կիթ թագէսինի տօլտուր» տէեու էմր էթտի:

Խըտմէթքեար շարագա կէթտիքտէ, չուպուգլարընըն սիլքիլմէքտէ օլտուղու, րագրորգա սէսլէրինտէն աննաղըլըպ, աի- կէր խըտմէթճի, աթէչէլէրինի վէրմէէէ գօշտու: Պուենլար չուպուգլարընը թէլ- լէնտիրմէքտէ օլտուգլարը սըրատա. եէ- նի շարագտան պիրիքտէ եուվարանըպ, էր էյիճէ եարէնլիլէ տալըն իտիլէր. պիրտէն գափու չալընտը:

Աշտըլար քի, պիր աղ էվլէ կէօնտէր- րիշ օլտուգլարը Սէյիտ, մանէթինտէ պօյնուենու պօղաղընը պիր Սճէմ շալընա սարմըչ, վէ պիւթիւն վիճուաթ իլէ պիր ճըլկափա քիւրքէ պիւրիւնմիւշ, վէ թէ- փէտէն թըրնաղա գատար գարլարա պէօ- լէնմիշ պիր Տէր Տէր:

Մուսաիլէյճ հավլիտէ տիզ գափաղընա գատար չըգան, վէ ճիզմէսի գօնճլարը արասընտան իսէ փաշալարընա տօլան գարլարը սիլքիլ, վէ իսթիւնիւ պաշընը թէմիլլէտիքտէն սօնրա, չօրպաճըլարըն օթուրտուղու օտանա թէչըրիֆ պուեուր- տու:

Պուրատա օգուեանլարըմըլը մէրագ- տա պըրագմամագ իւզրէ, էվլէլա պուեն- լարըն քիմ օլտուղուենու թաարիֆ իտիլմի:

Վասֆ իթտիլիմիլ էվ, մէչնուր Եղիա չօրպաճընըն խանէսի օլուպ, եանընտա օթուրան արգատաղը տախի, քէնտիսի- նին մահրէմի էսրարը, վէ հէր իշ վէ ճիհէթտէ Տէլէմագըն Մէնտօրու կիպի ազըլ հօճալըլը իտէր հէմ էֆքեարը Մէլքիւթ ախպար ըտը:

Պիրագ էվլէլ հալինի նագլ էթտիլիմիլ Հայտուտ, կիւնիւն պիրիսինտէ պիր աղմ ճինանէթտէ թուլթուլարագ, թօմրուղա վուրուլմուշ, վէ թահթընտա աղըրճա օ- լուր իսէ գաթլ, պիր աղ խաֆիֆի տախի ուզագ մէմէքէթլէրէ նէֆ ու իճլա իտիլ- մէք ճէգալարընտան, գուրթուլմասընա չարէ վէ իւմիտ գալմամըչ պուլուենտուղու տա, մուսաիլէյճ Եղիա չօրպաճը Միւս- էլլիմէ հուլուլ իտէրէք, պիր թագրիպ էօմրիւնիւ գապանմըչ օլտուղուենտան, արթըգ պու չօրպաճընըն պէնտէյի տա- արգատը օլուպ, հէր իշտէ վէ հէր եէր- տէ ճանընը ուղրուենա գօմաճասընա խըտ- մէթինտէ պուլուենուր իտի:

Կէլէլիմ Եղիա չօրպաճըեա, վիճուտճա օլան թապիի ֆեթսիւղիլլէ, իրի եարը վէ հէյպիթլի հէյեթինէ կէօրէ տէ, իւ- զէրինտէ պիր զուրուր, վէ վագուր միւ- շահտէ էտիլի, վէ մէսնէտինէ վագըֆ օլմանեանլար պիլլէ, իլք կէօրիւշտէ միւ- լէքէթին էն պիւեիւք չօրպաճըլարընտան պիրիսի օլտուղուենա գարար վէրբի իտի:

Լաքին նէ ֆայտէ... ալէմտէ պու մի- սիլլու մէսնէտատարըլար, վագիֆէյի մէէ- մուրիեթլէրինի հիւնիւ իֆա իթ սէլէր... պու առէմ ճէրպէլլէսի, վէ օ կիւնիւն հիւքմիւնճէ, էմալլէրինէ ֆաիգ սիւրէթ- տէ օլան սէրվթ վէ ալպտէպէսի սէպէ-

պիլլէ, աէրտէսթ իտէ պիլտիլի միլլէթ գօճա պաշըլըլը, էֆքեարը միւզիրրէսի իճրասընա տյնը ֆուրսաթ, վէ տիզ տի- զէ օթուրան մէրգուլ խօշապ սօլուտու- ճուսու կիպի, տահա սիլլ չօգ տալգա- վուգլարը, էլինէ ալէսաթ իտէրէք, պէյն էլ միլլէթ վէ մէմէքէթ չըգարմատըլը ույլուենուղուգ գալմաղ ըտը:

Պիւթիւն կիւն տիւչիւնտիլլիւ, քէնտի էմէլ ու էֆքեարընա գարըլ կէլլէն, վէ հէր նէ սիւրէթլէ օլուր իսէ օլուեն իշ պիլլէն, վէ էյլիք իտէն, վէ իթմէտէ կէ- չէն առէմիլլէրէ, իպրագը խուսուլթ վէ րիգապէթ իթմէք օլտուղուենտան, վէ չուենքի Ալլահտան գօրգուլարըն, վէ պէլքի հէր սընըֆ ինսանլարըն գալլինէ, էլինտան ֆէնալըգ կէլլմէէն, վէ տաի- մա էյլիք եափմագ իսթէէն առէմիլլէրի վէգաեէ, վէ հիմանէ իթմէք տուլիւ- սուենտան զիւեատէ, գալիմէրին գօրգու- սու, վէ շէրլէրինտէն էմին օլմագ գու- րուենտուսու հիւքմ իտէր իտույի թապիի պուլուենտուղուենտան, պու չօրպաճընըն տա ուղրուենա կէչիպտէ լա վէլէվ աէէ պիլլէն փէք աղ ըտը:

Վէ խուսուսա քի, օ զէմանլար վագըթ միւսթէնա, վէ պիր առէմին գաթլ ու իտամընա, նէֆինէ, հապիինէ, վէլ հա- սըլ մալէն վէ նէֆսէն էգհէր ճիհէթ իթ- լաֆ վէ թէլլէֆինէ, չօրպաճըլար թարա- ֆընտան պիր իսնատ եա իֆթիւրանըն, վէ պիր նէվի ալվիաթ վէ իտափանըն քեա- ֆի վէ վաֆի օլմագտա պուլուենտուղու- տա էմալլէրիլլէ հիւվէյտա օլուպ, մու- մաիլէյճ իսէ Միւսէլլիմի միլլէքէթլէ ու- պուտիեթ, վէ վագթին Առաջնորդուենա մէնուպիլլէթ քէսպ իտէրէք, հէր իքի թարաֆըլը իճրայը միւրամա միւզթլտիր օլմուշ, վէ ֆայսիլլէ իշինտէ էսքի զէ- մանըն ճէհէնէմ իլաշը Պըղըտոնքեարի պիր հէէէթ իհրագ պիլլէ, ալէմին կէօ- զիւնիւ կէրէյի կիպի գօրգուլթմուշ իտի:

Վէ չուենքի օ վագըթլար Առաջնորդլար տախի միլլէթի պիր ուսուլու իսթիպտա իւզրէ իտարէ իտէր, եանի եանրըպ տա բէրհիլինի եէէնլէրտէն պէա իլէ, չօր-

պաճըլար էմրինէ հէր ճիհէթլէ գարըլ կէլլէնլէր, քէյֆի մաշա իսթէնիլլէն վէր- կիլլէրի վագթ ու զէմանըլա իֆա իթ- մէէնլէր, չօրպաճըլարըն կէօգիւնէ վու- րուր րուպա կէէնլէր, աիւլիւն իտէն- լէր, վէ Երուսաղէմ ուխտաւորլարընա իսթիգալլէ կիտիլլէր, վէ սաիրէ վէ սա- քէթ իշուեն, պուենլարըն պիր ինհասը իւզէ- րինէ, միւրատ էթտիքլէրի իճրաեը տիրիլ իթմէք սայընտա կէչէր օլտուգլարըն- տան, վէ մուսաիլէյճ Եղիա չօրպաճընըն իսէ, Առաջնորդ ինտինտէ գապանմըչ օլ- տուղու էմիլլէթ, տէրէճէյի քէմալտէ պուլուենտուղուենտան, Առաջնորդ հագ- րէթլէրինէ հէր նէ իշուեն օլուր իսէ օլուեն եագտըլը պիր արագէ, իքի օլմագաղըն մաթլուպու հասըլ օլուր պիթէր իտի:

Իշթէ պու սէպէպտէն տէրուենի մէմէ- քէթ վէ էթրաֆ գուրատընտա պուլու- նան պիւեիւք քիւչիւք, վէ պայ ու կէ- տա ճիւլլէսինին կէօղլէրի գուրատընու զըրմագ, վէ հէր քէսի թահթը ճէնահը էօրֆիւնէ ալմագ իւզրէ, գուլլանմատը- ղը թէտալիր վէ պիլլէմ, վէ եափմատըլը մանօլրալլէ թագսիմ գալմաղ ըտը:

Վէ տահասը վար, պու գաթլ շէրիֆ, իճրայը գուլմ ու իթխաֆ զըմընտա, զանէթ սուհուլթլի պիր ֆուրսաթ տա- հա թաանի էյլէմիշ իտի շէօլլէ քի, Ա- առաջնորդուեն իգամէթ էթտիլի վանք, շէհիլլէ իւշ ստաթ պատ մէսաֆէտէ օ- լուպ, վէ հէր խուսուս իշուեն արիլլէ եաղ- մագ, վէ մախուս առէմ եօլլամագ մէճպուրիեթլինտան խալի օլմագ իշուեն, Առաջնորդ հագրէթլէրինտէն տախիա զիր ու պալեատը թէմէր օլուենմուշ տէսթէ իլէ պէաղ քեաղտար կէթիթտիրիպ եա- նընտա սաղլար, վէ հինի հաճաթտա միլլէթէ տաիր պիր շէյ գուհուր իտէր իսէ, պալեատը մէմհուր քեաղտարըն զիրինի, վէ հիւքիւմիլլէ թագտիմ օլուեն- մագ իգթիլա իտէճէք պիր վուգուաթ չըգտըլտա տախի, զիրի թէմէր օլուեն- մուշ քեաղտարըն պալեատընը, իսթէտիլլի կիպի ալտուրուպ, լեագըմ կէլլէն մա- հալէ իսրա վէ իթա, վէ պու սիւրէթլէ

գալստիանտէ մէքիւզ օլան քին ու զարագընը հէր շէյտէ, վէ մաթլուպու վէճէ իւզրէ իճրա գըլար խտի:

Օլ գէմանըն Առաջնորդարընըն թագրերլէրի հիւքիւմէթ ճէ պիր խլամը գաթի, վէ կոնդակարը իտէ, միլլէթ ճէ իլճամը բուհանի հիւքիւմէթ տըլուստուգընու տէր խաթըր խտէրէք պիլմէլի տիր քի, մուսախէլէյճ Եղիա չորպաճըր աճապա նէ գատար ճանլար եագմը տըր...

Մուսախէլէյճ իճրայը զարագ գըմընտա, էլինտէ օլան շու ազիմ ֆուրսաթա տա գանաթ էթմէիպ, սէն մի խտին պիր թէքիլիք եա էմրինէ գարը կէլէն, եախօտ պէեանը էօզը վէ մահզուր իլէ, իճրաընճա իլթիտարըրըր վէ իհթիմալսըրըր կէօթ էրէն, իքի պիր տէմէիպ, Արամազը կիպի պաշընա երլտըրմլար եաղտըրմագ, վէ պէյն էլ միլլէթ պէտ նամ վէ մէրտուտ գըլմագ իչուն, Առաջնորդտան պիր քանադրանք եաղտըր կէթիլիթ տիրիպ ժամլարտա օգուլտուրտա գ, մաննիլ սիւրէթտէ էօլտիւրիւր պիր թիրիր խտի:

Գաթի նագար արատա, վէ պիր մէսալիհի միւհիմնէ զուհուր էթտիլի վագըթլարտա, վէ ալէլուսուս սէնէնի մեծ պաֆ հաֆթալարընտա Առաջնորդ հագրէթլէրի, Եղիա չորպաճըրըն թէնսիպի իւզերինէ շէհրէ տալթ օլունուր, վէ վագթիլիէ վէ իլլինէ կէօրէ հաֆթալար վէ այլար իլէ Եկեղեցի օտալարընտա միւսաֆիր գալուր օլտուղու ճիհէթլէ, իճրայը խըամլէթի բուհանիլէ իլէ պէրապիր, պիր չօգ մուհաքէմէլէր, վէ բիւրիւզիւ վէ շէթին մատտէլէր աէ մուսախէլէյճին տէլալէթ իլլէ, Առաջնորդ հագրէթլէրի հուգըրուստա բիւլէթ պըլըրուլըր, վէ օլտու քի, էմր ու բէլլինէ տտէմի իմթիւսալ, վէ եախօտ Եղիա չորպաճըրըն թագրէիքի նուֆուգընու միւնթիմ պիր հալ վուգուլիտէ, տէվրիսի կիւն Եկեղեցի ատեանընտա Առաջնորդ հագրէթլէրին վէրտիլի քարոզ գիրտէ մուհարրէր քէլիմաթը հալի պուլուսուր խտի:

«Են ճէմիաթ... հէնուզ պէնիմ գուտ-

րլթ իմին տէրէճէսինի, վէ նէնէ մալիք օլտուղուսուս հիքմէթ ինի աննամաեօրսուսուզ... պէն պիր գաեաեըմ, վէ սիզ տէ գըրըլկան շիշէլէրսիլիզ, հէր քիմ էմր ու թէնսիլիմէ մուսախիլիթ ճիհէթ իլլէ պանա տօղունուր իտէ գըրըլըր, վէ շաեէտ պէն օնա տօղունմաեա մէճալուր օլուր իտէմ, Եինէ շիշէ գըրըլըր... տիւշիւնուէեօրմուսուսուզ պիր տէֆա քի, պէնիմ քէսէմ քէնտի գօյնուստա, վէ սիզին քէսէլէրինիզ Եինէ պէնիմ գօյնուստա տըր: իմտի հէր նէվի էմր վէ մէրամըմըն ինֆազը իճրասը իչուն, լեազըմ կէլէն վաւտիթի մատտիլէ վէ մաննիլլէնէ միւհէթաճիէթ, վէ գարուրէթ շէքէլէյճիմ օգտուր... վէ իլլէ ուղուն սէօղիւն գըսասը պու տուր:»

Պու քարոզ իւզերինէ սըգ օրմանըր աբասընտան սէլիլէն սէլիլէր կիպի, ճէմիաթ արասընտա ալէմին նագարը տէհէթ վէ տըգգաթընը ճալիպ օլան Եղիա չորպաճըրըն գօլթուզլարը գապարմագտա, վէ իշէրիսի գալուզ գալուզ եաղլար պաղլամագ տա օլտուղու, արատա զաեէթ միւթէազիմանէ սիւրէթտէ պաշընը շէվրիպ տէ, պիրթիւն ժամ խալգը իւզերինտէն աղըր աղըր կէօզ կէգտիրիր օլտուղունտան տէրք խտիրիր խտի:

Շիմտի սէնտէ տէեէճէքսին քի, Առաջնորդ հագրէթլէրինին մուսախէլէյճ Եղիա չորպաճըրեա պու տէրէճէ միւստատէ իթմէսինտէն նէ տիր խայր վէ մէրամը տէեու:

Տէվրի ճէտիտի մէլլէնէթ պէտիտի Ղազի Մուլթան Ապտիւլ Համիտի իրագանիտէ եաշաեան ատէմէրէ, պու զուլուքեարըրըր բիւեա կիպի կէլէճէլինտէն, եազմա իլէ պաշա չըգըլամտեաճագ սէպէպլէրինի մէհմա խքեան զիքը իթսէմ ինտանա ինանմագ պիլէ կէլմէզ...: Մա մաֆիհ հիքեաեէ թարգընտա պազի ճիհէթլէրինի սէօլէլիմ:

Օլ վագըթ Առաջնորդար գանն խտիրսին քի պիրէր վալիլիք հալի իհրագ իտէրէք, վալիլէրին Տիվան էֆէնսիսի, վէ Գալվապս պաշընը միսիլու միլլէթտէն պիրէր ատէմ թաե ինիլէ գալըրըրար,

վէ նէրտէ պիր ինսաֆը գըսա, մէրհամէթ սիլլիլի զալիպ, վէ հիլ ու տէսիսէսի լա եուհսա օլարագ միլլէթին կէօղիւնիւ եըլտըրմը վար իտէ, օնու արարլար պուլուրար, վէ վէքեալէթ վազիֆէսիմի Տիվան էֆէնտիսի եախօտ ֆէթլուտա թարգընտա օլան, վէ իճրա մուսախէլէսինի իտէ Գալվապս պաշը հիւքմիւնտէ պուլունան զաթլարա իհալէ գըլարլար խտի:

Պունուն նէթիճէսինտէն էօլէ պիր գարըլըր իսթիֆատէ գալիուսու աշըլըր խտի քի, Առաջնորդուն էմէլ վէ էֆքեարը ալէլ շիթապ մէվգիլի ֆէյլ ու իճրաեէ գօնուլտուգճա, ինտէլ միլլէթ թէգէլիւտ էտէն թէնսիլի տէ, քէնտի ատէմլէրինէ պիր մահալլի բէնահ վէ իսթիւնատիեաէ օլարագ, օնլար տալի հէր պիր շէյթ օ սաեէտէ ալըր սաթար խտիլէր:

Իմտի չորպաճըլարըն էն պալիթիեարը, Առաջնորդ հագրէթլէրինին նագարը թէվէճէհիւհիւ գազանըպ, մէրէվլիճի ամալ ու էֆքեարը օլանլար սաեըլաճաղընը պու գատար իֆատէ իլէ պիրթիրաիքտէն սօնրա, կէլլիմ քի, պունլար Առաջնորդարըն մէնֆաթընա նէ եօլտա խըամլէթ խտիրլէր խտի:

Պաշըլըճա պիր թագըմ ճուղ ճիհէթ իլլէ կանոնիսա մուվաֆըր օլմաեան նիքեահարա « orkuf hi dkeu awagbnorhag » տէեէրէք բուխաթ թահսիլ էթմէք, վէ ճիւնհալը ճիւնհասըզ պիր խուսուստան տօլաեը քանադրեղ օլմուլարըն խէլաս քեաղըտալարընը կէթիլթտիրմէք, վէ պազիտէ իշտէն վէ ախուլիթատան տուր օլմուլէ ֆրատը էանաֆ վէ թիւճճարը, վէ օնօր ու իթիպարը մահվ օլմուլ, վէ հասիեէթի զայպ օլունմուլարը գայըրմագ իչուն Տիր Տիր ճեռնադրեղ իթտիրմէք, խուսուլարընտա, Առաջնորդ հագրէթլէրինէ զիտտէսիլլէ ժամուց վէրտիրթտիրլէր օլմասը,

վէ գաթի նագար միլլէթի գըրըպ կէշիրէրէք արոռ վէ վանքա ախ օլան վէրկիլէրի, վագթ ու գէմանըլա պիրթիւհսիլ կէօնտէրիր օլտուգըրը կիպի, մէսալիհի միլլէթտէն տօլաեը շուրաեա

պուրաեա նէֆի, վէ սիւրկիւն էթտիրլու միլլ նէշէ գէվալըլար հագրըլարընտա օլունան միւրաճաթ իւզէրինէ, Փաթրիգխանէ մարիֆէթիլլէ իթլագ էմրի իսթիհսալ իչուն, Առաջնորդ թարաֆընտան օլունաճագ աֆիլ իլէ պէրապէր, լեազըմ կէլէն մուսախէլէրի տէյրիլիճէ, վէ ֆիվգ էլ ատէ սիւրէթտէ սաթ մալարը խտի:

Մուսախէլէյճ Եղիա չորպաճըրըն պիւթիւն միլլէթէ էգհէր ճիհէթ, իճրայը թէնսիլիպ պէղաեէթ խտէն, վէ էն ճէրպէգէլի օլանլարա պիլէ, տէհէթ վէ հայրէթ վէրէն, մէզպուր մուվաֆֆագիլեթի բուհանիլէսի, նուֆուգըր բէսիլի եանընտա պիր շէյ տէմէք տէյլի խտի:

Նիչուն քի էօլէ պիր միւսթիլանա վագըթտա, վէ պէ հէր կիւն պիր գաշ քէլլէ ֆըրլամտա օլտուղու պիր իտարէլի էօրֆիլէ էանասընտա, վէ տէ իրէ ատամ վէրիլիպ պընմագ սըրալարընտա, Առաջնորդ հագրէթլէրինին հիմնէթ իլլէ մուսախէլէյճ Եղիա չորպաճըր պիւթիւն միլլէթին վէքիլի օլմագտան նաշի, Միւսիլիմ աղանըն տալի մաեէթ վէ հիմնէթ ինտէ պուլունուր, վէ կիւն կէլիլ խտի քի, զաֆիլթտէ պուլունարագ, մուսախէլէյճ չորպաճըր կէլէրքէն սէլամընա տուրմալը, եախօտ պօշ պուլունուպ տա էթէք գալուլտուրմալը օլմագ թիւճէթ իլլէ պիր գաշ քիլլինին սէպէպի նէքպլէթի օլուր խտի:

Տիւշիւնտիւք ճէ ինսանա հայրէթ կէլիլ քի, պէօլլէ պիր գուվլէյլի իսթիսանիլէեէ մալիք օլան պիր գալիմ բէնէսինէ տիւլմէք. հաեաթ պապլիմտէ նէ տէրէճէ իւմիա քէսմէք օլաճագ տը:

Պու ատէմ ուֆագ պիր էօզը վէ գապահաթտան, եախօտ շունտա պունտա թապընա մուվաֆըր օլմաեան, վէ խըրս ու ազամլէթինէ տօղունան պիր խուսուս, վէ միվատտան տօլաեը, վէ եատէ պիր ֆուգարանըն պալըզ վէ էթ ալտըրընըն, վէ պիր էանաֆ մագուլէսինին կէօղիւնէ տօղունուլունտան նաշի, եէվմիլէ պէլ օն քիլլինին թօմրուգա աթտըրըմասընա սէպէպ օլուր խտի:

Պուրաեա կէլինճէ էրպապը միւթալա-
անըն, «արթըզ պու գատարը օլամազ
չէյ, վէ միւթալաղա տըր» տէեճէքլէրին-
տէ շիւպհէ եօգ, լաքին իզահաթընտա
հագգ վէրէճէքլէրինէ էմին իմ:

Օլ վագըթ միւթի նըրինթիանկէեէ
տիտ օլարագ, ալեա, էվսաթ, վէ էտնա
նամըյլա իւչ տէրէճէտէ, խարան թա-
պիր օլունուր, վէ նուֆնուս պաղնա թէվ-
զի գընըր պիր նէվի վէրկիտէն մաիտա,
միւթին միւրէթթէպ վէրկիտի մահալլէ
վէ նուֆնուս թէվզի օլունուս տա հիւ-
քիւմէթ գալէմէրինտէ գայտի պուլուն-
մագ խուսլինտէն, ումում միւթիէ տիտ
օլան վէրկի եէք գալէմտէ միւթին մէր-
քէզի մաիտուսի օլան, վէ Եղիա չորպա-
ճընըն թահթը իտարէյի բիեասթիմտէ
պուլունան խօր օտաարնտան թալապ գը-
լընըր, վէ օրատան բէյ տէր բէյ իթա օ-
լունան ազճէ հիւքիւմէթին մալ գալէ-
մինտէ եէքիւն տէեունաթա թէսլիմ գօ-
նուլուր իտի:

Պու ուսուլ Եղիա չորպաճընըն վէ ա-
լէլիտուսուս պաղալարընըն, նէ տէրէճէ
իշէրինէ եարանաճագ պիր շէյ օլտու-
դունու տիւշիւնմէք պիլէ իճապ էթմէզ,
նիշուն քի պուլար, վէ իլա իլա Եղիա
չորպաճը կիպի գալիմ, վէ Ալլահտան
գօրգ մահանլար, հէր քիմէ իճրայը դա-
րագ վէ ատալթ իթմէք իթէրլէրտի
խտէ, տիվիթ գալէմ էլլէրինտէ տէյիլ-
մի... միլլէթ պօրճունտան շու գատար
դուրուչ իթա իթմէյէ պօրճուլ տուր
տէեու պիր եաֆիթա եագարլար, վէ գէ-
մանը մագիտէ կերքեր թաապիր օլունան
ճէհէննէմ սօրքարաղ կիպի, խօր օտա-
ար գաիուսուստա տիքիլիպ տուրան իքի
նէֆէր գըլրըճըզ գալիագը, վէ գըր-
միգը շագըրը կի տէյնէքլէրէ թէս-
լիմն գօնաղա եօլարլար րար:

Պու վէճէլ խօր օտաարնտան թօմրու-
զա կէօնտէրիլէն գաթ, եագրլան ազլէի
եա քեամիլլէն իֆա իթմէք, եա տէ մահ-
պետէ շիւրիւմէք մէճպուրիէթինտէն
իսթ իրպար կիրպան միւթին տէյիլ իտի.
Մէյէրէ Եղիա չորպաճընըն պիր եօլ իլէ

րիգաընը թահսիլ իթմէք էլտէն կէլէ
պիլիմն...:

Մոււմաիլէյ Եղիա չորպաճընըն էլինտէ
եալընըզ պուլար օլմահուպ, պաղա
ֆուրսաթտա վար րար, շէյնէ քի օլ-
մանլար միլլէթ վէքիլլէրինէ էֆրատը մի-
լէթտէն ույղունսուզ վէ ազըրեա թագը-
մընըն թէրպիլէտինէ մէճմուր նագարըյլա
պագըլըր օլմաարնտան պիլ իսթիֆատէ,
պու չորպաճը քէնտիտինի, եալսուտ սէվ-
տիլի ատէմէրտէն, վէ հէմլ ֆըբարլարըն-
տան պիլիտինի ազ չօգ, վէ հագըլը
հագըսըզ ինճիտէն, եալսուտ հէր նէ իշուն
օլուր իտէ օլուն պիր ճիհէթիէ նագարը
թէվէճէճիւհիւլա ղայալ իտէն, վէ եա տէ
սահիհէն պիր ճիւնհա, վէ գապահաթ
իլլէեէն օլտուղու հալտէ, անինտէ թէր-
պիլէեէ շայթիտէ տիրէր տէեու թօմ-
րուզա կէօնտէրիլ, վէ պու միսիլլուլէր
իպրէթի ալէմ իշուն հիւքիւմէթ գօնաղը
հավլունուստա եաթըրըլարագ, այագըլ-
րընա էլի եիւզ, վէ սահա գիեատտէ վէ
էքսիք տէյնէք վուրուլտուգտան սօնրա
թօմրուզա վէրիլը իտի:

Պուլարտան վայ կէլէ սահիպի օլմա-
եանլարըն պաղընա, չունքի նէ գատար
եաթաճագըլարը, Եղիա չորպաճընըն ին-
սաֆընա գալըլ պիր իշ իտի, ֆագաթ
րիճաճըպը գուհուր իտէնլէրին Եղիա չոր-
պաճը մարիֆէթիլլէ, վէ սամարընըն գա-
նընա կէօրէ սէշ էիւզտէն սէշ պին դու-
րուչա գատար, վէ տահա գիեատտէ վէ
նօգսան մըգտար ճէրիմէ քէսիլլէրէք պիլ
իֆա սալը վէրիլըլը իտի:

Իշթէ պու վէճէլ Եղիա չորպաճը պիր
էլինէ խաչ, վէ աիկէր էլինէ գըրըն ալ-
միշ օլարագ, միլլէթ իշինտէ պիր փալիա
կիպի, բուհանի վէ ճիւմանի թէէսիթաթը
ֆիվզ էլ ղաեէեէ մալիք պիր քիմնէ իտի:

Վէ պիր ճիւզի միւթալա էտէն ղէվաթ,
մոււմաիլէյն, Առաջնորդ հագըլթ լէրիթ ա-
րաֆընտան պուլտուղու ֆուրսաթ, վէ
մոււմաիլէթի իլէ կէրէք Փաթիլիգ հագ-
ըլթ լէրինտէն, վէ կէրէք սէ ամիրալար-
տան խպարթի օլան փաթիլիգսան, հէ-
յէլթի ճանիպինտէն կէօրտիլլա միւսաա-
տաթ, քէնտիտինի նէ գալիմ պիր տէրէ-
ճէեէ վաարլ էթմիշ օլտուղունու գօլայ-
ճա տէրք էտէ պիլիլը:

Կէլլիմ քի, պու զաթըն զըտըր քէ-
պիրի պուլունան Մարուքէ չորպաճընըն
պաղընտա պիր դաիլէյի ազիմէ օլտուղու-
նու, ճասուլարընըն պիրիսինտէն էլի-
տիպ, «իշթէ ինթիգամ սըրատը կէլտի
ֆուրսաթ ղայալ էթմէեէ կէլմէզ» տէեու
թութաճաղը թարիլի թէրթիպ էթմէք
իւզրէ, տէրագապ եանընտա օթուրան
Մէնտօրունու ճէլլ էթմիշ իտի:

Պուլարըն իքիտի պիրիքտէ փէք չօգ
տիւշիւնիւպ թաղընտըգտան, վէ էտէ-
ճէքլէրի մուամէլէէի գալըպտան գալըպա
գօտուգտան սօնրա, նիհաեէթ իւլ է-
միրտէ սալիֆէն պէեան գըլընան Հայ-
տուտ Մուսթաֆաեը ճէլլ էթմէյէ, վէ
օ կէլլիսիէ գատար գար եըղընտըլարը
իւզէրինտէն սալիպա չըգարագ Մարուքէ
չորպաճընըն էվիլի տալի քիշիֆլէտիպ,
վէ գատըն իլէ տէլիգանը գաիուտան
չըգար չըգմազ գուշուն գանատը իլէ խա-
պէր ուլաղըրմագ իւզրէ ատէմ սալտըր-
մահա, վէ պու խապէր եէթիլըր եէթիլ-
մէզ, Հայտուտ Մուսթաֆաեը չորպաճը-
նըն էն սատըզ ուլաղըրնտան կիոյ Ար-
թէնէ (1) թէրֆիդէն ուղուրըրընը քէս-
տիրթէրէք եագալաթմահա գարար, վէ օլ
վէճէլէ իֆայը իքթիլգաընա իպիտար
գըլտըլար, վէ քէնտիլէրի տէ թալլատա
նընպիգ օեունունա տալտըլար րար:

Իշթէ էվլէլէ պէեան օլունան մա-
հալտէն Հայտուտ Մուսթաֆաեըն ճէլլիլ,
վէ Շիրէմէնի թարաֆընտան մահալլէ
սալարընա չըգանլարըն պիր խանէ տի-
վարընտան վուգու պուլան քէշֆի, վէ
եաղը քէնարընտա գատըն իլէ տէլիգան-
ընըն էլէ կէլլէլէրի պու թէտալիլին նէ-
թիճէյի սէմէրէսի տիր:

Պուլար գատընճըզալ իլէ տէլիգան-
ընըն իֆատէ օլունան գօնագտան իշրի
աթտըգտան սօնրա, սալա ատէմ չըգա-
րըպ գօգաղը գօլլաթտըրտըլար, վէ պիր
արալըզ «ճան գուրթարան» պաղըրա-
րագ, արգալարընա տիւշէն հէրիֆ իլէ,
օնա եէթիլլէն տիկէր ատէմին պըրագըպ

(1) Պու լուզէթ Յարուլիւնտան ղոլտթ օլտուղու
հալտէ, մէշնօր օլտուղու իշուն իսթիմալ օլունուտ:

սավուշտուգլարընը աննատըգտան սօն-
րա, վագաաեը պիլտիրմէք, վէ վագը օ-
լաճագ էմիէ կէօրէ հարաքէթ էթմէք
իւզրէ, կիոյ Արթիլի չորպաճընա եօլա-
տըլար:

Կիոյ Արթիլի նասըլ գօշաճաղընը պիլ-
մէեէրէք վարըպ չորպաճընտա օլանճա
քէյֆիեէթի խապէր վէրմէտէ, Եղիա չոր-
պաճընըն կէօլլէրինի իշի կիւլէրէք, Լա-
քին իշրիտի պիր լահգէ պիլլէ սապր է-
տէմէեէրէք «Վարթան... տէտի. Վար-
թան նէ օլտու օ խընզըր էլտէ մի տիր»:

«Էվլէթ էֆէնտիմ, տէտի. Արթիլի
պուլարըն օ գօնաղա գաիատըլմաար
պաղընճա օնուն էլտէն չըգարըլմամաար
իշուն իտի. եօգսա գարընըն նէսի օլուր
ուչատա գուշ օլամազ, վագաա իսթէ-
սէք տօլրուճա կէթիլէ պիլիլ իտիք, ան-
ճագ արգամըգտան պիր դըրըլտը հէրիֆ
ուլ օրթա — ճան գուրթարան — պա-
ղըրարագ կէլտի հէման բէշիմիլէ եա-
նաղտը, վէ էթրաֆտան թէք թիւք տէ
գարարթը սէլիլլէյէ պաղատը. հաթթա
պիր գասսապ ուլաղը տա կէլիպ պու հէ-
րիֆ իլէ պիլլէլէրէք մոււվէնէթէ գալ-
գըլտը, էյէր շիքարըլարը օ գօնաղա գա-
իաթմահա տիւշիւնմէմիշ օլսա իտիք, քիմ
պիլիլ նէ շէլիթ չաթըլմալար չըգաճագ,
վէ նէրէմիլ նէրէտէ գալաճագ րար...:

Պու իֆատէնիլ իւզէրինէ, էքսէրի ղա-
լիպէր իւզէրինտէ կէօրիւլտիլլա կիպի,
Եղիա չորպաճընըն թապիլի օլան աթվարը
միւթէագիմանէսի իւզէրինէ, պիր գաթ
տահա դըրուր գամմ օլունտուղու, լէհ-
ճէսինի պիրտէն փարաեընտան ան-
նաղըլը, վէ արթըզ խասմինէ հէր իս-
թէտիլի հագարաթը եաիա պիլլէճէյինէ
գէրէճէ շիւպհէ եէրի գալմամը օլմաար
խտէ, ֆիլքըրինի շէյթան չարչուսունա շէ-
վիլէն պիր չօգ գուրուստուլարտան գուր-
թարմագ իւզրէ օլտուղու, բէվիլի հալ
վէ իֆատէսինտէն հիսս օլունուր իտի:

Ձիրա պու մէսէրրէթ պալալ խասպրտէն
տօլանը, թէճէտաիւտ էտէն ճէսարթիթ
գօրուլա պիր ծօ... տուր պաղըրընճա,
պիւթիւն խըտմէթ ճիլլէր իշրի տէօքիւ-

լիւպ, էմբրիոնէ իմթխապէս կեօյ Արթիւնէ տէօրթ միւսէլլահ արգատաշ տահա պիթթէրֆիդ Հայտուտ Մուսթաֆահա եօլլատըգտան պաշգա, պիր խապէր տէ պաշ փախասա կէօնտէրմիլլէր խտի քի, էվէվէլէնէ եազտըղըմըլ փախասըն կէլիլի պու խապէրէ մէպնի խտի:

Պու փախասըն խամի Տէր թուվմաս օլուպ, Եղիա չօրպաճընըն էզհէր ճիհէթ էմնիեթիլի գազանըլ, վէ հէր սըրատա թէրվիճի էֆքեարը եօլուստա հէրէ պատապատ օղրաշըլ, վէ մահրէմի էսրար տէֆթէրինէ եազըլմըլ օլտուղունտան, պու մէսէլէ իչինտէ տախի պուլունտուրուվմասը, Մէլքիսէթ ախպարըն սէմէրէյի թէտպիլի, վէ չօրպաճընըն խտէ էն պիւեիւք էմիլլէրինտէն պիրի խտի:

Մուսթախէյս պաշ փախաս էվէլիլինտէն իշի պիւլմէտիլի իշուն, պաշ սէրիբէ գուրուլտուրգտան, վէ պիր գաշ չիֆթ հալխաթըր սիւսպիլինէ տախի ճէվապտան սօնրա, ալիւլ աճէլէ ճէլլ օլունուղունուն սէպէպիլի արաշտըրմատա, Եղիա չօրպաճը տահա ազընը աշմատան Մէլքիսէթ ախպար իլէրի աթըլըպ «Տէր Հայր տէտի. իշի գաթընըգա եօլուլլա աննատա պիւլմէք իւզը պիր մէսէլ չէքէիմի:

Վագթիլլէ Աճէմիսթան մէմալիլինի պիրիսինտէ Բէհլիւլտանէ նամընտա մէրի իւլխաթըր վէ տըրաեթլու պիր զաթթ օլուպ, եինէ օ մէմէքէթ սաքիլլէրինտէն ֆազըր իւլ հալ ատէմիլ պիրիսի պունա ուպուտիեթէրէյտա էթմիլ, վէ քէնտիսինի օ տէրէճէ սէվտիլլէր խտի քի, հէր իշինի մուսթախէյստէն տանըլը, վէ անտէն նասիհաթ ալմատըգճա պիր մուսամէլէ եախմասերագ, տախի իւզ զէման մուսթախէյսին թէրթիլ, վէ թէտպիլիէնէ իմթխապէս օղրաշըր ըտը:

Բէհլիւլ տանէնին թէտպիլի, վէ նասիհաթլարը, վէ ախը ու իթա վէ թիճարէթ պապիլնտէ տախի վագը օլան իսթարլարը, պու ֆազըրըն օ տէրէճէ իշինէ եարատը, վէ օ գատար իսթիֆատէեէ պաշլատը քի, պիր գաշ սէնէ գարֆընտա մէմէքէթին կէօղէ վուրուր պէնկիլլէրինի գա-

թարընա կէչտիլի իլէ պէրապէր, էքսէրի սօնրատան կէօրմիլլէրտէ վագը օլտուղու միսիլլու, պունտա տա պիր ազիլղուրուր վէ չալըմ պաշլատը:

Վէ կէտէրէք քէնտի էֆէնտիսինի տախի թանըմամազըղա եօլ ալտըղը իլէ պէրապէր, պազի քէրրէ հասպէթ թէսատիւֆ պիր մահալտէ պուլուշմալարընտա ատէթա իսթիհգաքեարի ճէվապար պիլէ էթմէյէ գազըլը:

Պինսէն ալէյս կիւնիւն պիրիսինտէ պիր մահալտէ պուլուշմալարընտա, պու սօնրատան կէօրմիլլէր նանքէօր քէմալը իսթիհգա իլէ, — Բէհլիւլ տիվանէ տէտի, Բէհլիւլ տանէեէ. պու սէնէ նէ ալըպ սաթսամ հագըրմտա խայըրը օլուր: —

Պու ճէվապ մուսթախէյսին ճիլէրինէ օգ կիլի էլլէեիլ պիւլիւն վիճուտի իլէ տիտրէմէ չալար տէեու թախմին օլունուր խտի խտէ տէ, պիւլաք սալա խողա էթմէքսիլլին պիր միւլաեիլլիլի ֆէվգ էլ աատէ իլէ —տօսթուստէտի պու սէնէ ալըպ սաթսամազ չէյ տիլլէր գուլուղու տուր. էօյլէ մէմուլ էտէրիմ քի, պէտէլլինի պիրի իւշ միլի օլաճագ տըր, իմտի հիչ աուրմաեըպ վար գուլլէթի պագուեա ալարագ, եթիլլիլ պիլտիլի գատար տիլլէր գուլուղու թօվլմասը, վէ գըլ օրթասընա գատար սագլամալը տըր: —

Սօնրատէն կէօրմիլլէ, պու ճէվապը թէմամընա սաեըպ, հէման տըլարը չըգար չըգմազ տէրունի մէմէքէթտէ օլան տիլլէր գուլուղուրընը թէմամըլլա թօվլաթտըրտըգտան պաշգա, էթրաֆա աատէմ չըգարարագ, վէ ախըլուլթաճա իիլլաթ իլլաթ իլլաթ էթտիլի թարաֆլարա սըգը սըգըեա եազարագ, պիւլիւն վարիեթիլի տիլլէր գուլուղունա պազլամաեա տա գանաթ էթմէեիլ, պիր թագըմտա իսթիգարագ էտէրէք մաղազալար, վէ խանլար տօլուսու տիլլէր գուլուղու թօվլատը:

Շալլըն սօնրատան կէօրմիլլէ, նաֆիլլէ պէքէրտի քի տիլլէր գուլուղունուն պիր թախիլլի կէլլէք տէեու. գըլ կէլտի կէչտի պիր քիմանէ կէլլապ տէ պիր գուլուղու

պիլլէ սիւսալ էթմէտի. խանլարըն մաղազալարըն իճարլարը իւսթ իւսթէ թէրաքիւմ էյլէտի. վէ չարսուեա չըգտըգճա էթրաֆընը գուլատան փարա իսթիլլիլլէրտէն պաշը Ձիլլէ փանտիլի քէսիլլիլլի:

Նիհայէթ քէնտի էլի իլէ տիլլի պէլլապընա օղրատըղընա օ սըրալարտա ազըլէրտի, վէ պաշգա հիչ պիր չարէ պուլլամաեըպ, — նէ օլուր տէտի, Եիւլլուվիւ ազալըրը եինէ Բէհլիւլ տանէեէ վարըր եալլարըրմ. էլլինի գօր աեաղընա սարըլըրմ. էլլէթ պաշըմա կէթիլլիլլի շու պէլլանըն չարէսիլի տէ եինէ օ պուլուր — տէեու քէնտի քէնտիլլէ գարար վէրտի, վէ էօյլէ էթտի:

Տէր Հայր. Բէհլիւլ տանէ պու ատէմիլն հատտիլլէ նիեազ, վէ իսթիլլիլլիլլէն ճէվապէն նէ տէրտէ պէեէնիլլիլլի — գուլուլ նիլլիւն պու տէրէճէ գօրաեօրսուն տիվանէնին ազըլ իլէ կէօրիլլէն իշ իլլէ պու գատար օլուր — տէմէտէն պաշգա չէյ սէօյլէմէզտի:

— Բէհլիւլ տանէնին հագըլ վար, տէտի Տէր թուվմաս. Բէհլիւլ տանէլլիլլիտէ գազանտըրմըլ խտէ, տիվանէլլիլլիտէ տէ էլլէթ զայպ էթտիլլիլլի —:

Պու կիւնքի մէսէլլէ տէ, թըպը պու իլէ պէնգէր. Մարուքէ... չօրպաճը օլտուտա շիմտի արթըգ պիլլիլլի չօրպաճընըն ալընտան էսիեօր, պունա պիր տիլլէր գուլուղուգճուլլուր էթտիլլիլլի տէ ազընը պէլլէթմէլի տէեէրէք, Մէլքիսէթ ախպար օլանճա վուգուլթը Տէր թուվմասա պիրիլլէր հիլքեաեէ էթտի, վէ սէօզիլլ պիլլիլլիլլիտէ —սէօյլէմէ ճանըմա տէյտի... տէտի Տէր թուվմաս, շիմտի սիլլին միւրատընը Մարուքէի պու Եիւլլուվիւ սամանա կէթիլլիլլէ տիր էօյլէ տէյլլ մի... իմտի խապէր վէրին պիլլիլլի, նէ թէտպիլլիլլէ վիլլտիլլիլլի, —

Հայտուտ Մուսթաֆա թէթիլլի տէտի Մէլքիսէթ ախպար. շիմտի չօգ սիւրմէզ ալայ իլէ հուզուրունուգա տիլլիլլիլլի... Տէր Հայր. Եախմաղըմըգը տիւլիլլէնէլլիլլի:

Պուրաեա գատար քէմալի սիւլիլլիլլէ

լագըրտը տիլլէմէքտէ օլան Եղիա չօրպաճը, պուրատա սապր էտէմէեէրէք, վէ շուլիտէն տուլտուղու քէյֆ խտէ, իլլիլլիլլիտէ արթըգ կիլլէնէմէեէրէք, —տիւլիլլէնէք նէ գալտը տէտի. հիլլէթլի սէսինի պիր ազ տահա շիտտէթլլիլլիտիլլիլլիլլի. իլլէ խասիմ կէլլտի գապանճաեա տիւլլու, պունտան սօնրա պիլլիլլի եախմաղըմըգ չէյ, քէտի քէնչէսինէ տիւլլիլլէ ֆարէ կիլլի, Մարուքէ իլլէ իսթիլլիլլի սիւրէթտէ օյնամագ տըր... ծօ... —:

Խըտմէտքեարլար իլլէրի գօլուլտու: — շու քէյֆէ տօլտուրուն պիլլէր թանէ եուտալըմ: —

Պունլար եուլլամագ իւզըլ էքէն, պիրտէ գաիու չալընըպ, Հայտուտ Մուսթաֆա վարթանը, զէնպիլլի, վէ գատընը, քէնտի արգատաշարըլլա պէրապէր թէմամէն իլլէրի ալըրտը:

Աճաիպ հալ, նէ հիլլէթ ու էսրարա մէսինիլլի, գալլիմ վէ զատտար ատէմէլլիլլի էլ աթտըգարը չէյլէր դանն իտէրիլլի քի գօլայճա վիճուտ պուլուր, վէ իճրա էթմէք իսթիլլիլլիլլի գուլլ ու իթխաֆ պապիլնտէ խտէ, ֆէվգէլլատէ մուվաֆֆագ զիեթլլէր վուգու պուլարագ պիր թագըմ սատէտիլլէրին քէտէր ու ֆիլլիլլիլլի միւլիլլի օլուր:

Պու պապտէ տախի, Եղիա չօրպաճընըն միւրատը, Մարուքէ չօրպաճըեա տիւլլէ հագարաթ, վէ սըրֆ ազրազը նէֆատանիլլէտէն իլլէրի կէլլէ թէատտիլլեաթ էքէն, նէ տէրտիլլի հէր մաթլուպու մէրամընճա մէվգէլլի ֆէյլու իճրաեա կէլլտի, վէ պիրագ էվլէլ հագըլարընտա «աճապա նէ՞ օլաճագ, աթըլան թաշ էէրիլլի պուլլանագ մը» տէեու եիլլէլլիլլի թագէիլլէ վէսիլլէ օլան շիլլեարլար, իլլէ կէլլտի հուզուրունա տիլլիլլի... Լաքին պիլլտէ ինսան թապիլլիլլի օլտուղու իլլին պէօյլէ չէյլէրտէ սապըրտըլըգ էտէրիլլի, վէ իլլին նէթիլլէսինի պլմատան ֆիլլիլլիլլի միւլիլլի օլաճագ մանալար, վէ գարարլար վէրիլլիլլի... Եղիա չօրպաճը, մէրամըմը իճրա էտիլլիլլիլլի տէեու վարսըն պիր վագըթ էօյլիլլէ տուրսուն,

պագայում սեմեֆ սուսան նե կեթրեհնեֆ: Կէլիւմ քի, պու շիքեարլար Եղիա չորպաճընըն հուզըրուենա տիզիւմտե, ասեթի գատիմէսի իւզրէ զագէսնաք կէօզլերինի շերչէմբիւրիւլենտիւրէրէք Վարթանա տիքիպ տուրմագտա, վէ օ պիւչարէ իսէ պիւթիւն վիճուալիւ տիտրէմէտէն տիւ շագըրտաթմագտա իտի:

Նիչուենքի թարաֆէյնտէ սիւքիւթ իւզրէ միւչահատէ օլուենան շու տէհչէթամիզ հալ, մուամէլէյի Ֆիլիլիյէսինտէն ինթած էտէճէք թէէսիրաթ շիտտէթինի սանըրսընքի գապլ էլ վուգու կէօզ էօնիւնէ կէթիւրիւր իտի:

Սէօզիւ ուգաթմանալըմ Եղիա չորպաճընըն էմբիւլէ գէմպիլլին իչինտէ օլան շէյ տըշարը չըգարթտըրըւու, վէ պիւր չօճուգ Եօրկանը արասընտա պիւր թագըմտա փամուգըու պէգլէրէ սարըմըջ սարմալանմըջ պիւր ճիւմ օլտուզու աննաշըմանեա գալմանբու, պէգլէրտէ աշըմնճա իչինտէն զանէթ ափյազ լաքին էօլմիւզ պիւր չօճուգտուր մէյտանա չըգտը:

Շու տէհչէթպախը մէնգարէնին գալպլէրի ալթիւթ էթմէքտէ օլտուզընու Մարուքէ ախպար չագարագ. Եիւրէք աճըսընը պիւր գաթ տահա շիտտէթլէնտաթմէք իւզրէ, վայ... վայ վայ... պու տիրմէք իւզրէ, վայ... վայ վայ... պու նէ գատար հէմ տէհչէթլի, վէ հէմտէ մէտուլիէթլի հալտըր պու, Տէր հայր սիգ պուենա նէ տէօրսուենուզ» տէմէքտէ, վէ Տէր թովմաս տախի, «ճիլէրիմին փարա փարչա օլմասընտան նէ տէհչէթլիմի շաշըրըօրոււմ» տէեու ճէվապ վէրմէքտէ իքէն, հիքմէթ վէ միւճիգէ նէվիւտէն պիւր հալ տահա վուգու պուլարագ, ճիւմէ հագըրուեն, ագըլարը պալարընտան ուչարճասընա պիւր թէլաշը ազիւմ իլէ օրթա եէրէ Եթըրըրըլը օլան չօճուգ մէյիթինին պաշընա գօշըւտուլար:

Էվլէթ քէմալը թէլաշ վէ թէհայեիւր իլէ գօշըւտուլար, վէ պագալար քի, չօճուգտա միւչահատէ էթտիքլէրի հալ եանըջ տէյիւ, զիրա էօլիւ տէեի պիւր տիքլէրի չօճուգ, ըսըճաղը կէօրտիւքճէ սէյրիմէտէ, վէ եավաշ եավաշ պա-

շընը, վէ կիտէրէք էլլէրինի անագլարընը գըմըլտաթմագ ագմինտէ իտի:

Պու արատա Տէր թովմաս պաշընը, վէ էլլէրինի Եօգարը գալարարագ Ալլահ... Ալլահ... Ալլահ պաղըրմագ իւզրէ իքէն, չօճուգ իսէ սէս տախի չըգարարագ ընկա՛յ . . . ընկա՛յ չաղըրմանա պաշլատը:

Պուրատա վարթան իլէ գատընճըղազըն տիւչար օլտուգլարը հալի նասըլ թարիֆ էտէ պիւլմէլի, պիրիսի մէգարտան չըգմըջ պիւր էօլիւ. տիկէրի տէ Ալլահըն աղըգսըզ տիւթիգ գուլու կիպի քիւպիւթիւք քէսիւմիւլէր իտի:

Նէթիճէյի քէլամ պու վէճհէ չօճուզուեն սաղըղը աննաշըլընճա, աթէչ ալտըրմանասընա պիւր սիւտանա ճէլպ էտէրէք օնա թէսիմէն գատընլար տաիրէսինէ Եօլլանբու, վէ հուզըրուտա գալան վարթան իլէ արգատաշը գատընը իսթիւթագ էթմէյէ պաշլատըլար:

Վէ իլին օ տէրէճէ արիգ ամիգ թահագըզնա գալըրջտըլար քի, պու չօճուզուեն քիմտէն գուհուր էթտիլի, վէ քիմին էմբիլլէ, վէ նէ նիեթէ Եաղըեա վէ Ղարիպլէր մէգարըղընա տօղրու կէթիւրիւլմէքտէ իտույի, վէ նէթիճէյի մուամէլէ իչիւն քէնտիլէրինի նէրէտէ, վէ քիսիլէրին պէլմէքտէ պուլուենտուզու, պիւր էթրաֆ նիւմանան օլտու, վէ թագրիլլէրի Տէր թովմասըն շէհատէթինէ հալպլէ էտիլաթտէն սօնրա արթըգ իլին թահագըգաթ ճիհէթի խիթամ պուլտու:

Նէօպէթ Եղիա չորպաճընըն գանաթ շէվիրմէսինէ կէլինճէ, րապիւմ հըֆզ էթսին. գուլարըլընը թըգանբու, վէ աթէչֆիլան աղըլընը քիւչատ էտէրէք, էվլէլա չորպաճըլարընա, մուալսարտէն տախի վարթան իլէ գատընա օ տէրէճէ վէրիշտիտի, վէ օ գատար սէրբիշտիրտիքի, շիւթիւմու զալիգէեէ տախի նէ լուղէթնամտէ քէլիմէ, վէ նէ տէ իսթիւմալ էթտիլի լիսանտա պիւր իպարէյի վահիտէ գալըլըտը, պէօյլէճէ չէնէսի արթըգ Եօրուլասըեա գատար թաագիլիինէ տէվամ իլէ ինթիհասընտա, «Հայտէյին չօրպաճը-

լարընըգա սէլամ սէօյլէեին, վէ իլի տէ օլմուչու կիպի խապէր վէրին... պուլուրսուլար եարըն ճէվապա հագըր օլտուենլար» տէեէրէք սէօզիւնէ խիթամ վէրտի:

Վէ պու րուլասաթըն իւզէրինէ վարթան իլէ գատըն ճանալար բէնչէսիւտէն գուրթուլուլ շիքեարլար կիպի քէնտիլէրի գափուտան տըշարը աթարագ, վէ Ֆագաթ անագըն շիտտէթի իլէ պիրլէչէն խէյֆ ու իւրքիւնթիւլէրի սէպէպիլլիլէ հատտէն Էֆղուեն տիտրէմէ շալարագ, պէքէեէն տէօրթլէր մէճիլինէ, եանի Մովսէս չօրպաճընըն էվիլնէ տօղրու կէթմէքտէ իքէն, Եղիա չորպաճընըն էվիլնէն պիւր գաչ ասըմ ուգագտա վէ պիւր քէօլէ պաշընտա փուսուլուպ, քէնտիլէրինէ պէքէմէքտէ օլան, վէ մուգատտէմ Հայտուտ Մուսթաֆա էլիւտէն Եագալարընը գուրթարմագ իւզրէ «Ճան գուրթարան» պաղըրարագ արգալարընտան գօշուպ տա Եթիլլէմէմիլլ պուլուենան հէրիֆէ թէսատտիւֆ էթտիլլէր:

Պու ասէմ մէղար գագըճըսը մէշհուր Գարա քեահեա օլուպ, լէյլի մէղարուրտա չօճուզուեն եէրինի գագըպ հագըրլտմագ իւզրէ էվվէլտէն Ղարիպլէր մէգարըղընա կէօնտէրիւլիւ, վէ վարթան իլէ գատընըն էլէ կէչտիքլէրինին ուգագտան Ֆարգընա վարարագ նէ վէճհէ իլէ միւտալտէլէ էթտիլի, վէ էլիլնտէն պիւր շէյ կէլմէպիլլի էվվէլէ պիլտիլիլիլ իտի:

Սիսիլէն Գասապ Գէորգ իլէ պիրլէչիւ, վէ Մովսէս չօրպաճընըն էվիլնէ թէպիւմ էթտիքտէն սօնրա, վարթան իլէ գատընըն բէչինի պըրագամագ նիեթթիլլէ հապս էտիլտիքլէրի գօնաղա տօղրու կէրի կէթմիլլ, վէ հէր նէ գատար գօնագտան չըգարըմալարընա Եթիլլիլլ իտի իսէ տէ, միւսէլահ Եիլիթլէրին չօղըլուլուլ վէ գուրթարմագ խիթալիլիլ գաթլարըն հալապանա ալընարագ կէթիւրիւլմէքտէ պուլուենտուզուլու կէօրիւպ, քէնտիլինի կէօթէրմէեէ պիլէ ճէսարէթ էտէմէմիլլ, վէ սագընարագ գաշընարագ արգալարընը գօլլանբու Եղիա չօրպաճընըն էվիլնէ աշըրըլըղլարը-

նը կէօրմէտէ, նէթիճէյի հալլէ վագըֆ օլմագ նիեթթիլլէ օրալարտա պէքէմէյէ գարար վէրմիլ իտի:

Իչպու վուգուլաթ վարթան իլէ գատընը պիւթիւն պիւթիւն գուլվէթ վէ ճէսարէթտէն տիւչիւրմիւլլ օլտուզու հալտէ, Գարա քեահեաեը կէօրիւնճէ պիր ճիւզի սօլուգլարը կէնիլիկպ, վէ մէրգուլուեն հիմանէսինէ խիթանտէն վէ անէլլէթէն Մովսէս չօրպաճընըն էվիլնէ վասըլ օլտուլար:

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԵԹԼԻՔՅԻ ՍԱՄՈՒԷԼԻՆ ԷՎԻ

Պու վուգուլաթտան սօնրա թագրիպէն պիր հաֆթա գատար կէչէրէք, պիր կէճէ սասթ ալթը րատտէլէրինտէ, Սիլլիման մահալլէսինին Գարա Մէրճան օղլու զօղաղընա Եագըն խանէնին պիրիսինին գափուսու շալընալ:

Մէգըլար խանէ խալըք օ կիւն էրքէնճէ եաթմիլլ օլտուզընտան, գափու շալընալընը աշխանտէ Եաթմագտա օլան պիր իսթիարէ վալիտէ Էչիտիպ, վէ «խայր օլա պիր հաֆթատա իքի օլտու, նէ տիր անապա պէօյլէ եարը կէճէտէ ալիւլ աճէլլէ գափու շալընամալ» տէեէրէք սըչըտը գալըտը, վէ կէճէլէրի շալք Եագմանա մէճպուրէ օլուր իսէ գօլայճա պուլմագ իչուեն ասեթի գատիմէսի իւզրէ պաշ թարաֆընա գօնուլ օլտուզու շագմագ գապընը իլէ ալտը, գափուլուլ շալընամալ պիր պիրինէ թէհագըպ էթտիքճէ, պու զէվալլը տախի թաշա շագմաղա զօր էտէր իտի իսէ տէ, իչինտէ պուլուենան գարա գավար օ տէրէճէ սօլուգլուգ հըֆզ էթմէքտէ իտի քի, սըչըսեան ճընկըլար Եագմանա քիֆանէթ էտէմէելպ վիրա սէօնմէքտէ իտի:

Նիհանէթ «լանէթ կէօղիւնէ չար շէյթան» տէեէրէք կիւճ իլէ պիր պէգլը չըրասը բիւլատա պիլտի, վէ րուպասընը օլտուլ օլասըեա տագըպ տագըլտըրտըգտան սօնրա, գափու արգասընա կէտիպ

«Օ՛քիմ» տէեէրէք գափու չալանլարա սէսլէնտի :

Հէր նէ գատար ալաղը սէսլէր հէր կիւն էվլէրինէ կէտիպ կէլէնլէրտէն , վէ ագրապա ու թէպլիւգաթտան իպարէթ պիր ալայ գալապալը սէսլէրի օլտուղու աննաշըլտը իսէ տէ , եինէ գափուեու աշմանա ճէսարէթ էտէմէկիպ «տուրուն տէտի , կէտէեկիմ Սամուէլէ սէսլէնէեկիմտէ գալգսըն գափուեու աշըն» վէ պուեու տէեկիպ , Սամուէլին եաթմապտա օլտուղու սօֆանա տօղրու վարարագ , խարման իւսթիւ թասապիր օլուեուր մահալինտէն ավլուեա օլան էնկին բէնչէրէնին քեաղըտը եըրթըմը օլան շէրչիվէսի կէօզիւնտէն էլինի ուզատըպ , սիւրիւլիւ օլան քէբէնկի ըրդալամանա պաշլատը :

Գօճա Սամուէլ ույգուտունուն իչինտէ պու սէսի ալընճա «քիմ տիր օ» պաղըրմատա , «ճանըմ գալգ , պէշ օն ատիմ կէլմիշ պիր սասաթ տըր գափու չալարլար աշ պագալըմ քիմլէր տիր» տէտի վալիտէ :

«Խայր օլա հիչ սէսլէնմէտինմի վալիտէ , եինէ կէլէն կիւնքիլէրտէն քիմնէ օլմասըն» :

«Օնլարտան կէօրիւնմէեօր» :

«Էյ քիմլէրին սէսլէրինէ պէնղէեօր» :

«Նէ պիլէեկիմ եէկէնիմ Յակուր . Աղա էֆէնտիմ վէ Չէլէպիմսէս վէրտիլէր ամնա , տահա կէրիտէ պիր չօգ գատար վարլար օնլարը պիլէմէտիմ» :

«Չըրա եագալըն մը» :

«Օղոււ օնուն իչուն տէ չօգ օղրաշտըմ . . . նէ իսէ եագալըմ , գալգ չափուգ օլ հէրիֆլէրին սօվուգտան իշի պիթտի . պիր գարար տեագալըրըն գըզմասը իչուն , չիլմէլէրինի եէրէ վուրուպ տուրուեօրլար . . .» :

«Էյ հայտէ վալիտէ սօվուգտա իւշիւմէ , հէմ տէ պիր ազ աթէշ տարաղընա պագ պէն գափուեու աշարըմ» :

Վալիտէ աթէշ եագամագ իւզրէ աշխանէեէ կէտիպ , վէ Գօճա Սամուէլ տախի Օգճու օղու քիւրքիւնիւ տագալըլըն տըշարը ֆըրլանարագ կէթտի գափուեու աշտը . . . , աշտըքի նէ տէրտին գըրդար եէտիլէր հէփ թէքմիլ . . . :

«Ուշագ , տէտի Գօճա Սամուէլ (ամուճապընը կէօրմէքսիգին տիկեղլէրինէ խիթապէն) ֆէնէրինիզ նէրէտէ» :

«Ֆէնէր նամուտուեուղա տօզմունմագ մը» տէտի իչլէրինտէն զեպիլսահընըն պիրիսի . պիր տիկէր պաճագալըտա «արթըգ պիզ տէ ֆէնէր իլէ կէզիպտէ լաշէմիգէ թիւքիւրթմէեկիզ» տէեէրէք , վէ տօնմուշ ճիլմէլէրինին թագըրտըսը իսէ , պիր պիրինէ նիսպէթ էատէրէք մաղղլ մուղղ իչէրի տօլտուլար :

Վալիտէ իքի թաշըն արասընտա , թաշ մանկալա պիր քէվէն թութուշտուրտու , վէ իւզէրինէ չօգճա մարսըգ տօլտուրուպ թիւթէրէք ալտը կէլէնլէրին եէրլէշտիլի սօֆանըն օրթա եէրինէ գօտու :

«Վալիտէ պուեու պիր ազ ալէվլէնտիքտէն սօնրա կէթիլմէլի իտին , թիւթիւն պիզի պօղաճագ» տէեէն օլտու իսէ տէ .

«Սօվուգտան կէլտինիզ տէեի չափուճագ աթէշ եէթիլտիրտիլիմ իքրամմ տա մը կէլմէտի , տէտի վալիտէ . վէ իֆատէսինէ տէվամ իլէ , եէնի մի կէօրիւեօրսու նուգ , պու սօֆատա պիլնլէրճէ պէօյլէ աթէշ եանմտըմը , (պաշընը եօգարըգալտըրըպ) պագըն , թալան նէ գատար եիւքսէք տիր , թիւթիւն շիմտի չէքէր հէմ տէ սօֆանը ֆուրուն քէսէր . շիմտի սիզի իչէրտէն տէ գըզտըրըրըմ» տէեկիպ կիթտի :

Պու վագթա գատար մարսըգալըրն ալէվլէնիպ սօֆա իչինին կիւնտիւզ քէսիլմէսիլէ պէրապէր , քիմինի ըսգըրտան քիմինի փըսգըրտան , վէ քիմիսինին տախի կէօզլէրինի աճըշտըրան թիւթիւնիւն տախի գաթմէր գաթմէր օլարագ տէկիլիգէ գատար եանըլտըղըտա սէչիլմէեէ պաշլատը , մա մաֆիէ մարսըգալար պիր եանտան ալէվլէնտիքճէ թիւթիւնտէ եիւքսէլիլ վէ չէքիլիլ իտի , վէ հէր քէս պիրէր պիրէր մանկալըն պաշընա չէվըրլտի :

Գօճա Սամուէլին գարըսը սիւտ անալըղա կէթմիշ օլտուղունտան , օ կէճէ օրատա տէլիլտի իսէտէ , հէնուգ սիւթտէն քէսիլմէմիշ օլան իքի եաշընտա պիր չօճուղունտան թութ տա , պիր պիրինտէն իքի-

չէր եաշ ֆարգլը իւչ չօճուղու տահա օլուպ , իքիսի աեագ ուճուեուտա վէ իքիսիտէ իքի եանընտա վէ պիր եաթագտա սէրկի կիպի եաթարլար օլտուղունտան , պուեուլըրն կիւրիւլտիւսիւնիւ ալաղգճա օեանանլար սըչրանըպ սըչրանըպ կէօմլէքճէք մանկալըն պաշընա գօշարլար ըտը :

Կէլէնլէր հէնուգ քէնտիլէրինի պուլուպ , վէ սըղըր թուլուղունտան եաթիլըմա քէսէլէրէ պասըլըշ , վէ պիրէր մասատ վէ թէքէ բիչաղը իլէ պէրապէր պէլլէրինին գաեիլ գուշաղընտան աքըլմը թիւթիւն քէսէլէրինտէն քիմիսի ճանիք , վէ քիմիսի Սէեիլ թիւթիւնիւ տօլտուրարագ չուպուգալըրնը թէլլէնտիրմէքտէ իքէն , վալիտէճիլիզ տէ մանէթիւնտէ պիր օգգալըգ իլէ պիր համամ լէյէնչէսի տօլուտու շարապ կէթիլիպ օրթալարընա գօտու :

Մէգքիւր շարապտան պիրէր օգգալըգ եուվարլար եուվարլամագ լէյէնչէ պիթիպ , վէ թէքարլանմասը սըրանա պիլտի , վէ իչմէյէ օ գատար տէվամ կտիլտի քի , պուեուլըրն իչինտէն չօգալը սու նէ լէգէթտէ օլտուղունու պիլմէպէրտէն օլ օլտուղու հալտէ տախի , վագաա քէօր փէրիսօշ օլան օլմատը իսէ տէ , քեաֆֆէսիտէ չագըր քէյֆ օլտուլար : վէ «չարապ արթըգ եալընըզ կիթմէեօր մէգէ իսթէր վալիտէ» պաղըրըմանա պաշլատըլար :

Վալիտէ պուեուլարա պիր էսվապ լէյէնի իլէ տէ մէգէլէք քիւրչիլիլի (համուճ) կէթիլիպ «պուեուրուն եալուլարըմ» տէտի . վէ լէյէնչէ պօշալտըգճա շարապ տօլտուրմանա տէվամ էտէր իտի :

Պուեուլըրն իչինտէ վալիտէնին Աղա էֆէնտիմ տէտիլի , գայնը համամճը Մարկոս իտի քի . Գօճա Սամուէլին ամուճասը , վէ պու մէճիւսին իճթիմախին գուեանտա խաճէսի իտի :

Գաֆալար պուրալարը սարընճա «եէկէն տէտի . Գօճա Սամուէլէ , չու ուշագալարա շիմտի հայտէեին պիր Ղօլ պօզմանա կէտէլիմ տէսէմ նէ էտէրլէր , ճէսարէթ լէնիլէր տէեու մէկմուլ էտէրօվիսին . . .» :

Տահա Գօճա Սամուէլ աղղընը աշմատան «ճէհէննէմէ կէտէլիմ տէ նէ գօրգուեօրսուն» տէեու պաղըրտը կն ճիւհէրլիլէրինտէն պիրիսի :

«Պուեուր ամուճա տէտի . Գօճա Սամուէլ . կիւթտիւլիւն հէրիֆլէրի պու կիւն միւ պիլիեօրսուն , պու ճէվապա պիր սէօզիւն վար մը . . .» :

«Եօգ , տէտի ամուճա , պիր շէյ տէեէճէլիմ քի , նէ Ղօլ պօզմագ տըր , նէ տէ ճէհէննէմէ կէթմէք , պուեուն իքիսի արասընտա պիր իշ» :

«Էլիլիմ վար մը եանու . . . օնտա հագըրըգ , տէտի . իչլէրինտէն մաի կէօզլիւ չիլ եիւզիւ շիլմանըրագ ըզպանտուտուն պիրիսի . աղղըմըզ մը եօգլանեօրսուն , եախօտ սապըր մը սընանեօրսուն» :

Ամուճա , ֆիսօշա վագթիլին եագալաղըրը , վէ սէօզիւ ուզաթմանըն սըրատը գալմատըղընը պիլիպ , «արգատաշլար տէտի , ճիւմէսինէ պիրտէն , պու կէճէ հէր պիրինիպի պիր եէրտէն թօփլանըպ տա , ալըպ եէկէնիլին էվինէ կէթիլիլիլի սէսլէպիլի , տահա հիչ պիրիլիգէ աշմատըմ . վէ հաթթա եէկէնիմ տախի պիլմէգ , էօյլէ պիր սէսլէպ տիր քի տէսէմ ճիւմէնիլիտէ բիւրզապապ օլաճագսընըպ , վէ չըլտըրմագ տէրէճէսինէ կէլէճէյի շիւպհէսիպ օլան եէկէնիմ Սամուէլի տէ աճընաճագսընը . . .» :

Ամուճա տահա իֆատէսինէ տէվամ էտէեօր իքէն , պուրատա Գօճա Սամուէլ սէօզիւնիւ քէսիպ , «նէ տիր . . . նէտիր ամուճա նէ տիր չափուգ սէօյլէ պիլէեիմ պաշըմտա նէ տէրտ վար» տէեու պաղըրտը :

«Թէլաշ էթմէ , տէտի ամուճա . պագսանն պէնիմ թէլաշա տիւշիւշ օլտուղումտա հէփ սէնին , վէ սէնին սիեանէթիլին իչուն տուր . իմտի պու կէճէտէն թէգի եօգ իճապընա պագամալընը» :

«Նէ իսէ պագամալընը չափուգ սէօյլէ , տէտի ըզպանտուտա . պիր սասաթ էվլէլ վարալըմ ալթընը իւսթիւնէ չէվիրէլիմ գուրթուլարըմ» :

Ամուսնա իշխն գըլամընա կէլտիյնի չազարազ, «ճանըմ տէտի, պիր տէրտէ չաթարզ քի, տօն եաղը իլէ պէքմէզ. Սամուէլին գարըսընը եէտի սէքիզ կիւն տիւր պիր գաչ կիւնիւյէ տէեէրէք պիր խաթըրը կէվէ սիւտանա կէօթիւրմիւլէր, պուրատա չօլուզ չօճուզ հայպահասըլ գալտը. ալէլ խուսուս տահա էմգիքտէ տէ չօճուզու վար, շու գըլտա գըեամէթ-տէ կիւնտէ պիր իքի տէֆա տա չօճուզու էմգիթմէք իւզրէ կէօթիւրիւզ կէթիւրի-եօր... (Սամուէլէ պազարազ) իշթէ Սամուէլ սէօյլէսին»:

«Չէքտիյիսի պէն պիլիւրիմ, տէտի պու-րատա Սամուէլ, սէօզիւն արասընա կի-րէրէք, էվվէթ պէնի էհեա էտէճէքլէ-րինի պիլսէմ, պու սասըր օլուսուր շէյ տէյիլ տիր. էլին չօճուզու իշիւն քէնտի չօճուզուսու թէլէֆմի՞ էթմէլի, էյ նէ՞ օլմուշ ամուսն սէօյլէ պազարազ»:

«Նէ՞ օլաճազ պու կիւն պէնի չաղըր-մըլար, վէ իշլէրինէ Տէր թովմասըտա ալմըլար. պագի կիւլէրէք, պազը ազըն չէհրէ կէօթիւրէրէք, պու գարը սէնին եէկէնինին գարըսը իմիւլ, ալթը այ գատար պուրատա տուրաճազ նէ՞ տէ...»:

Սէօզիւ ամուսնանըն աղընտա եարը պրազարազ «նէ՞ ալթը միմը տէեու պա-զըրտը Գօճա Սամուէլ, հէյպէթլի պիր սէա իլէ. վէ պիրտէն խըրս պազընը պիւ-րիւեիւզ իպատտուլահ տուեուն, պէնիմ նիքեահըլը գարըմը ճէպրէն ալը գօեօրլար մութլագա սիւտանալըզ էտէճէք տէեօր-լար, պու նէ՞ զիմէթ, նէ՞ շէրիաթ պու-նա ճան օլան տաեանըր մը...»:

(Եիւզիւնիւ ըզպանտուտա չէվիւրիւզ վէ օնա խիթապ էտէրէք) ախպարըմ պու կէճէ թամամ սէքիզինճի տիր, սէօզ վազ-թընտա անըլըր տէրլէր. հէման պու սա-աթլարտա իտի, պիր այգըրը գափու չա-լընտը, աղըմըզ պազըմըզտան ուչարագ գօշուչտուզ աչարզ քի, Եղիա չօրպաճը-նըն ուչարը կիօյ Արթին իլէ Հայտուտ Մուսթաֆա. վէ իքի տէ պաչգա բիւր սի-լահ հէրիֆլէր. — շիմտի կատարը կէօ-թիւրմէեէ կէլտիք չօրպաճընըն էվինտէ

պիր չօճուզ վար էմգիքէճէք — տէտիլէր, վէ հէր նէ էօզիւր կէօթիւրտիք, վէ օլա-մաեաճաղընա տաիր հէր նէ տէտիք իսէ գուլազարընը թըզատըլար, վէ ատէթա սիլահ գուվլէթինէ տալրանմաեա գալ-գըլտըլար, վէ չօլուզ չօճուզու աղա-տարագ, վէ մէմէտէ օլան մասսուճըզա-ղըտա սըզլատարագ պիր գաչ կիւնիւյէ տէեու, ալրէթի տալլաեըզ կէօթիւրտիւ-լէր, տուեուն... շիմտի տէ ալթը այ օրտա գալաճաղընը սէօյլէեօրլար ըմը, պու նէ իշ ճանըմ, մալիմիզ էօմիլմիւզ ճանըմըզ հէփ օնլարըն իսէ, ըրզըմըզ տամը օնլարըն տըր, արթըզ պու տա-եանըլըր տէրտիլրտէն տէյիլ տիր, պու տէրէճէսինէ՞ թէհամիւլ էտէպիլմէնին միւմքինի գալմատը, վէ պիչագ քէմիյէ տաեանտը օֆ... մէտէտ Ալլահ...»:

«Պու նէ տէմէք, տէտի իշլէրինտէն քէօմիւր կիպի սիեահ փալա պըեըզընըն պիրիսի, պըեըզընը սըլաեըզ վէ կէօզլէ-րինի խարմանլանտըրարագ. պիր ատէմին նիքեահըլըսընը ճէպրէն գալթ էթմէք մի... Եղիա չօրպաճը տէյիլա՞ ճան ալը-ճը օլտա տախի, ալիմ Ալլահ շիմտի էվի-նի աթէլէ եագմալը, վէ գարըեը ալըզ չըգմալըեըզ»:

«Հիշ պիրինիզ ճէսարէթ էթմէսէ, տէ-տի. էօթէտէն չօփուր պօզղուսու վէ սէյրէք պըեըզը սինիրսիզին պիրիսի. պէն եալընըզ պազըմա շիմտի կէտէր, գարըեը էլտէ էտէր, վէ գուշուն գանա-տը իլէ կէթիւրիւրիմ»:

«Էօյլէ սէօզ օլմազ, պաղըրըտը պու ճէվապա գարըլըզ պիր գաչը պիրտէն, վէ գարըլըզ սիւրէթտէ պիրիսի, պիզ պուրտա պօթան հիւյիւյիւմիւլեիւզ... տիկերի գանճա պէրապէր մանճա պէրա-պէր տէմիլէր, վէ իւշիւնճիւսիւ պիրիք-տէ էօլմէլի պիրիքտէ տիրիմէլիեիզ» սէօզլէրիլէ մէճլիսի խարըլտըեա վէր-տիլէր:

Պու արատա իշլէրինտէն էն պահատըր օլան փապուշճու Մինաս ուսթա «լաֆ-զըլլա էյլէնիեօրսուսուզ... հայտէեին պազարըմ նէրէ կիտիլէճէքսէ» տէեէրէք

անաղա գալգալը, վէ տիկերլէրինտէ ա-եագլանտըրտը, վէ իւզլէրլէրինտէ պու-լուսան սիլահըլարտան պաչգա, Գօճա Սամուէլին էվլինտէ տախի փալա փուսաթ տապանչա պըրագմաեըզ էօյլէ պիր գու-չանտըլար վէ գըվրանտըլար քի, Գարա-պալը տէյիլ ա՛ շէյթան պիլէ սէմթլէրին-տէն կէչէմէզ օլտու...»:

Չունքի գըեաֆէթլէրի, պաչարընտա պիրէր սիֆրի քէչէ քիւլահ, տիզլէրինտէ սըգմա գըլ շալվար, վէ ումուզլարընտա տախի պիրէր Մըրըզ մէշահը, վէ պա-զիլէրինտէ լաէ Մարաչ ապասը կիսիլէյ-լէրտէն իպարէթ օլուզ, վէ գօնճու տիզ գափազլարընա գատար օլան ճիզմէլ-րինին էօքճէլէրինտէ էօյլէ մահմուզլար վար ըտը քի, տիւզիւեէ եէօրիւմէքտէն գօրգուլան ալթը պուզըլը գարլարըն իւ-զլէրինտէն, պուսըր գօշարագ պիլէ կէ-տէ պիլիւր իտիլէր:

Համամը Մարկոս իշին կէրէյի կիպի սարըլընը պիլիպ, «պըրէ՞ պապալարըմ սիզի կէօրէեիմ պէնի բէզիլ էթմէեին» տէեէրէք վէ գարընըն գէվճի Գօճա Սա-մուէլի տէ պուսըլարըն իւզլէրինէ գուսան-տան թաեին էտէրէք, պու պիր ալայ փէքիկօզլէրի ալըզ տըչարը չըգալը. վէ հէր նէ գատար անագլարընըն սէսինի սազընըզ եափճա պասմալարընը թէնսիպ գըլըր իսէ տէ, տօնմուշ զօգագլարտան տօնմուշ շիզմէլէր իլէ կըճըրտըրզ կէթ-մէնին ինթիմալի օլմատըղընտան իքի թարաֆը գարտան տաղ քէսիլիպտէ, օր-թա եէրինտէ անճագ պիր ատէմ կէչէ-պիլէճէք գատար անլիլա պուլուսան զօ-գագլարտա արգա արգաեա տիզիլէրէք, վէ պիրպիրինէ իլալէ օլուսան կըճըրտը-լար կէշտիլէրի եէրի վէվլէլէեէ վէրէ-րէք գարարկիր օլան մահալէ տօղրու կէտէրլէր իտի:

Ա.Լ.Թ.Ը.Ն.Ճ.Ը ՊԱ.Պ

ՅՕՃՈՒՂՈՒՆ ԳԱԶԵՐԸԼՍԱՍԸ ԿԷ ԶԱԹԸՄՍԱԼԱՐ ԷՎՎԷԼԷԻ պապտա հալլէրինի հիքեաեէ

էթտիյիմիզ պիր ալայ հէրիֆլէրին զայ-պուպէթինտէն սօնրա, պիր սասթ գա-տար սիւրաիւ սիւրմէտի Սէլահէտտին համմամը իթթիսալինտէ պուլուսան տէսը-պաղիսանէ էալիյնտէ, վէ հէր պիրի-սի պիր քէօչէտէ փուսուսուզ ալա պէք-լէեէն պիր թագըմ Գարապալըլարըն գու-լագլարընա, կէճէ սուգութլուզու արա-սընտա խարր խարր էտէրէք պիր պիրի արգասընա տիզիլէն պիր թագըմ անագ սէպլէրի իլիլափ:

Գուլագլարընը տիլքի կիպի տիքտիլէր, վէ տէնէտիլէր քի, Քիչի գափուսուս Սէլահէտտին համմամը թարաֆընա օլան եօլուստան կէլիեօր իտի սէս:

Տէրագապ տէօրթ գօլա թագսիմ օ-լուսուզ, իքիսի պուրճուն տիպլինտէ, վէ սէպգէ պաղչէսի իթթիսալինտէ օլան հա-սըլընը քեարիսանէսի եանընտաքի սու թէ-րագիսի տիպլինէ, պիր գաչը տախի համ-մամ մէյտանը իլէ հանտէյին տիկեր թա-րաֆընտա պուլուսան Քիչի գափու եօ-լուսա եէրլէլալ, պագի գալանլարը լաէ, օլտուզլարը եէրտէ քէնտիլէրինէ պիր չէքի տիւզէն վէրտիլէր:

Արատան նէ կէչտի նէ կէչմէտի թէ-րագի տիպլինտէ փուսուսուս Գարապալը-լար իլէ, եօլա տիզիլիպ կէլմէքտէ պու-լուսան եօլճուլարտան այրըլպտա, գարլարը եարարագ գարարթըլարա տօղ-րու սալտըրմը օլան պիր քաչ քիչի պէյ-նինտէ, պիչագ պիչաղա պիր չաթըլմա տըր պաչալտը:

Պու եօլճուլար Եղիա չօրպաճընըն է-վինտէն, չօճուզ իլէ կատարը ալտըզ-տան սօնկրա ալտէթ էտէն համմամը Մարկոս ուսթա թագըմընըն թա՞ քէն-տիլէրի իտի:

Վէ իլէրի աթըլպտա Գարապալըլարա սալտըրանլար տախի, հալլէրինի նագլ էթտիյիմիզ ըզպանտուտ իլէ փապուշճու Մինաս ըտը:

Պուսըր տագըմճագ Եղիա չօրպաճը-նըն էվլինէ եագլաչընճա, Մարկոս ուս-թա եալընըզ գօճա Սամուէլի ալարագ, վէ տիկերլէրինի կէրիտէ պըրագարագ,

ուսուլ ուսուլ գափուսուսն անկինի պուլ-
տու, վէ Էվիվինտան թէրթիպ օլուսու-
ղու վէճհլէ քէ օրէք կիպի յօլ' . . . յօլ' . . .
Էթմէտէ գափուսուսը աշըլուլ, վէ չօճուգ
գուճաղընտա օլտուղու հալտէ սիւտա-
նա կատար արշարը չըգմըշ ւար :

Պէրապէր ալտըգլարը ճիգմէի, վէ ա-
պանը մէրգուսէէ կիյաթրաթտէն, վէ
չօճուղու տաթի պիր գաթ տահա սարըլ
սարմալտարագ Գօճա Սամուէլին գու-
ճաղընա վէրաթտէն սօնրա, արգատաշ-
լարը իւն պիրլէճիլըլէր, վէ թէնհա եօլ-
լարտան ալտէթ Էթմէք իւզրէ օճիճէթի
թէճվիգ Էթմիլըլէր իտի :

Աքսի շէյթան պուրանա գատար իշի
հալինէ թէրք էալալ, պուրաճըգտա ար-
թըգ շէյթանըղա պաշլամըշ, վէ պուրա-
լըն պաշընա եաղտըրմագ իւզրէ պիր
չօգ պէլալար հաղըրլամըշ ւար շէյթէքի :

Թէրաղի տիպինտէ օլան գարարթըլար
ուսթա Մարկոսուս կէօղիւնէ իլիշիպ, վէ
միւզիրը քիմնէլէրտէն օլտուղուսու պիթ-
տէրք, հէման եօղարըրաքի եաղըլան ի-
քիլէրէ, օրանը կէշինճէէէ գատար պու-
գարարթըլարը իշըալ Էթմէլէրինի թէր-
թիպ Էթմի, վէ պուրալըն գարարթը-
լարա աօղբու սալտըրմալարը պու սէպէ-
պէ մէպնի իտի :

Իշթէ պու թէրթիպ իւզրէ պուրալը
սընըրա պիշագ գարարթըլարը կէրէյի կի-
պի իշըալ էտէրէք, օլտուղըլարը եէրտէն
պիր նօղթա փայը սափըթմամագտա
պուրուսուղըլարը սըրատա, համնամճը
Մարկոս թէքմիլ թագըմըլա օճ պօրանը
աթլաթմիլ, վէ համնամ մէյտանընա աօղ-
բու վարմըշ ւար, պիր տէ նէ պաղարսըն
սաղտան սօլտան նօղթա պէքլէէէն տի-
կէր Գարապալըլար պուրալը սարտըրա-
րագ սիւրիւզ, տէպաղլտանէ կսիլինտէ
պէքլէմէքտէ օլան արգատաշլարը չըրնա-
ղընա քիւրէլէտիլէր :

Համնամճը Մարկոս պաղարը քի էլամթ
եախըի տէյիլ . . . հէման քէնտիսինէ մալս-
սուս օլան ճէրպիգէ իլէ պիր զըլ էալալ,
գըլ փայը արատընտա նէ էթտի էթտի
գուճաղընտա չօճուգ օլան Գօճա Սամու-

էլի, գարընը կատար իլէ պէրապէր,
պիշագլար արատընտան սընըրա չըգար-
ար. վէ պաղի գօլ գուվիթի, պաղի
փալա սալլամա, վէ պաղի տաթի իւզէ-
րինէ եէօրիւէէնլէրէ գար սալլուրմա իլէ,
պիր թագըրիպ քէնտիսիտէ իլէրի Փըրլա-
տը. վէ մաստուճուգ աղլաեարագ, կա-
տար իտէ գօրգուսուսուսն ճէնագէ ընկի
պաղլաեարագ ուղրուսա գաթըլ, չա-
թըլմա մահալլինտէն հայըճա ուզատը :

Փապուճու Մինաս իլէ ըղպանտուս
պու թարաթտան չըգան կիւրիւլտիւ սէ-
սինի ալըլ, թէրաղի տիպինի թէրք իլէ
խտատա եէթիլտիլէր, վէ օրատքի Գա-
րապալըլար իտէ մուհասէրէտէն գուր-
թուլարագ, վէ պուրալըն բէշլէրինի պը-
րագմաեարագ կէլիլալ չաթըլմա մահալլին-
տէ պիրլէշտիլէր :

Ճիւմէսի կէօյիւս կէօյիւսէ կէլէրէք
եագա փաշա օլմատա, վէ եալպըրտագ
փալլարըն գարանըղ իշինտէ պիրէր
չալըրագ կիպի, պիրի էնիպ օճ պիրի
գաղմատա, համնամճը Մարկոս տաթի
իլէրի իլէրի վարմատա իտի :

Լաքին հայահաթ' . . . պու տէօյիւլէլէն
արգատաշլար նաթիլէ եէրտէ վար գուվ-
իլէթիլէրինի սարթ էտէրէք, խասիմէրինին
իքիտինի եարալաեղ պանլարընա պօեան-
մըշ օլան գարըլար իւզէրինէ եաթըրմըշ-
լար, վէ պաղիլէրինի տէ եարը ճանը
գաշըրմըլար ւար, նիչուքի պու չաթըլ-
մա հէնիկեամընտա միւրիւր էտէն էյեամ,
տիւլանա պիր աղիթ Փուրոսթ գաղան-
տըրմըշ ւար :

Եանի Եղիա չօրպաճը Էվինտէ վուգուսթ
աննաղըլարագ, պու իլին Էվիվինտէն
պէրու օրատա եաթըլ գաղգան Հայտուս
Մուսթաֆանը, վէ էվտէ պուրուսան Փիլ
ճիւմէ սէյիա վէ էթպատը, վէ հաթ-
թա օլ կիւրիլ պիր մասլահաթ գըմըն-
տա Եղիա չօրպաճընէն հիմնէսինէ իլ-
թիճա էթմիլ օլան իքի նէֆէր տաթի
քէօյիլ Բեահսանը բիւր սիլահ օլարագ
արգալարընտան սալտըրմալար ւար :

Մէրգուճ Մուսթաֆա ալընը գաշըր-
մըշ գուրթ միսալի գօղաղա տիւլէր տիւլ-

մէզ օճ եանընա պու եանընա սալտըրըլ,
աղըպէթ կէճէնին սուգուլթուղու արա-
սընտա Մէլահէտաին համնամը թարա-
Փընտան գուլաղընա տօղուսան կիւրիւլ-
տիւէէ մէպնի, օճ սէմթէ սափտը. վէ գա-
րանըղ իլէ պէրապէր շիտաթիլ հըրսը
իլէ տիւսան պիւրիւմիւշ օլան կէօղիլի
պիր շէյ քէստիլէմէքտէ իքէն, տճէլէ
կէթմէտէ տեաղընա տօղուսան, վէ թօի-
լանըլ թօիլանամամագտա պուրուսան
մէճրուհլարտան, պուրալըն իլէրի տօղ-
բու կէթմիլ օլտուղըլարըն աննատը, վէ
մէճրուհլարա «Քէտէր էթմէէինիլ շիտի
հէման սիլիլին ինթիգամընըղտա պէրա-
պէր ալըրմ» տէէէրէք, վէ արգատաշ-
լարընա եէնի պիր թէրթիպ վէրէրէք,
պիւրիլէրէ հարգաթլալմըշ օլան իրի ա-
տըլարը գալտըրտը :

Տիկէրլէրի վաղը օլան զալէպէտէն սօն-
րա քէօք օտալը գօնաղըն տէնկինտէ հէ-
նուգ համնամճը Մարկոսա գալուշմուշ
օլտուղըլարը սըրատա, մէրգուճ Մուսթա-
ֆա պուրալը թագաթաղ եագալատը :

Ձէվալըլարըն պիր գաշը խաթիթիճէ
եարալանըլ, վէ տիկէրլէրի տէ չօգ եօ-
րուլարագ պիր եէնի գալիլաեա տահա
կիրիլէճէք հալ վէ մէճալլէրի գալմամըշ
օլտուղընտան, պու պօրանը տա աթլա-
տա պիլէճէքիլէրինի աղըլարը գինհար ալ-
մագ ւար :

Ն Է Տ Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

Պ Ի Բ Պ Է Բ Ե Ա Բ Ե Ն Ս Է Ֆ Ա Լ Է Ք Ի

Ամասիատա Թաշ խանըն եօղարը գա-
թընտա թաշ կշիքտէն չըգընճա իւշիւն-
ճիւ օտատա պիր պէքեար տտէմ սաքին
օլուր իտի :

Ձէքը օլուսան գէմինի թօիլագ օտանըն
գարընընտա պիր օճագ օլուր, սաղ թա-
րաթընա տիւլէն քէօլտէ գաղա խասըր
իւզէրինէ սէրիւմիլ, վէ քիրտէն գիֆիր
քէօրիւմիլ օլան պիր ինճէ մինտէրին տի-
վար թարաթընտա տիւրիւլիւ պիր եօր-
ղան վէ եատարգ օլտուղընա, վէ կօ-

նիւնտէ թէնիքէ ճէգվէ սիւրիւմիւշ պիր
թօիլագ մանկալ պուրուսուղընա պա-
ղըլը իտէ, պու մինտէր մէրգուճ պէ-
քեարըն կէճէլէրի եաթաղը, վէ կիւն-
տիւլէրի օթուրաղը օլտուղու աննաղը-
լը իտի :

Մինտէրէ գարըն տիւլէն օտանըն սօլ
քէօլէսինտէ. պիր գաշ սահան լէնկէրի
թէնճիլէ թալա, վէ պիր իքիտէ թահ-
թա վէ տէմիր չաթալ գաշըգ վարըտը
քի, պուրալը տա եէմէյինի քէնտիսի բի-
շիրիլ օլտուղընա տէլիլ իտի :

Վէ օտա տէրուսինտէ, գափու արգա-
սընտա պուրուսան սու ֆիսինտի իլէ
պաշընա կէշիլիլիլ պիր սարը սու թա-
սընտան, վէ պիր աղ տա օտուս գալա-
պալըղընտան, վէ օճաղըն սաղ թարա-
Փընըն քաղատընա գօնուլմուշ պիր պէղիլ
չըրատընտան պաշգա էլեա օլմաեղալ ան-
ճագ, տիլար գաղըլարընըն քիմիսինտէ
րալա, քիմիսինտէ թիւֆիլէք տապանշա,
վէ պիրսինտէ տէ պիր աղա տարը իտի :

Օտանըն խան թարաթընա օլան տէօյ-
մէ տէմիր գափաղըլ պիր ուֆաղ բէնշէ-
րէսինտէն պաշգա շալգ ալըր եէրի օլ-
մատըղընտան, վէ քեաղըլըլ շէրիվիսի
իտէ, թօղտան թօիլագտան գաեթիլ քիր
թուլմուշ օլտուղընտան, օտա գափու-
սուսուս գափաննարնտա կիւնտիւլէրի
տաթի պիր կէճէ հիւքիլա ալըր, վէ էն
ֆիլահ գալպլէրի տաթի պուրալարը իտի :

Ամասիա շէրի. տէրի իլի օլմագ միւ-
նտէպէթիլիլէ, հալատը հէր նէ գատար
միլէտիլ օլտա պիլէ, տէրուսինտէն
իլիա (եէլիլ րմագ) կէշէր օլտուղու ճի-
հէթլէ թէլիֆիլիլիւ գիեատէճէ, վէ նէմ-
նաք. վէ գուրու սօլուղըլարտա տաթի,
տէրէնին շէքմէքալ պուրուսուղու ա-
տեաղար շէպիա վէ գըեագ օլտուղուս-
տան, վէ սէնէյի մէրգուճ գըլը իտէ,
օրատա տաթի հիւքիլիլի կէրէյի կիպի
իլէթմէքտէ պուրուսուղընտան, պու
պէքեար չօգ տէֆա օտատընտան արշարը
չըգմատեա մէճպուր օլուր, վէ գէվալ-
լըճըղագ գափուսուսուս տա սրըր սրըրեա
էօրթիլէք գարանըղ պէքլէր տուրուր
իտի :

Օտանըն օճաղը էսքի ղէմանտան գալմա խանեսաղ պիր շէյ օլտուղունտան, օտունու պօլ պօլ եագմատըգճա թաշլարը պիլէ գըզամազ օլտուղու կիպի, իչինտէ օլան տէմիր գափաղընըն արալարընա թօզ թօփաղ տօլմուշ, վէ աշար էօրթէր թէլի տէ պօզուլմուշ օլտուղունտան, խաթէնիլաէ գափանամազ, վէ եանմատըղը վագըթլար օճաղըն չէքիպ տէ օտանա տօլտուրտուղու անագա պիր վէճհլէ տաեանըլմազ ըտը:

Պի չարէ ատէմ նաֆիլէ եէրտէ, վէ օ՛ գըշ գըեամէթտէ, պազար եէրինէ շէշտէ պէշտէ կէլիր օլան եաշ օտունլարըն պիրինի իքի ֆիաթլա ալըր, վէ տաշըր կէթիրիր իտի. նիչոնքի հէր տէֆատա օճաղա պիր եիւք օտուն տօլտուրտա գուլաղը պիլէ տուլմազ օլտուղու շէյլէ տուրտուն. օտունլարըն եաշըղը սէպէպիլէ գօլայ եանմազ, պիր գարար անըզըրար, ուճլարընտան սուլար տամլար վէ աճը աճը թիւթէն տիւմանլարը, տէրունի օտանը գապլար ըտը:

Սէֆիլ ատէմ տիւման չըգսըն իչուն գափուեու աշար իսէմ օտա պուզ քէսիլիր տէեու, տիւմանը ալէվին չէքմէսինէ պէքլէր. վէ պինտէն ալէյհ պիր եանտան օճաղը իւֆլէր, վէ պիր եանտան տա կէօզլէրինտէն աճը եաշլար տէօքէր իտի:

Պու պէքեարձըղազ եիւզ պին միւշքիլաթ իլէ եագտըղը աթէլին քեաֆի մըգտարընը թաշ մանկալա ալըպ, վէ պիրազ քէնտիսինի չէքսին էֆքեարըլա, տէվրիպի կիւն եագաճաղը օտունլարը օճաղըն տիպինէ գօեարագ, վէ պագի գալան աթէլէրի օտունլարըն օւղրունա թօփալաեարագ, եէնիր կիւնլէրի պիր բիւաֆ, վէ բէրհիզ կիւնլէրի իսէ չոգ տէֆա պիր մէրձիմէք եախօտ եաղսըզ ֆատուլեա բիչիրմէք իւզրէ թէնձիրէսինի գուրար ըտը:

Իչպու սէֆալէթ հէր նէ գատար շէքիլմէզ պիր տէրէճէտէ տէ օլսա, մէրգուլմին թէհամիլէ էտիլինէ սէպէպ, էլի իչտէն քէսիլիպ տէ պէքեարըղը մինտէրինէ օթուրմասը, վէ պիր ճիւզի իսթիրահաթ իչիւն ճէզվէսինի սիւրիւպ պիր չու-

պուզ տօլտուրմասը ըահաթընը պիւս պիւթիւն սէլպ էտէր օլմասը իտի:

Ձիրա իչ իլէ մէշղուլ օլտուղու միւստէթճէ, ֆիքրի տէ անըն իւզէրինէ իչլէր տի իսէ տէ, իչտէն չէքիլինճէ օտասընըն մէնզարէսի, վէ քէնտիսինի սէֆալէթի հալի ֆիքրինի պիր գարար քէտէրի թարաֆընա գօշտուրուր, վէ գըրկըն եիւրէյինտէ պիր ճիւզի եաթըլմը օլան գասալէթ իսէ, եէնի պաշտան ուեանարագ կէօզլէրինի տօլտուրուր, վէ սիւքիւթի գալպինտէն տիլիլէն քէսիք օֆ...լարըն կէօզ փունարլարընտան ճէրէյեան էթտիրտիլի եաշ գաթրէլէրի արթ արտընա տիլիլէրէք եիւզլէրինտէն աշաղը եուվարլանըր, վէ հէնուզ գապարմագտա պուլունան պըեգըլարընը ըալատըր իտի: Մէրգուլմին սէվիլիլա ատտ էթտիլի պուատի խըտմէթտէն գուրթուլուպ տա, զիքը օլունան հալէ տիւշար օլտուղունու պիր կէօրէն օլսա, տըշարըտա վէ պիր ատէմ եանընտա կէօսթէրտիլի կիւլէճ եիւզլիլիլայէ պիր վէճհլէ նիսպէթ գապուլ էթտիրէմէեէրէք, պունուն տէրտի հէր նէ իսէ մութլագա քիմէյէ սըրը վէ սէրրիլթէ վէրմէեէճէք պիր պէլա տըր տէմէյէ, վէ պու եօլտա նամուս մուհաֆագա էտիլինէ նէզարէն իսէ, քէնտիսինտէ պիր քիլի գատէլիք, վէ քիպարըգ հիսա էթմէյէ մէճպուր էտէճէյինտէ շիւպհէ եօգ իտի:

Վէ վագաա մէրգուլմ տէլի գանլընըն աթվարընտան, ալեա կէօզլէրիլէ նագիք պագըշլարընտան, վէ հէր նէ գատար տահա հատասէթի սիննի վար իտի իսէ տէ, աղըր մէշրէպլի վէ լաթիֆ սէօհպէթի օլմասընտան մէհմուլ օլունան շէյտէ հէր հալտէ քիպարըգ իտի:

Պու պէքեարըն զիքը օլունան խանա անագ պասմասը, իքի սէնէեի թէճափուղէթմիլ իքէն, ախզ ու իթա պապինտէ պիր ագճէլիք իչ իլէ մէշղուլ օլմատըղընա, վէ նէ իչուն կէլիպ, նէ սէպէպլէ օրանը պէքլէմէքտէ օլտուղունուն պիր քիմէ ֆարգընա վարամամագտա պուլունտուղունա նագարը հայրէթ իլէ պագմամագ գապիլ տէյիլ իտի:

Չունքի կէլտիլի պիր կիւնտէն պէրու կէճէ կիւնտիւղ մէգըիւր խանը պէքլէտիլի, վէ հէր քէսէ պաշգա պիր իսիմ խասլեր վէրիպ, վէ Գայսէրիյէնին էվէրէք գարիյէսինտէնիմ տէեէրէք, մէմլէքէթինի տախի սէթր էթտիլի իչուն, հալինտէն վէ քիմ օլտուղունտան պիր շէյ աննաշըլամամը ըտը:

Քէյֆիեթի պու մէրքէգտէ իքէն օն այ գատար ագտէմ չարսու իչինտէ, վէ իքի գափալը խան տէրունինտէ պիր թիւճճար օտասընտան պիւեիւճէք պիր սիրգաթ վուգու պուլտուղու ճիհէթլէ պիւթիւն պէքեար խանլարը իլէ պէրապէր, պունուն օտասը տա արանըլպ, վագաա շիւպհէ վէրէճէք հիչ պիր էմարէ կէօրիւլէմէմիլ իսէ տէ, քէնտիսինին նէճի օլտուղունա, վէ նէ սէպէպլէ օլ խանը պէքլէմէքտէ պուլունտուղունա տաիր պիր միւսքիթ ճէվապ ալընամատըղընտան տիկէր շիւպհէլիլէր, վէ խայըն խէյֆիլիլէր իլէ պէրապէր պուտա զընտանա վէրիլտի:

Նէ պէլալը շէյ... պու կէնճ տէլիգանլը, քիմէեէ տէնիլէմէզ, վէ թէսէլլի գապուլ էթմէզ պիր տէրտին իչինտէ եանըպ թուլթուշաեօր իքէն, պէքեար օտասընը կէօզիւնէ թիւթտիւրէն զընտանա ափանսըղ աթըլմասըլա աճապա վիրան գալպի նէ հալէ կէլտի... վէ գուրթուլուլու իսէ, պիւթիւն կիւն էնտիլէսինի շէքէրէք պիլիլմէմէսինէ միւթէվագըրթ օլտուղունու տիւլիւնտիւքճէ, գալպինի տաղլաեան իղթիրապ կէօրքի նէլէր չէքտիրտի, պուրասը պէօյլէ օլտուղու հալտէ եա պուլունտուղու մահալին հէյպլէթ վէ տէհէթինտէն տուլտուղու խէլէճանը գալպ, պիր վէճհլէ թաարիֆ ու թասալիր գապուլ էտէմէզ իտի...:

Պու զընտան էսկի համմամ պագըլէսինտէն պիր կէօզ քեարիլիր օլուպ, իւսթիւնիւն գուպպէսինտէ օլան ուֆագ տէվիր բէնչէրէլէրտէն անճագ պիր թանէսի աշըգ օլտուղունտան, պուլանըգ հալալարտա, օ՛ գատարձըգ եէրտէն պիր տունուզ այտընլըգ, վէ աշըգ հալալար-

տա իսէ, պիր այ վարաղըլը գատար շալգ տիւշէ պիլիր իտի:

Պունտան մախտա պիր պուշուգ արըն գալընլըղընտա օլան տիվարընըն տէօրթ արըն գատար եիւքսէրէք եէրինտէ, զօգաղա նագըր օլարագ իքի տէ եըլանգավի բըզըլըգ վար իտի իսէ տէ, պուրասընը տախի էօրիւմէքլէր, վէ շէօր շէօրլէր գապլամըլ օլուպ, շալգ վէրմէք տէյիլ ա իչէրինին էօլիւն հալալարը թէպտիլէ պիլէ ֆախտէսի եօգ իտի:

Վէ կիւնտիւղլէրի պու հալտէ, վէ պիր ճէհէնէմ շէքլինտէ օլան զընտանըն, կէճէլէրի տախի էօլիւ կէօզիւ կիպի բիւլլամագտա պուլունան պիր թաշ պէզիր չըրասընտան պաշգա շալգը օլմատըղընտան, հէր քէսին եէրինի պուլմասը, վէ օթուրուպ գալգմասը թախմին իլէ վուգու պուլուր իտի:

Պու զընտանըն իչէրիսինի սօրմա, զիրա ինսանա եագըլըր պիր եուրթ տէնիլէճէք հիչ պիր եէրի օլմանըպ, տիվարլարընտան պուրճա պուրճա սըզարագ եէր եէր զէմինէ ագար սիւրէթտէ նէմնաքըգ, վէ սուվասընտա նէմնաքըգտան հապը օլմա էօյլէ պիր սագաթլըգ վար իտի քի, արատա փարջա փարջա տէօրիւլէն սուվալարըն եէրտէ շագըրտանըլընա պագարագ, պաշլարա թէսատուլի էթմէսինին տէրագապ էզիպ պիլիլիր օլտուղու շիւպհէսիլլէ հէր նէրէտէ տուրաճազընը շաշըրըր, վէ դանն էտէրտին քի վագթըլա, էօրիւմիւ պաշընա պիր թաշ տիւլմէ իլէ վուգու պուլունաղը իսթիլտրաճ օլունան Եսքեղոս (1) միսիլուլէր հէփօրանա թօփալանըր ըտը:

(1) Մէրգուլմին պաշը գտէթ կուլմն վէ տազ օլտուղու հալտէ պունտան 2200 սէնէ գատար ագտէմ Եունանիսմանտա Թէաթըր մուսիգար պաշընը իքէն, պիր կիւն ֆալցընըն պիրիսինին, «սէնին էօլիւմին պաշընա Թաշ տիւլմէ իլէ վուգու պուլունաղ տըր» տէմէսի իւզէրինէ, պինա ալթընտա պուլունաղ պիւս մէսի իւզէրինէ, պինա ալթընտա կէզէր իտի. Թէսատուլի պուլեա, գարագուշուն պիրիսի տէ պիր Թօսպաղա եագալանըպ, փարջալանարագ եէմէր ինուն պիր Թաշ եախօտ գանա արամագտա իքէն, Եսքեղոսուն պաշընը գանա գաննըլա Թօսպաղանը էօյլէ պիր իւզ իլէ պըրագտը քի, մէրգուլմին պէյիլի փարջալանըպ անիտէ ճանը չըրաը:

Պու գընտանտա պաշարըն պիր լահղէ դարձընտա խիւրտիւխաջ օլմագ թէ հլիքէ սինտէն տէ պէտթէր պիր պէլա վարըսը եանի, նէմնաքլըզ օ տէրէճէ գապլամըզ վէ մանալաջընը ըտը քի, պիւթիւն տի վարլարընտան եօգարը աշաղը կնիպ չը գան պղգեղէր, վէ համմամ պէօճէքլէրի, վէ եէրտէ վէ տիվար տիպլէրինտէ կեղէն պոյ, ագրէպ վէ սու գուրտլարընըն կն վարի, վէ հաթթա եըլան օլմագըղըն տա իհթիմալի, խէյթ ու իւրքիւնթ իւտէն եիւրէքլէրի պիր սանիյէ տախի խալի պըրագմագ ըտը:

Չէվալը կէնճ պէքեար, պաշգա եիւզ տէն կէրչի չօգ սըգընթըլար չէքմիչ իտէ տէ, պէօյլէ պիր եէրի էօմրիւնտէ կէօր մէմիչ, վէ խայալընտան պիլէ կէչմէմիչ օլտուղունտան, հէր նէ գատար ալըզ գըն արգատաշլարը էօթէ պէրի սէրիլմիչ օլան գապա խասըլար իւզէրինէ ուզանըպ օթ ուրուր, վէ եաթար ուեուր խիւլէր իտէ տէ, քէնտիտի կէճէեի կիւնտիւզիւ կէօզիւնէ պիր տագըգա ուզու կիր մէտէն անագտա կէչիլիր, վէ «եա րապ պի սէն տահա պէտթէրինտէն էսիլիէ» տէեէրէք տախնա շիւքիւր վէրիլ իտի:

Իչթէ պու վէճհլէ պու կէնճ պէքեար ալթը իւսթիւ թէհլիքէտէ, վէ գալլէն տախի էն զիեատէ իղթիրապ իչինտէ իտի:

Էսէրի նէգաքէթ վէ ինսանիէթ, պիր ատէմին եալընըզ շախարնտան միւշահատէ օլունմասըլա պիլէ, Ֆայիտէ սինի կէօթիլիր օլտուղու ինքեար օլունամագ, նասըլ քի պու ատէմին գընտանա գօնուլտուղու կիւնտէն իթիպարէն, քէնտիտիտէ օլան թապլյի նէգաքէթ վէ լաթաֆէթ գուվթիլի, տիւշար օլտուղու պէլիէտէն իսթիլապընա եարաթմ էթմէք իւզրէ իտի:

Չուքի պու պէքեարըն հապսինտէն պէրու թաշ խանըն օտապաշըսընը պիր թէլաշ ալըպ, վէ քէնտի քէնտինէ «չու զարիպ կէնճ էր էյի վագըթտան պէրու խանտա գալար, վէ եալընըզ կէչէն սէնէ պիր այ գատար Չօրումու Մէրգուլօլու

նու տօլաշըպ կէլմէսինտէն պաշգա, իքի սէնէեէ վարըեօր քի խանը պըրագմատը, վէ պիր կիւնտէն պիր կիւնէ պիր Ֆէնալըլը, վէ ույղունուղուղու կէօրիւլիւպ տուեուլմատը, գէվալընըն քիմի քիմ սէսի եօգ պիր դարիպ տիր, պունու պէնտէն պաշգա քիմնէ թանըմագ . . . խմտի պանա տիւշի քի, նէ էտիպ էտիպ էլտէն ալմալը, վէ պիր սէվապ գազանմալըեթմ) տէեէրէք օրթալարա տիւշմիւշ իտի:

Հէր նէրէեէ կէթտիյսէ օրանըն պիւեիւլիւ Բարթող չօրպաճըեա միւրաճաթ էթմէտիքճէ իչին պէճէրիլէմէեէճէյինի աննաեըպ, ագըպէթ մումալիէյհէ պաշ վուրտու, վէ արթըզ նէ տէմէք, վէ նէ վէճհլէ իճրա էյլէմէք լեպըթմ կէլտի իտէ, հիչ պիրիսինի տիրիլ էթմէեէրէք չօրպաճընըն կէօյնիւնիւ ետիլըպ, վէ գուրթարմագ սէօզիւնիւ ալտը:

Անճագ սիրգաթ մատտէսի կէթտիքճէ քէսպի ճէսամէթ էտէրէք, ճընիլըպ պիր չօգ եէրլէրէ սըչրամագտա, վէ նէչէ պէլի պաշը ատէմէր սուի զանն թահթընտա պուլունմագտա օլտուղարընտան. վէ պու ատէմտէն իտէ, դաթընա հիւրմէթ վէ սէօզիւնէ կէմիէթէն ասլընտա պիր պիլիլիճիլը պիլէ թալապ օլունմամիչ օլտուղունտան խայըր իչէրիմ տէեու գալըպ տա տիպինտէ պիր պէլաեա օլրամանագ իհթիւեաթըլա, պու ատէմին մէմիլէքթիմտէն իսմի ճիսմի իլէ պիր շահատէթնամէ կէթիլթտիրիլմսի, վէ պու կէլլիլիլէ գատար հիչ պիր եէրէ չըգարըլմանեարագ մուհաֆագա էտիլմէսի շարթ գօնուլմուշ իտի:

Պու շարթա իսթիլնտաէն Բարթող չօրպաճը կէնճ զարիպի գուրթարըպ, վէ «իչթէ մաթլուպինի հասըլ էթտիմ. ալթընտան պիր Ֆէնալըզ օտըար իտէ էլիմտէն գուրթուլամագըն հա. . .» տէեէրէք Օտա պաշը Գրիգոր ախպարա թէպլիմ էթտի:

Շիմտի մէսէլնին վէ տէրտին էն չէթին ճիհէթի, Գրիգոր ախպարըն ումուղունա պինտի, վէ նէ իլէ թէեմին օլունամագընա պիր գարար վէրիպ տէ, օնա

կէօրէ պուլունմագ իւզրէ, պիր մէֆթահէյեթիլնտէ օլտուղու հալտէ գընտանտան չըգարըլան կէնճ զարիպի օ կէճէ խանէսինէ կէօթիւրմէյէ գարար վէրտի:

Գրիգոր ախպարըն խանէսի Սափաճճա մահալլէսինտէ Ս. Յովհաննէս Եկեղեցիտի եագընընտա պիր էսնաֆ էվի օլուպ, վէ ատէթի գատիմէսի իւզրէ օլ կիւն տախի պէքեար ըէֆիլիլիլէ տօղրուճա ժամա օղրատըգտան սօնրա, խանէսինէ վարըպ գափուեու շալտըգտա, աշմագ իւզրէ կէլլէն օլտուղունուն անագ սէսինտէն Փարգընա վարմասըլա պէրապէր «միւսաֆիր վար» տէեու սէսլէնմէսի պիր օլտու:

Պու սէս վէրիլէ սէպէպ օ խտի քի, տահա եագըն վագըթլարա գատար պագի օլտուղու իւզրէ, Սմախտա Ֆէվգէլատէ օլարագ նամահիլէք կիւտիլիւր օլտուղունտան, պիւ գըլ եա տէ գարընըն սաշ թէլլինի պիլլէ, տիկէր պիր էրքէյին կէօրմէսի դայըլ ճախզ ատա օլունուր իտի:

Պինաէն ալէյհէվէրտէ հարէմ վէ սէլամըզ օտալարը օլարագ, էրքէքլէր գատընլարտան այըլ օթուրուր, էէմէք սօֆրալարընա վարասըեա գատար այըլ գօնուլուր, վէ բէտիլին էվլատ, վէ գարտաշըն գարտաշ կէվիլէրի եիւզլէրինի կէօրմէլէրի պիր մէմուիէթ հիւքմիւնտէ պուլունուր իտի:

Հաթթա զօգաղա չըգան գատընլար անագլարընա պէրապէր շարչապա պիւրիւնիւպ, վէ եիւզլէրինէ տախի սիեահ գըլտան էօրիւլմիւշ բէչէլէր թագընըլար իտի:

Խմտի Գրիգոր ախպարըն զօգագ գափուսու էօնիւնտէ «միւսաֆիր վար» տէեիպ տէ պիրապ իլիչտիլտէն սօնրա իչէրի կիրմիչ օլմասը, գափուեու աշան շանէտ գարըտան գըլտան պիրիսի օլուր տա, եատըրըլ ատէմէ կէօրիւնմիւշ օլուր, վէ ուսուլու պէլաէեէ տօգունուր տէեու պիր թարաֆա սափարըն իչուն իտի:

Նէ հալ իտէ Գրիգոր ախպար միւսաֆիրինի սէլամըզ օտապընա սօղուպ, վէ

էվլէլինտէն քիւթիւքլիլի գանըլըլ, վէ արալարընա եօնղալար գօեուլմուշ օճաղը թութուշտուրտու, վէ պիր էյեամ աղըլարը գըլտըրտըգտան սօնրա միւսաֆիրինին իւսթիւնիւ պաշընը վէ չամաշըրընը եագըլարըսը, վէ օճաղըն սօլ թարաֆընտա օլան տօլապընը աշըպ իտիլիլիլէ իլէ միսը գօգուլու պիր տէ տուրագըսը չըգարըպ, միւսաֆիրի իլէ պէրապէր պիրէր իքլիլէր աթըլարըսը քի, թամամ քէնտիլիլի պուլտուլար:

Վէ հէնուզ գաֆալարը սարմագտա իքէն, պիր տէ թըգ թըգ օտա գափուսու վուրուլուպ, Գրիգոր ախպար տըլարը չըգարագ, պիր պագըր սինի իւզլէրինէ թուղուղա, չաթալ գաշըլա վէ բէլիլիլէրինէ վարասըեա գատար տիպիլմիչ, վէ պիր գաշ գապ տա եէմէք թէրթիպ էտիլմիչ սօֆրանը ալտըլը իլէ իչէրի կէլտի, վէ գատիմ օտա տուրան տէօրթ աեագլը պիր սուֆրալթը իւզլէրինէ վագ իլէ արգատաշընա պուեուր էթտի:

Միւքէմիլ սիւրէթտէ գարընլարընը տօեուրտուգտան, վէ գահէլէրինի տէ պուեուրտուգտան սօնրա «էյ էվտաթմ տէտի. Գրիգոր ախպար միւսաֆիրինէ, հօյըլ վագըթտան պէրու խանըլիգտա իտէն տէ, սէնին քիմ օլտուղունու աննամալը իքէն տախի, իւզլէրինտէ կէօրտիւլիւմ շու նէգաքէթ, պաշընա կէլլէն Ֆէլաքէթտէն տօլանը ճիլէրիմի տալլատը, վէ պու տուլիւ թէլէսիլիլի իլէ տիր քի. նէ էթտիմ էթտիմ սէնի մէլլուղ օլան քէտիլէրին հիչ պիրիսինէ օղրաթմագ սըգըն էօլիւմ կիրտապընտան գուրթարտըմ, խմտի կէրէք տիր քի, սէնտէ պէնի էնտիլէտէն գուրթարասըն:»

«Հիչ շիւպհէ իսթիլմիւշ տէտի պէքեար. էյի պիլիլիլի քի, էկէր սիլին թարաֆընըգտան մուսալլէնթ օլունմամիչ օլա, վէ պիր գաշ կին տահա տճ սուսուզ վէ ույգուսուզ օլ գանըլ գաթիլ մահալլինտէ տուրմագըլըլ լեպըթմ կէլլէ իտի, գընտան գափուսուստան ճէնապլի չըգարաճաղարընտա ատալա շիւպհէմ Եօգ իտի: Խմտի սիլ քի պէնտէնիլի թանըմատըլը-

նրդ հալտէ ճանրմը գուրթարտընըդ իսէ, էլպէթատէ ճան գուրթարտընըն միւրատը հէր նէ իսէ իճրատընտա պուլունաճաղըմ տըր:»

«Միւրատըմ պաշգա պիր շէյ տէյիւ տիր, տէտի Գրիգոր ախպար. եալընըդ սիզին քիմ օլտուղունուղու աննամազ վէ թէէմին օլմազ իսթէրիմ. գիրա պիզիմ էթտիյիմիզ պու պապտէ եալընըդ պիր ըիճա տըր. սիզի աաըլ գուրթարտն Բարթող չօրպաճըեա քէֆայէթ էթմիշիմ տիր.»

«Քիմ օլտուղունումու . . . տէտի պէքեար, հիշ էսիրկէմէմ . . . մաթլուպին պու իսէ պիր շէյ տէյիւ տիր. պէնտէնիզին շիմտիեէ գատար քէնտիմի սէթր էտիշիմ պիր շիւպէս վէ հիլէտէն նաշի օլմաեղպ, եալընըդ պիր ճան թէհիլքէսի իշուն իտի. սիզքի պուրատա, վէ աղըլ ու խաեալտան կէշմէտիք պիր սըրատա, մատամ քի հասպ էլ ինսանիյէ էօմրիւմիւ գազանտընըդ, արթըգ պաշգա եիւզտէն օլան թէհիլքէնին սիզտէն սագընըլմասընա մահալլ գալըր մը:

«Ա՛հ . . . իքի կէօղիւմ, տէտի պուրատա Գրիգոր ախպար. նէ աճախ պիր քի էյի ատէմէրին պաշընա պէօյլէ պիր պիրինի միւթէագգըպ պէլալար կէլիր. . . պագաթըմսըն պէն սէնին շու մահալլուսիւ եէթինին աղըրըղընը տիւշիւնիւպ տուրուեօր իքէն, կէրիտէ տահա աղըրը վարըմը, էյ . . . նէ տիր սէօյլէ պագաեթմ իսմինի սէթրէ մէճպուր էտէն ճան թէհիլքէսի:»

Պու կէնճ միւսաֆիր Գրիգոր ախպարըն ղըեապէն վագը օլան հիմնէթինտէն օ՛ տէրէճէ մէճլուպ, վէ մէմուեն օլմուշ, վէ շէքտիյի շիւէ իսէ արթըգ կէրէյի կիպի իքմալէ վուսուլ պուլմուշ իտի քի, Գրիգոր ախպարտան հիշ պիր սըրընը սագլամաեղպ, Փափատա խոսոյանեղ օլուր կիպի պիր հարֆ սըշրաթմագսըղըն հէրսինի տէ աշմաեղ, վէ էլինտէն կիւէ պիլիր իսէ, օլ պապտէ տախի պիր մուա վէնէթ թալապ գըլմաեղ գուրտու, վէ պինտէն ալէյհ, ահվալը միւսհիշէսի հիքեաեէսինէ շու վէճհիլ իսթիտար գըլտը:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

Կ Է Ն Ճ Պ Է Ք Ե Ա Ր Ը Ն Թ Է Ր Ճ Ե Մ Է Յ Ի Չ Ա Լ Ի Ի

«Պէնտէնիզ շիմտիեէ տէք հէր նէ գատար իսմիմ Արապաճըեան Սերովրէ, վէ վաթանըմ Գայսէրիյէնին էվէրէք գարիյէսի տիր տէր իսէմտէ էօյլէ տէյիւ տիր: Իսմիմ Գեդէօն վէ լագապըմ Պ. Պաղտասարեան տըր. Ալլահ ճանընա բահմէթ էթսին, բէտէրիմ Հաճի Պօղոս չօրպաճը պուետան օն իքի սէնէ ագտէմ հայըճա նագըտ վէ էվ էշեա թէրք էտէրէք վէֆաթ էտիպ. ճիւմէ վարիտաթը, պէնիմ իլէ պէրապէր պիր նէֆէրէ տախի պէնտէն քիւշիւք Սրբուհի իսմինտէ օլան գըզ էվլատընա գալըլ տըր:

Իքի սէնէ սիւրմէտէն վալիտէմիզ տախի վէֆաթ էտէրէք անատան պապատան էօքսիւզ եէթիմ գալըպ, վէ պէլքի տէրսէմ պիլիրսինիզ Գայսէրիյէնին միլէթ պաշըսը Եղիա չօրպաճը էօղ տաեթըմը օլմագ միւնասիպէթիլլէ, թապլիյի անըն հիմաեէսինէ իլթիճա էթտիք:

Մուսաիլէյհ հէր նէյիմիզ վար իսէ գիրի տէսթինէ կէշիւքէրէք սէնէլէրճէ ալըլը սաթմըլ օլտուղու կիպի, սահիպսիզ եէթիմ գաեթըմագլըղը քէնտի մէնֆաաթընա ալեաթ էտէն ինսաֆսըզլարտա էքսէր տէֆա կէօրիւլտիւլիւ իւզրէ, գըզ գարտաշըմը պիր խաֆիֆ ճէհէզ իլէ պուետան սէքիզ սէնէ էվվէլ չըրագ չըգարմըլ օլտուղու գըրգ եաշընտա, վէ Յովսէփ նամընտա պիր քիմնէ իլէ էվլէնտիրտի, վէ պէնի իսէ տէօրթ սէնէ էվվէլինէ գատար կէճէ կիւնտիւզ հէր պիր իշ, վէ խըմալէթինէ եէլտիրիր իտի:

Պիւլիւզէ էրիպ տէ բահմէթլի բէտէրիմտէն մէվրուս հիսսէլէրիմի արաշտըրաճաղըմ վագըթլար եագլաշտըգճա, պու գաթըն թէլաշընտան, հէմէրէմ կիպի քէնտիտինէ միւթէալլիզ օլան, վէ հիշ պիր վագըթ էմր ու ըէէյինտէն չըգամաեաճաղը մուհագգագ պուլունան պիր հէրիֆին գըզը իլէ էվլէնտիրմէքլիյի գուրուեօր օլտուղունու սէգէր իտիմ:

Կէթտիքճէ շիւպէհէմ պիւսպիւթիւն սահիւնէլէյէ եիւզ թութտու. նիշուն քի, կէրչի քէնտիտի պէնիմ իլէ պիր կիւն պիր միւլաիմանէ սէօյլէլմէզ, եիւզ վէրմէզ, վէ էյրի շէհրէսինի տօղրութմագ պիլմէզ օլտուղունտան, հուզուրուետա պիր եիւքսէք սէս չըգարմըլ օլտուղունուն պիլլէ վուգուի եօգ իտի իսէ տէ, պագի լաթիֆէ թարգընտա պուեա տաիր սէօզլէրի Փամիլեասը աղգընտան վէ մահրէմի էսրարը պուլունան Մէլքիսէզ⁽¹⁾ ախպարընտան էլիթմըլ իտիմ:

Մուսաիլէյհին ճանլար եագըճը նէշէ ահվալինէ, վէ հէր սըրատա, վէ ճէմլի վագըթտա իճրա էտէ կէլիր օլտուղու ճանվէրճէ իֆալինէ, պիր բիրէ իշուն պիր եօրղան եագմագ, վէ հէր մաթլուպուեուն իճրասը պապինտէ, օլմատըգ ինսաֆսըզլըգ հագգսըզլըգ վէ իմանսըլլըզլար իճրա իլէ, Փուրասթընա տիւշէլէրի գըրմագ, չըղնամագ, վէ պաշլարընա գըեամէթլէր գօփարմագ կիպի տէնիզին գումունտան չօգ օլուպ հատի հիսապը օլմաեան հարաքեաթը Փաճիալէրինէ պագարագ, պու պապտէ պանա պիր էյիւք վէ էֆէնտիլք էտէճէյինէ գէրրէ գատար կիւվէնէմէտիքտէն պաշգա, էմէլ ու էֆքեարընըն մէվրուսաթըմը մըլը աղըլ աշտըրմագսըլ սօեուետան սինիրմէք, վէ պէնի իսէ ղիրի թէէսիլինտէ պուլունան պիր հէրիֆէ էսիր վէրմէք իտույինի քիմնտէն սօրմագ օլտուղունտան, պու տէրտտէն եագաեղ նասըլ սըեթրաճաղըմը պիր շէյէ գարար վէրէմէզ էտիմ:

Վէ արատա էնիլթէմէ կէտէրէք ճանըմ շու պիլիմ միրաս իշիմիզ նէ օլաճագ տէմէմտէ, — ղալիպա սէնի բահաթլըգ սօգուեօր տա պաշընա պէլա արաեօրտուն, հիսապ սիւալ էտէճէյին ատէմ քիմ տիր. վէ հիսապընա մէմէքէթ օրթասընտա քիմ պագա պիլլէճէք. օնուն հիսապը քի-

(1) Պունտան ագտէմ պու իսիմ պագը եէրտէ կէօզտէն սափարագ Միլիսէք գալըլ, վէ եիկիրմի սէրիք ինճի սահիֆէնին Ա ինճի սիւթիւնիւնիւն 26 ընճը սաթըրընտա տախի սէհվէն Մարտիկ եագլըմըլ օլտուղունտան Սասնի օլունուր:

թապը քէնտիտինին քէյֆ ու մէրամը տըր. նասըլ իսթէրսէ, վէ նէ վագըթ նէյի վէրիր իսէ կէօղիւմիւզիւ եումուպ, ալուճուճուղու աշտըգտան սօնրա, իսսթէսինէ Ալլահ էօմրիւնիւզէ պէրէքեաթ վէրսին պիզի իհեա պուեուրտուն չըրալ չըգարտըն տէմէքտէն պաշգա էլիմիզտէն նէ կէլիր — ճէվապընտան պաշգա շէյ էլիտէմէզ իտիմ:

Տէրլէր քի — ըիւեա պօշ շէյ տիր — տէեու վագաա պէօյլէ շէյլէրէ ագլըմ էրմէզ իսէ տէ, պէն պուեու պիր օգուճուշտան տանըլըմ նէ տէրսէ պէեէնիրսին. . . — ինսան ուեուր ամնա Փիլքըր ույումագ, վէ պիր Փիլքըր աեթգլըգտան գիեատէ, ույգու արասընտա տուրու տիւշիւնիւր վէ իշ կէօրիւր — տէտի:

Պունուն պէօյլէ օլտուղունու պէնիմ ըիւեամ թաստիզ էթտի նէ տէրսին. . . պիր կէճէ եաթագտա տաեթըն պու հալլէրի, վէ պէնիմ սէլամէթիմին չարէսի իշուն օ՛ տէրէճէ տիւշիւնէէէ տալտըմ, վէ պուեալտըգճա պուեալտըմ քի, ճանըմ իսթըլէյիմէ կէլէսի օլտու, պու սըգընթը իլէ իւզէրիմէ ույգու պասմըլ, ըիւեամտա պիր ղաեէթ տէրին տէրէնին, սարպ, վէ եալըն քաեալը օլան պիր թարաֆընըն նասըլ իսէ օրթա եէրինտէ գալըլ վէ նէ եափաճաղըմը շաշըմըլըմ, էօյլէ պիր պէլալը, վէ թէհիլքէլի եէր իտի քի, գաեալարա տըրմանըպ տա եօգարը չըգմանըն տիւնեատա ինթիմալի օլմատըղը կիպի, տէրէնին իշինէ էնմէք իշուն տախի աեագ պասաճագ վէ թըրնագ թութաճագ պիր փօթուր սաթըր եէր պիլլէ օլմաեղպ, ղանն էտէրսին պիւթիւն տաղ պիլթէվի կիպի ճիւնիլ թաշ իտի, աման Գրիգոր ախպար պու ըիւեատա տիզլէրիմ նէ տէրէճէ տիտրէկիպ, վէ կէօյսիւմիւն էֆիլէտիյինի պիլմէմ. . . պու իզթիրապ իշինտէ իքէն, եանըմտա պիրտէն պիրէ պիր պապա ատէմ բէյտա օլտու, Գայսէրիյէտէ պիր իլիթիւար գօմշումուզ վար Պալի էմմի իսմինտէ տէ, էքսէրի եանընա կէտէր նասիհաթընը տըր տըրմ, սիմասը պիր չալա օնա պէն-

դէր. պէնիմ հալիմի վէ ախորհելիմի կէօրիւս — Գօրգմա չօճուղում, տէտի. շու թարաֆտա պիր եօլ վար տըր օրա-տան կէտէրսէն, տօղրու վէ սէլամէթ տիր եօլունու պուլուրսուն — Ֆիլ հագըգա կէօզ եումուս աշմանա գալմագըզըն տէտիյի եօլու պուլուում. վէ թէհլիքէ-տէն գուրթուլուում, վէ հէմանն օ սըրա-տա օեանտըմ քի, եիւրէյիմին կիւնպիւր-տիւսիւ նէֆէսա ալտըրամամագտա, վէ պիւթիւնն սինիրէրիմ տուլուլմագտա, վէ եիւզիւմտէն կէօղիւմտէն ագանն սէլ կիպի թէրէրէին իսէ, արգասը ալընմա-մագտա իտի:

Պու բիւեատանն սօնրա սապահը կիւճ պուլուում, վէ տօղրու Պալի էմմիեէ կէ-տիս պ Եօրտուրում:

— Օղլում, տէտի իսթիեար. կէօրտիւ-յիւն բիւեա այնը վագաա տըր, սէն պիր թէհլիքէտէ պուլունուեօրսուն ամմա, սօնուն սէլամէթ տիր, պիր ատէմ սէնի պէլատան գուրթարաճագ — :

Աճախ պ հալ էյի սէօզ, եալանն օլտու-ղու պէլի օլտա պիլէ ինսանըն խօշունա կէտէր, իսթիեարըն բիւեա եօրուշու տա պէնի սէվիտիմիչ օլտուղունտան, պիր ազ տահա իլէրի կէթսին իչուն տանըմին իչինի, վէ պէնիմ հագըգմտա օլանն ֆիք-րինի սէթր էթմէեէրէք թէմամըյլա պու-նա աշտըմ, վէ օ կիւնլէր պիր ուֆագ իշ պաշընա կէշիրտիյինի, վէ գըզ գարտա-չըմ իլէ պապամըզըն էվինէ օթուրթտու-րուս, վէ թէայիւշիւմիւզ իչուն սէնէվի իքի պին գուրուշ վէրէճէյիինի տէ ան-նաթում :

« Վայ տէտի. պուրատա Գրիգոր ախ-պար տայըն սէնի իշ պաշընա մը կէշիրտի. այրը էվէ տէ մի օթուրթտուրու. պու-նու էվիլէճէ նիչուն սէօյլէմտինն նէ իսէ հիքեանէնէ տէվամ էթ : »

Իշթէ պուլուարը իսթիեարա սէօյլէ-մէմտէ. — օղլու, տէտի Պալի էմմի. ի-չին սիէք նազիք տիր. կէօրտիւյիւն բիւ-եա տախի սանըրսըն քի հալինի իմա է-տէր պիր սեսիթ տիր. Եղիա չօրպաճըքը էկէր պէն պիլիւր իսէմ սէնին իսթէմէն

իլէ սանա նէ պիր փարա վէրիւր, նէ տէ հիսապ, օ ազլընա նէ քի գուրմուշ իսէ օնու եախար, վէ շիմտի սէնի իշ պաշընա կէշիրտիյի վէ սէնէվի տէ թախիսաթ վէ-րէճէյի, պուրնունա խըրըզնսեք թագա-նա գատար տըր, օնտան սօնրա սէնի գափուսունտա սըզատաճաղընտա շիւպ-հէն օլմասըն . . . հաթթա պիր էյ յ տահա վար տըր քի, օնու տա իւսթիւ գախալը սէօյլէրիմ պագ քի մուսախիլէյիին գափու-սու էշիյինէ պասմանն պիր ատէմ էվ-լատը օլտուն . . . վէ բիւեանը հիսապ է-տէրէք քէնտի քէնտինէ պիր էյի տիւ-շիւնիւր իսէն, օ տա քիմ օլտուղունու պուլուրսուն, սէնին գուրթարըճըն իշթէ օ ատէմ տիր. վէ պուրնտան զիւեատէ պիր էյ սէօյլէմէք իճապ էթմէեէիպ պու գա-տար ֆիքիւր ուեանտըրմիչ օլտուղում էլ վէրիւր — տէեիպ սէօզիւ պիթիւրտի :

Սէպաթ սահիպի օլանն պիր մէրտ ա-տէմ իչուն, հէիսի նէ իսէ նէ . . . լաքին շու սօնրաքի սէօզ, Ֆիքրի պիւթիւնն պիւ-թիւնն ալթ իւսթ էտէճէք սէօզ իտի. վէ տանըմին պու եօլտա օլանն բիսլիյինին տէ, պէնիմ կիպի ախէրէրինին պիլէ ֆար-գընա վարա պիլմէք տէրէճէսինի պուլ-մասը . . . ազլըմը ֆիքրիմի ուշուրտու, օնտան սօնրա արար տարար, ալաճաղըմ գըզըն միւմքին մէրթէպէ կիւզէլլիյի իլէ պէրապէր, տանըմին տուղագընա տիւշ-մէեէճէք, վէ բէտէրի իսէ պէնի էվլատ էտէճէք պիր ֆամիլեատան օլմասընա չա-պալար բտըմ :

Իշթէ պու վէճէլէ չօզ տիւրիւլէրինի էօլշիւս պիլտիքտէն սօնրա, նիհանէթ տանըմին զրատը քէպիլի օլան Մարուքէ չօրպաճընըն, Գախանէ իսմիտէ պիր թա-նէճիք գըզընը ալմագըլըա գարար գըլտըմ :

Վէ հէր նէ գատար պու միսիլու էյ-լէր տէ, պէնիմ ճէհալէթիմտէն տօլանը սըրը սագլանեաճաղըմա կիւվէնէմէմէսին-տէն մի, եօգսա պաշգա պիր շիւպհէսին-տէն մի, վէ եախստ իգթիլըայը մէպէք վէ թէճըուսէսինտէն մի հէր նէտէն իսէ, ճէվասը մաառնա կիպի վէրիւր իտի իսէ տէ, եինէ ալթընտան իւսթիւնտէն պիր

էֆքեար աննար, վէ իսթիֆատէ էտէրիմ էմիլիլէ վագըթ վագըթ կէթտիմ նիեէ-թիմի Պալի էմմիտէն տանըտըմ :

Վէ տանըմին եիւրէյիինի պիլիւրիմ եա, կէրշի քէնտիսի զանէթ ճէպպար, վէ իճ-րայը մէրամ պապիւնտէ գուլումքեար իսէ տէ, չօք քէրրէ — ան . . . ալէմտէ շու Մարուքէ չօրպաճը պէնիմ արգատաչըմ օլտա տահա նէ իսթէրիմ . . . զիրա խըն-գըր հէրիֆ պէնիմ պիլիւրէճէ տիւշիւնճէ, վէ էօրֆ ու իսկէնճէ իլէ եախա պիլտի-յիմ էյի. պիր ուֆագ թէտպիր իլէ պօ-գա պիլիւր. պուրնտա օլանն պիլիւր վէ թէտ-պիր էկէր պէնիմ գուլվէյի նուֆուղում իլէ պիւրէշիւր իսէ, Գայսէրիլէտէ պանա քիմ լա վէլէվ տէեէճէք տիր — տէտիյի-նի չօք քէրրէ աղզընտան էշիթմիչ օլ-տուղումու տա իսթիեարա եօլույլա աշ-տըմ, վէ նէ էթտիմ էթտիմ տիլիւնն ալ-թընտան, բիւեատա պէնի գուրթարան գաթ, Մարուքէ չօրպաճը օլմագ լեագըմ կէլիեօր օլմասընա եօրտուղունու չագտըմ :

Վարսըն տանըմ ալտըրմասըն տէր իտիմ քէնտի քէնտիմ — քիլի խասմինի թա-նըր — տարպը մէսէլինճէ. տանըմին Մարուքէ չօրպաճըտան եշիլընըզ կէթի-րիւր օլտուղունու արթըգ քիմսէտէն սօ-րմընեմ. վէ պուրնու պըրագըպ տա սէ-լամէթիմի պաշգա եիւզտէն արմըրեմ, միւթալէսալըյլա եալաշ եալաշ նիեէթի-մի կէօթէրմէյէ պաշլատըմ :

Ազիզիմ Գրիգոր ախպար. էլպէթ պու-րատա տիւշիւնիւեօրսուն քի, պիր կէնճ իչուն էվլէնմէք նիքտէ . . . պու հիսապար նէրտէ. վէ քէնտիսինի պիր պէլատան գուրթարմագ իչուն համի պուլմագ էֆ-քեարըյլա էվլէնմէյէ մէճպուր օլմագ . . . նէ նաշարըգ տըր . . . » (պուրատա կէօզիլ-րի տօլմանա պաշլատը) :

« Էվլէթ տիւշիւնիւեօրում . . . վէ ի-ֆատէնի տէ տիյնիեօրում, հէմ էյի տիյ-նիեօրում, տէտի Գրիգոր ախպար. վէ եալընըզ տիյնէմէք տէյիլ տօղրուսունու սօրարսան եալըմ կէլտի էլի պէշի պուլ-տու. վէ միւտտէթի էօմիւմտէ էր էյի էյէր կէօրտիւմ, վէ պիր թէճըիւպէ-

քեար ատէմ օլտում տէյի պիլիւրքէն, տահա տիւնեա կէօրմէմիչ օլան. վէ պաշ-լարընտա գալագ եէլի էամէքտէ պու-լունան տէլիգանըլարա լեագըմ օլաճագ գատար հիսսէտէ գախիեօրում. սիլ կէօզ եաշլարընը էվլատըմ, սապը էթ. Ալլահա շիւքիւր վէր, ինչալլահ սօնուն սէլամէթ օլաճագ տըր. իստի նագլիեէ-թիինէ տէվամ էթ պագալըմ տահա նէլէր էշիտէճէյիլ :

« Տանըմ Եղիա չօրպաճը նիեէթիմի ան-նատըգճա, պու էֆքեարտան սարֆը նա-ղար էթմէմ իչուն էվլէլէճէ կէօթէրմէ-տիյի թաթը մուամէլէ, վէ էթմէտիյի վատ վէ լաթիֆէ գալմատը. վէ պէնի օ կիւնէ գատար ալա վագը օլմանան հալ-լէր իլէ օ տէրէճէ օզար բտը քի, էյէր եանընտա պիւեիւեիւպ տէ, մէչրէպ ու մէսլէքինի թէմամըյլա պիլմէսէմ, տու-գաղընա տիւշմէմէնն տիւնեատա ինթի-մալը եօգ իտի: էլ հասըլ հէր նէ էթտի իսէ կէօյնիւմիւ ալլանեամատըղընտան, վէ գրատ կէթմէսի իսէ, պիր ֆախտէի միւճիպ օլամանեաճաղընը տա հիսապա-տըղընտան, իլէ պաշգա թարաֆտան պագմանա մէճպուր օլտու, եանի պիլ ախէրէ օլա քի Մարուքէ չօրպաճըքը պու եօլ իլէ քէնտիմէ ճէլպ էտէրիմ էֆքեա-րընա սափըպ, գըզընը պէնիմ իչուն պին նէֆա քէնտիսի իսթէտի վէ ալտը :

Պիր սէնէլիք գատար էվլի իտիմ. պու ատէմ հիչ պիր թալուրղասընըն պաշա չըգմատըղընը, վէ իլէրիտէ տախի չըգա-մանեաճաղընը էյիտէն աննաեքնճա, կիւն կիւնէ էֆքեարը ազտը, վէ պէնի տախի գըտտը քէպիլի օլան Մարուքէ չօրպա-ճընըն եանընա եաղարագ պագ քի ա-եաղլարըմ տիպինէ նէ գուեուլար վէ տուղագլար գաղտը օֆ . . . » Տէլիգանը-նըն եիւրէյի հէնուզ եաթընամիչ օլուս, պուրատա ֆիղանը իւսթիլէյինճէ թէք-րար աղլամանա վէ հընչըրմանա մէճ-պուր օլարագ նագլիեէթի պըրագտը :

Վէ Գրիգոր ախպար տախի պիր աղ քէնտիսինի պուլունն իչուն պիրէր գահ-վէ իլմէլէրինի թէնախ գըլտը :

Գահվեցրինի իշխանի գատար Գեղեճունուն երկրէյի էփ էյիճէ եաթըըզայ եէնիտէն նազլինէ միւսաշիրէթլէ «Գայսէրլյէ աշքըեասընըն իշինտէ, տէտի. էն մէշնուրու օլան, վէ Հայտուտ Մուսթաֆա նամընտա պուլունան պիր վահէի հէրիֆ, կիւնիւն պիրիսինտէ պիր թէնհա զօգագտան կէշէրքէն, գօնագ գափուսունուն պիրիսի էօնիւնտէ պօղազընտա ալթուն տէսթէ, վէ ինճու տիգիսի իլէ թէգէին օլունուշ պիր գըզ չօճուղու կէօրիւր:

Պու չօճուզ կէօղիւնէ իլիւր իլիւնիւ, իշէրիսինտէ մէրքիւզ օլան զատարըզ, կէօղիւնիւ պիրիւեիւս, հէման մէրգուճէ իւզէրինէ հիւճիւմ պիրլէ թէգէինաթընը ափարըզ սափուշմաեը թէճրիւսէ էտէր իսէ տէ, սայը պաշա չըգամաեարագ, վէ գըզըն իսէ շամաթաեա պաշլամասընտան խուլանարագ, ինճու վէ ալթունու իլէ պէրապէր գափուս, վէ ճանափար բէնշէսինի խըթլազընա պաստըը իլէ ճանընը չըգարմասը պիր օլուր:

Վէ սանիյէ ֆէվթ էթմէքսիգին մէյիթի, սըրթընա ալտըը գօլուզ Մըրըզ ապասընըն ալթընտան գօլթուզլատըը իլէ, պիր գաշ տագըգա զարֆընտա խանէսինի պուլուր:

Թէսատիւֆ պու եա, օ՛ կիւնիւ էվինտէն տէ համամա կէթմիշ օլուուզլարընտան, զօգագ գափուսուն տաքի ասան քիլիտի պիր չէքիշտէ գօլարտըգտան, վէ սօֆա գափուսունա իսէ պիր տէրմէ գօեուզ տա սըրթը իւսթիւնէ տաեա տըզտան սօնրա, էնինէ ուգընունա մէյիթին ալթուն վէ ինճուսինի սօյուշ, վէ գիրի գէմինտէ պիր եէր գազարագ ըուպասը իլէ պէրապէր կէօմիւշ, վէ սըրա ալթուն իլէ ինճուեի էլտէն չըգարմաեա կէլինճէ, եիւզ պին գալըպլարա տէօքիւս, ալթ ուճու թէէսիրի նուֆուգու հէր սընըֆ էհալի ինտինտէ միւսէլլիւմ օլան Տայըմա թէսլիւմ էթմէքլյէ գաբար գըլըզ վէ էօյլէ տէ եափուրը ըմըշ:

Գըզընբէտէրի Գայսէրլյէտէ մաարուֆ վէ խաթըրը պիր գաթ օլուուղունտան,

ղայսը մաալիւմ օլուուղու ագապինտէ Գայսէրլյէնին իշի սարսըը. վէ դէնճիրէ թօմրուղա վուրուլմատըզ աշքըեա, վէ սապուգալը գալմատը, նասըլ քի Հայտուտ Մուսթաֆա տա օնլարըն իշինտէ էն սէճէրէլիսի իտի:

Պունտան տա գաթի նազար, եանընտա մագթուլէ գըզըն ալթունլարընա պէնգէր ալթունու պուլունան գուեուճուլարտան, վէ չէքմէճէսինտէ էճնաս սիքքէսի օլան թիւճճար թագըմլարընտան տա փէք չօգ ատէմ թօլիւնտը, վէ իլթէ ափանըզ պէնիւմտէ պաշըմա գօլան գըեամէթ պու սըրատա իտի հէյ վմիս...» տէեիւ (պուրատա թէքրար ֆիղանլանըր) վէ հիքեաեէսինէ միւսաշիրէթլէ:

«Չունքի օ՛ սաաթա գատար պու չէյլերին հիշ պիրիսինին ֆարգընտա տէյիլ իտի... վէ պիր հաֆթա գատար էվվէլ էնիշտէմին պէշ տանէ ալթուն կէթիլիւս տէ — Պ. Գեղէսն, շու ալթունլար հէր վազըթ էլէ կէշմէզ. պէն տէ պիր քէօյլիւտէն աիւշիւրիւս ալտըմ, պիր գաշընը էվ իշուն ալը գօտուճ, շունլարը տա թագէ կէլին իշուն սէն ալը վէր — տէմէսինէ մէպնի, ալըպտա կէրտան ճընիլը եափարըմագ իւզրէ գուեուճուեա վէրմիշ օլուուղումու, թիւֆէնքճիլէր ալլ զաֆլէ եագալաեըզ տա թօմրուղա կէթիւրէսիյէ գատար տէր խաթըր էտէ մէմիշ իտի»:

Գույուճուճունուն պէնի էլէ վէրէրէք եագաեը գուրթարտըզընը կէօղիւմ իլէ կէօրմիւշ իքէն տալիս, պէն տէ գուրթուլմագ իշուն հիշ ինիշտէմի էլէ վէրէ պիլլիւմիւմ... էթլէրիմի չէնկէլլէրտէն ասասլար. ֆեղիւմի կէօյէ Փըրլաթալար պէօյլէ պիր սէպաթսըզըզ գապուլ էտէրմիւմ... պէն ինսան օլու ինսանըմ. պինտէն ալէյհ էնիշտէմին պանա տէտիյի կիպի, պէն տէ պիր քէօյլիւտէն ալտըմ սէօղիւնտէն պիր նօգթա փայը սափամտըմ, ամմա պու եիւզտէն չէքտիլիւմ էգիէթլէրի, վէ եէտիլիւմ քէթէքլէրի տէմէ իլէ պաշա չըգամամ, սաաթ կէլիւր իտի

քի էօլմէեի չէքիլէն իսքէնճէեթ թէրճիհ էտէր իտի»:

Նաֆագամ կիւնտէ եարըմ չափտար էթմէյի օլուս, օնունտա նէրէմէ կէթտիլինի պիլլէմէզ իտի... շունքի ագշամ սապահ տաեագ վազթիւնտէ սէրայըն սվլուսունա եաշ մէշտէն քէսիլմէ տէյնէքլէր տէօքիւլիւր, վէ գիւնճիրպէնտ մահպուսլար սըրա իլէ եաթըրըլարագ արթըզ Բապլիմ սագլասըն ալա պիլտիլինէ տէօյիւլիւր իտի:

Ձիրա տաեագ իշուն, պիր գարար վէ հուտուտ օլմաեըզ, արթըզ տէօյիւլէնին պաղըրըընտան, պաեըլըընտան, վէ ճանլար տաեանամաեաճագ տէրէճէտէ ֆէրեատ ու ֆիղան գօլարըընտան թօմրուզ Աղասընըն ինսաֆա կէլիւս տէ — եէթէր — տէմէսինէ պաղը իտի:

Պազի տէ նէֆէսլէնտիրմէք իւզրէ, տեագլարա սօվուզ սու տէօքիւլիւր, վէ տաեաղա եէնի պաշտան միւսաշիրէթ օլունուր իտի քի, պու տաեագլարըն զարպընտան նէշէ տըրնագլար սըջրամըշ, նէշէ տեագլար գըզըլ զանլարա պօեանիւշ տըր պիլլիւր մի սին... հաթթա պէնտէն տալիս պիր գաշ տըրնագ Փըրլամըշ տըր» տէեէրէք չըգարըզ սօնրատան եաեքիւր եիւնրիւրիւ տըրնագ կէլիւր տեագլարընը կէօթիւրտի, վէ պիր թարաֆտան տա կէօղիւրինտէն աճը եաշլար տէօքէր տի:

Պիր գաշ սանիյէ քէնտինի թօլիւմագ իւզրէ տուրուճուտուգտան սօնրա թէքրար քէլամա աղագ պիլլէ «կէրէի պու տաեագ աճըսը, տէտի. սաաթլար իլէ սիւրէր, վէ աթէշի պիւթիւն վիճուտիլի քիլլիւսան քէսէր իտի իսէ տէ, նէօվպէթ սուեա օթուրմաեա կէլինճէ օնա րահմէթ օգութտուրուր իտի:

Նիշունքի օ՛ աթէշ քէսիլմիշ վիճուտ, գըս գըվրագ էտիլէրէք եիւզիւ գօյու մահալի մախսուսունա օթուրթտուրուլուր, վէ պիրտէն պիրէ սօվուզ սուեու կէօրիւր իսէ, պիւթիւն թիւլլէր տաեագ գալըզ, վէ տիքէն տիքէն օլմամագ գապիլ տէյիլ իտի...»:

Պուրատա օտա պաշը Գրիգոր ախպար Գեղէճունուն սէօղիւնիւ քէսիւ, «պու թէհամիւլ օլունմագ պէլալարը չէքմէնէ, տաեըն նէ ատէմ օլուեօր տա իսղա էթմէօր, վէ նասըլ տաեը տըր քի շու հալտէ օլան եէկէնիլի հէր նէ գատար զարագ վէ ատալթի տէ օլա, գուրթարմագ արգասընա տիւշմէօր»:

«Մ.հ... իքի կէօղիւմ, տէտի, տէլիգանը, սանա նասըլ աննատաեըմ, վէ տէրտիմի նամըլ եանաեըմ... իլթէ տէհէթլի եէրլէր պուրալար տըր. տայըմըն հէր կիւն սէրայա կէլիւս տէ Հայտուտ Մուսթաֆաեը գուրթարմագ իւզրէ տէօքմէտիյի եիւզ սուեու գալմամըլ իքէն, պէնիւմ իսմիմի պիլլէ սղգընա ալմագ ըտը. պունու չօգլար եէկէնի օլուուղում իշուն սէրիշտէ վէրիլիւմ խէյֆիւտէն տիր տէյի պիլլիւր, վէ իշ տէ քէնտիլիւնի էօյլէ կէօթիւրիւր իտի իսէ տէ, հայըֆ քի, հագըգաթը մատտէ պունա պիլ քիւլլիւյէ մուզալի, վէ տաեըմըն պու իշտէն քէնտի էֆքեարը միւզիլիւրէսինէ մուվաֆըզ իսթիֆատէ էթմէքտէ պուլունտուղու աշիքեար վէ զահիր իտի. գիրա պու թարիզլէ հէր քէսէ, — էյիւր եէկէնիլին սուշու օլմասա, օնու պըրագըզ տա Հայտուտ Մուսթաֆաեը գուրթարմաեա չալըշը մը — տէտիրթտիւրէրէք, միւրատը հէմ Մուսթաֆա կիպի պիր հայտուտ վէ ճանիլի գուրթարմագ, վէ հէմտէ պանա օլան զարագընը մէվթիւմ իլէ պաշա չըգարմագ խուսուսլարընտան իսլարէթ իտի:

Տահասընը տէեմիլ... տույ տա վար պու ատէմին նէ օլուուղունու էյիտէն աննա, վէ եա Բապլիլ ինսան գըսմընտա նէլէր օլուրուճուշ տէյու թէաճիւս տա նէլէր օլուրուճուշ տէյու թէաճիւս չէքմէտէն միւտտէթի էօմրիւնտէ կէրի տուրմա...»:

Պիր արալըզ գայըն բէտէրիւմ Մարուքէ չօրպաճընըն հէր թիւրլիւ թէշիքէեի ալընա սլարագ խէլասըմա սայ էթմէյէ նիեթլէնտիլինի ֆարգընա վարարագ, էլ ալթըն էօյլէ ֆիսատլար գարըշտըրմը, վէ էօյլէ իֆթիլարա եագըշտըրմը

քի, զէ վաղը եր իւրի աթըմասընտա նէ ֆ-
սինի տէ թէ հըլքէ եէ գօսադտան պաշգա
պիր խայրը օլամաեաճաղընը պիտտէրք
ուզադտան սէյրիճի օլուպ էլ օլալամա-
եա, վէ պիր էօլու էվի քէսիլէն խանէսի
խալգընըն աղըտ վէ ֆիդանլարընա միւշ-
թէրէք օլմատան պաշգա պիր իշ եափա-
մամաեա մէճպուր էթմիշ տիր:

Ուզաթմամալըմ պու հալ եիկիրմի կիւն
գատար սիւրիւպ, պիր գաշ սապուգա-
լըլարըն պաշը ֆըրլատը, վէ խքէնճէ-
տէն պիր շէյ հասըլ օլմանընճա պաշ ֆըր-
լամագ նէօվպէթի եամաշ եամաշ պիղէ
տէ եանաշմատա խոխ, կէճէնին պիրի-
սինտէ հասպխանէ եարըլպ պիւթիւն
մահպուսլար տըշարը պօշանտըլար:

Պէն տէ զինճիրտէն հէնուզ գուրթուլ-
մուշ օլտուզում հալտէ տիկերէր իլէ պէ-
րասպէր տըշարը աթըլըպ, վէ կէճէնին
գօնու վէ գօրգուճըն գարանլըլը գանն
էտէրսին պանա պիր մաշալայը սէլամէթ
օլարագ, վէ էօլլամտէն գաշըթօր օլտու-
զում հէր խաթըրմա կէլտիքճէ եիւրէյիմ
բէյ տէր բէյ ճէսարէթ ալարագ, վէ գա-
վագ պօյու գարլար տօլու տէրէլէրի, վէ
ճանավար եաթագը եէրլէրի, պիր պաղ
եօլու գօլայըլըլընտա տօլաշարագ Գայ-
սէրիլէեէ իւշ սաաթ պատ մէսաֆէտէ օլան
էֆքէրէ գարլիլսինի քէսաթիւրալմ... քէս-
աթիւրալմ ամա պէնտէ նասըլ կէթտիլիմի
պիլլէմէտիմ. ազիլիմ Գրիգոր ախպար է-
կէր — տարտա գալան ինսան էգրալիլ
տէ տիլիլմէզ — տէրլէր իսէ գօրգուս ի-
նան, չուճքի պէնիմ պաշըմտան կէշտի, սա-
նա նասըլ աննատաեըմ... օ իւշ սաաթըլ
եօլու գանն էտէրսին ֆարօնուճ բուհլա-
րը Սսուգեան կէօլտէն կէշիրտիլի կիպի
կէշտիմ, վէ թէհըլքէ տէհէթ վէ գուլ-
մէթ կիպի հէր նէվի միւսիւպէթիմ, կէօ-
զիւմ էօնիւնտէ պիրէր կէօլլէ գատար
էհէմիլիէթի եօգ իտի... ալիմ Ալլահ
շիմտի չօգ տէֆա օ կէճէեի խաթըրմա
կէթիլիլ տէ, պիլն նէֆա իշլիմտէ պուլուճ-
տուզըմտան պիլն գաթ զիեատէ խայա-
լընտան տէհէթլէնէր, վէ քէնտիմ օ
կէճէքի ճէսարէթիմտէն տօլաեը ֆէվէ
էլ գահէ թէհաճիւպլէնիլիմ:»

«Սէն սէօյլէտիքճէ, տէտի պուրատա
Գրիգոր ախպար. պէնիմ էթիմ իյնէ իյնէ
օլուեօր, չու սէօյլէտիլին շէյլէրի պիր
մասալ տէյի տիյնէմէք լեազըմ կէլլէ պի-
լէ, ինսան օլանը տէհէթէ տիւշլարմէմէք
գապիլ տէյիլ տիր... էյ տէ պագալըմ
սօնու նէրտէ գալաճագ:»

«Էֆքէրէ գարլիլսինտէ մագպան Սիմէօն
նամընտա պիր սատըգ տօսթում վարըտը
հէման օնուճ էվիլնէ սօգուլտուլմ, օ գաթ
տա բասթ կէլէճէք եա տէվրիսի կիւն
Հէրէյէ եօլճու օլաճաղը իշլուճ կէճէտէն
հազըրըլ կէօրիւեթօրումուշ, պէնի կէօ-
րիւր կէօրմէզ — Պու նէ վագըթըն նէ
կիպի կէլլէսի տիր — տէեու միւթէհայ-
եիրանէ սիւալ էթմէսի, վէ պէնիմ տէ
պաշըմտան կէշէն ֆէլաքէթի իւսթիւն-
տէն թութմա օլարագ իֆատէ էյլէմէմ
լուգէրինէ, չար չափուզ պէրասիլիլնէ ա-
լըպ չըգմաեա գարար վէրտի. վէ արթըգ
եօլճուլուզու սապահա տա պըրագմաեըպ
պէնիմ իշլուճ պիր հայլան տահա թէտարիք
էտէրէք, վէ քիւրք մէշահ վէ սաիր եօլ
թէրքիմաթը սիւզէրէք, վէ պէնիմ իսմիլի
սէթը պիրլէ իքի նէֆէր տէ ճէպլէլի կէ-
թիլիլ տիրէրէք, արգատաշլարը պիլի կէ-
լիպ օրատա պուլմագ իւզրէ եօլա չըգըպ,
վէ հէնուզ շաֆագ պէնիլմէտէն րուլմ
Տիլին քէօյիլնէ վասըլ օլտուզ:

Գայսէրիլէեէ քէօմիւր կէօթիլըմէքտէ
օլան թանըտըլը քէօյիլնիւն պիրիսինէ
պիր բուսուլա վէրէրէք գայըն բէտէրիմէ
սէլամէթիմ պիլտիրտի. վէ պիր գաշ
սաաթտան սօնրա կէլէն արգատաշլար
իլէ պիրլէշիպ տէօրտիւնճիլ կիւն սալլիմէն
Ձիլէեէ եէթիլտիք:

Օրատա պէնի պիր թէնհա եէրէ շէ-
քիպ, վէ պէնիմ սէլամէթիմ անճագ Ա-
մասեատա իսմիլի տէյիլէրէք վէ քիմնէ-
եէ սէրրիլտէ վէրմէեէրէք Թաշ խանտա
իգամէթ էթմէքլէ օլա պիլլէճէյիլնի, վէ
քէնտիսի Գայսէրիլէտէն վագըթ վագըթ
մալիւմաթ ալարագ պիր սէլամէթ թա-
րիլի հիսս էտէր իսէ, իզթիգասընը պանա
պիլտիրէճէյիլնի պիլ պէեան քէնտիսի
արգատաշլարը իլէ պէրասիլիլ Հէրէյէ
կէթտի. վէ պէնտէ թէրթիպի իւզրէ

Ամասիաեա կէլիպ խանընըզտա իգամէթ
էթտիմ:»

Գրիգոր ախպար նագլիլէթի պիլթիլտի
զանընըլա «պիր արալըգ պիր գաշ այ
Մէրգիլֆուճա Չօրուճա կէթտին կէլտին
խախ, օ նէ իշլուճ օլտուզընու նիշուճ
սէօյլէմէտին» տէեու սիւալ էթմէտէ:

«Պասպաճըլըմ պիր ազ տահա սապր
էթմէլի իտին, թամամ սըրա օրաեա կէ-
լիպ պէնտէ օնու սէօյլէեէճէքտիմ, տէտի
Գէրէօն. օ Մէրգիլֆուճա Չօրուճա եօլճու-
լուզըն սէօզիւ տէ տիւզմէ տիր, վէ հասպ
էլ իճապ էօյլէ իսիմ չըգարիլըմ տըր-
մագպան Սիմէօն թամամ օն այ վար տըր
եանի կէշէն սէնէ Բարեկենդանա օն պէշ
կիւն գալարագ մախսուսէն պէնի կէօր-
մէք իշլուճ Ամասիաեա կէլիլ իսի. կէ-
զէքճիլլէրին առէթի տիր քի, հէր նէրէ-
տէ տէ օլսալար, Բարեկենդան էթմէք
իւզրէ սիւալ պօյլաեըպ, վէ Բարեկեն-
դան պիլթէր պիլթմէզ ախպ ու իթա մա-
հալլէրինէ ալտէթ էտէրլէր. պու գաթ
տախի օ նիլէթլէ քէօյիլնէ կէտիպ պիր
հաֆթա անճագ տուրաճաղընը, վէ եինէ
ալտէթ էտէճէյիլնի սէօյլէտի. ճահլիլք
պու եա... պու սէօզ իշլէրիմի հապալան-
տըրտը, էյեր միւմքին իսէ պէնի տէ պէ-
րասիլի կէթիլը, խաֆի վէ թէպտիլ
սիւրէթլէ կէտէրիմ. եա օ տուր քի շիմ-
տիլէ իլլէր այնէլէլիլ օլուպ, աշըզա չըգար
գուրթուլըրում. եա եօգսա պիր հաֆ-
թա գատար թապխանիլն պուճաղընտա
սագըլ տուրուր եինէ սէնին իլէ եօլճու
օլուրում տէտիմ, չուճքի հէր վէճէլէ
մէրգուճա կիւզիլնիլ իտիմ:

Պուճա Սիմէօն ախպար մուվաֆֆագաթ
կէօթիլըրտի, վէ պիր իշ գըմընտա Չօ-
րուճա Մէրգիլֆուճա կէտիեթօրում մէսէլի-
նի տէ օ ուլտուրում վէրտի, օ վագըթ տօղ-
րու Գայսէրիլէեէ կէթտիք, վէ պիր կէճէյէ
թէսատուլիլ էթտիրէրէք գայըն բէտէրին
էվիլնէ էնտիք. սիս իմանըն Գրիգոր ախ-
պար... պիլթիւն էօմրիւմտէ կէօրտիւ-
լում կիւն իլթէ պիր օ կիւն տիւր. նասըլ
սէօյլէթիմ, էքսէրի հասրէթ իլէ գարըշան
սէվիլնէ էլամէթիւնտէն օլտուզըն իւզրէ,

սաղ սէլիմ պիր պիրիմիլի պուլտուզու-
մուզ իշլուճ եիւրէքլէրիմիլ պիր եանտան
իպրագը շատուճանի էտէր, պիր եան-
տան տա կէօլլէրիմիլ էաշ տէօքէր իտի...
Սիւպհան Ալլահ... օ նէ հիքմէթիլի կիւն
իտի. գափուլարը սըգը սըգը գափաեըպ,
փաճանըն քէրէնկիլնի էօրթտիւքտէն սօն-
րա, իքի իլէ տէ պիր էյիճէ պաղլաեըպ
վէ եիւզլէրիմիլ տախի թամամ կէօրի-
մէեէճէք սիւրէթտէ պիր տէ պէգիլ չը-
րասը եագըպ տա, աման սէսիմիլի պէլթի
պիր տիլնէեէն օլուր տէյի վըսը վըսը
սէօյլէլիլէրիմիլ, վէ կիւնտիւզլէրի իսէ
եինէ պաճամըգ գափալը օլտուզըն հալ-
տէ, թապխանէ քէօշէսինտէ գարանըգ
պէքլէեիլլէրիմիլ քէնտիմի ճէննէթտէեիմ
զանն էթտիրիլ, վէ օ լէգգէթի վէլիլ
իտի. հաթթա պէն Գայսէրիլէտէն չը-
գար չըգմագ կէլիլնի սիւշար օլտուզըն
մէրագ վէ քէտէր սէպէպլիլէ աղըրճա
պիր էնմէ կէթիլիլ, վէ սիւտիւնտէն
եէնի սօղան, վէ բէտէրին իսմի օլարագ
Պօղոս թէսմիլիլ գըլընան իլք օլուճուզա
սիրաէթլէ միւհըլք ըզիպալմօլարա միւպ-
թէլա, վէ իւշ կիւն գարֆընտա իրթի-
հալը տարը պագալ էթմիշ օլտուզընու
աննաեըպ, աճըսը իսէ ճիլլէրիմի տալա-
մագտա օլտուզըն հալտէ տախի, տիկէր-
լէրիլլէ սաղ սէլիմ կէօրիւլիւշ օլտուզըն-
մուզ, եիւրէք աճըլարըմըգը խաֆիլիլ-
տէրէք գալպլէրտէ իսիւաֆը մէկմուլ պիր
ֆէրահիէթ, վէ թապլիլ թէսիլիլէթ հա-
պըլ էտէր իտի.

Հաքին նէ չարէ... շիլէ էլան սօլմամըշ,
վէ մատտէ տահա պէտթէր ալլէլէնիլ
օլտուզըն ճիհէթլէ, կէթտիլիլիլ կիպի եի-
նէ առսիլ քուսիլ ալտէթլէ մէճպուր օլ-
տուզ, զիրա մաաղ Ալլահ գէրրէ գատար
պիր սէրրիլտէ վէրիլմէք լեազըմ կէլիլ
օլաա վարա. թագըմճագ իլիմիլ պիլթէ-
ճէյի, վէ պէնիմ իւզիւմտէն պիր ֆամիլ-
եանըն մահվ օլուպ կէտէճէյի կէօրիւ-
նիւեթ իտի, իլթէ պու վէճէլէ ճան թէն-
տէն սյըլըլ կիպի սյըլըլալ իքիմի տէֆա
օլարագ կէլտիմ վէ խանընըզտա պարըն-
մագտաեըմ ազիլիմ Գրիգոր ախպար, վէ

կէճէ կիւնտիւզ եալընըզ պաշըմա ահ վահ իչինտէ գալընըզ տառերմ:

«Շիմտի հիքեանէնի պիթիւմը օլտուն տէտի Գրիգոր ախպար. վազաա էն տէհ- շէթի պիր հալ տըր պաշընըզտա օլան Ֆէլաքէթ, վէ իչէրիմի նասըլ ալթ իւսթ էթտիյնի աննատամամ, էլպէթ քի թավ- րըմտան հէրաքէթիմտէն թէէսիրինի քէշֆ էտէթորսուն տուր. լաքին պունուն իէ պէրապէր պազի կէօնէ իլիշիքէրիմ օլ- տուղընու տա սէթր էտէմէմ. մատամ քի պապա օղըլ կիպի գօնուչաճաղըզ, իլիշիքէրիմի տէյիմ տէ պապալըմ նէ ճէվապ վէրէճէք սին:

Օ՛ դըզը Հայտուտ Մուսթաֆանըն եօզ էտիպ տէ, ալթունլարը տայընա կէօթիւր- տիւյիւնիւ սէնին աննամըլ օլման իչուն հիքեանէնտէ պիր միւնտաէպէթ կէօրէ- մէտիմ. վէ Մուսթաֆանըն տայընա վէր- տիյի ալթունլար էնիշտէնին էլինէ նասըլ կէչէր տէ պիր քէօյլէտաէն ալտըմ տէյի սանա վէրիր. տահասը վար տըր, էէկէ- նի օլտուղըն իչուն սէրրիշտէ ալընըր տա պէնիմ պաշըմտա արտեա կէտէր շիւպհէ- սինէ գահիպ օլան տայըն, սէճէրէլի Հայտուտ Մուսթաֆանը վէգաաէ վէ թա- սահհուպ էթմէտէ, վէ պէօյլէ սըրատա սանա խուսուկէթ կէօթիւրմէտէ տահա գիւտտէ մագարթ կէլիր օլտուղընու տիւշիւնմէ՛գ մի, պուրալարը ազլըմա եաթմանթօր:

« Հագընըզ վար, տէտի Գիգէօն. կէրչի պու ճիհէթլէր տիյնէէնէ շիւպհէ վէրիր, լաքին գուսուր վուգուաթտա օլմանըզ, իֆատէմտէ տիր. թէլաշըմտան պուրալարընը լայըզը իւզրէ իզահ էտէ- մէտիմ ամնա իչին հագըզըթի նասըլ տէ- տի իտէմ էօյլէ տիր:

Մահպէտտէ վէ գիւնճիրպէնտ օլտուղըմ հալտէ, Հայտուտ Մուսթաֆա արա սը- րա եանըմա կէլիր, վէ թաթիլ պիր քէր- թէ պուլըր պուլըմազ, չէքտիյիմ իսքէն- ճէլէրի տիվանէլիյիմ վէրէքէ պիր գա- րար գէվէլնիր իտի:

— Պէն տէր իտի չու հալտէ քէնտիմի հիչ տիւշիւնմէիւպ հէման սէնի աճրեօ-

րում, չօգլար էթտիյնի պուլտուղը սը- րատա սէն էլ աթէշիւնէ եանըթորսուն, վան կիտի գէվալը...: —

Պու ճէվապընը պէլքի ալթունլարը ինիշտէմտէն ալտըղընըն, վէ օնու էլէ վէրմէք իսթէմէտիյիմի Ֆարգընտա տըր տա, անըն իչուն տէյիթօր շիւպհէսիյլէ իզահաթ թալէպ էթմէմտէ, տահա շիւպ- հէլի պիր սէօզ սէօյլէր իտի:

Եանի — սէն տիվանէսին պէ՛ տտէմ, տէր իտի. չու պէլատան գուրթուլըմազ իւզրէ նէ՛ եաիմագ լեազըմ կէլիր օլտու- ղընու տիւշիւնմէթորսուն... հօ՛շ — պու շաշընըղըն պէնիմ էթմէյիմէ եազ սիւրիւթօր, վէ արղուլտիյիմ ճիհէթ տէ գաթէն պու տուր —:

«Պու միւպհէմ սէօյլէր շիւպհէմի գաթ- լանարագ նէ՛ տիր միւրատըն Մուսթաֆա սէօյլէ տէ գուրթուլ տէմէմտէ:»

— Նէ՛ օլաճագ, պահս էտէրիմ քի սէն օգըանըն ալթընա կէտէճէքսին, պէն տէ տայընըն սաեէսինտէ գուրթուլըմազըմ, իշթէ պու նէ՛ տէմէք իտէ աննա — տէ- եու. պիր մուամնա տահա եուվարլար րար:

Հասըլը քէլամ քէնտիսինին սէլամէ- թէ չըգմըլ, վէ տայըմըն թէվասսիւթիւ իլէ ճէզատան գուրթուլըմա օլտուղը- նուն միւթտէսի թէպըլիր օլունասրեա գատար, ազընտան պունտան գիւտտէ պիր սէօզ ալամտըմ. վէ հաչան սալը վէրիլմէսինէ տաիր էմիր կէլինճէ պէնի պիր քէօչէէէ չէքտի, վէ օլանճա վու- գուաթը սէրապա նագլ էյլէտի, վէ նի- հաեթիմտէ — իշթէ սէյր էթ տաեընտա օլան գուտրէթի պէնի քի, իրտէն ալտը իտէ, սէն հէմ էէկէնի օլուպ, վէ հէմտէ պիր գապահաթ սահիպի տէյիլ իքէն սէնին իչուն նէլըր եաիմագ. չու ինատը թէրք էթ, վէ նէ սէպէպէ կիւճէնտիրտին իտէ աֆվ տիլմէէ սէօզ վէր տէ, պէն չը- գընճա սէնին տէ չարէնի արաեըմ — տէր իտի, տիվանէ տտէմ պիլմէգ իտի քի կիւ- ճէնտիրտիյիմ խուսուս Ֆիսիս վէ թաթ- լիգի միւմքին օլմանա պիր նիքեահ մատտէսի իտի. վէ պունուն գապիլ վէ

գօլանը օլմատըղը կիպի, տիկէր պիր եօլ իլէ տայընըն կէօյնիւնիւ եուամուչաթմա- նըն տա գաթան իհթիմալ թարաֆը եօզ իտի:

Իշթէ պու սէպէպտէն իսթար վէ ի- ֆատէսինէ պէնտէն պիր վէճհէ էսէրի մուվաֆֆադիէթ կէօրմէքսիզին հապս- տան չըգտը կէթտի:

Կէլլիմ տիկէր մէսէլէէէ. իզահ էտէր- սէմ գանն էտէրիմ իքի շիւպհէնիզ պիր- տէն հալ օլունաճագ տըր: Տաեըմ Հայ- տուտ Մուսթաֆանը գուրթարմագ իւզ- րէ վար գուվէթիլլէ օղրալմասա, վէ իֆատէսինտէն մաալիւմ օլաճագը իւզրէ, պու իգտամընը Հայտուտ Մուսթաֆանա աննաթմասա, պունլարտա էօլլիւ եօզ հիսապ եօզ, պիր կիւն գըտտընա կէ- տինճէ, քէնտիսինին էօլիւմիւ տէ կէօղիւ- նէ կէօրիւնմէէէրէք իլի ֆօրա էտէր ի- չինտէն չըգար շիւպհէսինի հիչ պիր վա- գըթ էիւրէյիմտէն իլարաճ էտէմէզ օլ- տուղը կիպի, պու ալթունլարը էնիշ- տէմ մարիֆէթիլլէ պանա կէօնտէրիշի, գըզ գարտաշըմը հատտէն գիւտտէ սէվ- տիյիմի էյի պիլտիյինտէն, շաեէտ աքսիսի զուհուր էթսէ, վէ սօյնու գըլըճլարա կէլլէ տալի — պանա օլան օլտու գըզ գարտաշըմա հայըֆ գուլըմ օլմատըն — տէյի էնիշտէսինի էլէ վէրմէզ միւթալէա- սը իւզէրինէ կէրէյի կիպի կիւվէնմիլ իտի:

Հաթթա պիր կիւն աղըմը արամագ իւզրէ թօմիուզ Աղասընըն միւսասատէսի իլէ էնիշտէմ եանըմա կէլտիքտէ, պու- րալարը սէօյլէտիքտէն պաշգա, տահա տէհէթիւսինի տէ խապէր վէրտի, տա- երմըն ալթունլարը պանա եօլլատըղը կիւնլէր, մատտէնին ալէվէնտիյիմի, վէ ալթունլար հէր քիմին էէտիմտէ գուհուր էտէր իտէ մէվթիւնէ սէպէպ օլաճագընը պիլլը իմիլ. վէ մագսէտի ասլիսի պու ալթունլարըն ֆամիլեամ իւզէրինտէ պու- լընուպ, գայըն բէտէրիմին պէնիմ իլէ պէրապէր թէքմիլ սիլսիլէսինին ճանընը եազմագ, վէ մահվարընա սէպէպ օլ- մագ իլլին իմիլ:

Ազիզիմ Գրիգոր ախպար պէրէքեաթ

վէրսին քի, օնլարըն խուլուսու եարտըմ էտէրէք ալթունլար էվէ կէթմէտէն, վէ գուեուամու տիւքքեանընտա իքէն պու լաղըմ փաթլատը... էնիշտէմ պունլա- րը քէնտիսինին տէ թօրա տիւշտիւյիւնիւ պէեան վէ ահ ու ֆիղան էտէրէք հի- քեանէ էթտիքտէն սօնրա, — էյէր սէն- տէ պէնի էլլէ վէրսէն եօգմու, պէնիմ Եղիա չօրպաճըտան ալտըղընը խապէր վէրմէմին իհթիմալի եօզ տուր, պաշըմը ճէնտէրէ արասընա ալալար, վէ պիւ- թիւն էթիմի փարէ փարչա տօղրասալար, աղըմտան պէօյլէ պիր սէօզ ալամաղլար... վէ պէնտէ սէնին տարանա չըգարըմ, վէ հայըֆ գուլըմ գըզ գարտաշընա օ- ւլըր. քէյֆիլնէ եա արթըգ օրասընը էյի տիւշիւն — տէտի վէ կէթտի:

Պու վէճհէ տայըմըն էքքեարընը, վէ ալթունլարըն էլլինէ նէ՛ սիւրէթլէ կէճիւ օլտուղընու, Մուսթաֆա իլէ էնիշտէ- մին պիրպիրինի թէէէիտ էտէն իֆատէ- լէրինտէն վէ ախիլէն աննամըլտըմ:

Գրիգոր ախպարըն չու սօնրաքի իֆա- տէլէր իւզէրինէ շիւպհէսի գալի օլարագ, վէ Եղիա չօրպաճընըն տինսիլլէք վէ ին- սաֆսըզլըք տէրէճէսինի պիր գաթտահա աննաեարագ, «եալըմ, տէտի, կէնճ միւսաֆիրինէ. սէնտէքի չու պինաղիր սէպաթը, չէքտիյին պէլլիյէ պիր գարար չէրէֆլէնտիրմէքտէ, վէ պէնիմ գալլիմի իտէ, կէթ Գայսէրիյէտէ քէնտիսինի պէլա- նըն իլլինէ աթ, վէ չու կէնճին իլլատընա պիր չարէ արա տէյի էէլթէլմէքտէ տիր, վէ վագաա իլլին հալի տէ պու տուր... իմտի գալլ արթըգ եաթալըմ րահաթ էթ տէ, սապահտան թէզի եօզ պէնի Գայսէրիյէէէ եօլու օլտու տէյի պիլ:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ՅՈՎԱԿԻՄԻՆ ԽԱՆԵՍԻ ՎԷ ՊԻՐ ԱՓԱՆՍԸՋ ՄԻՍԱՅԻՐ

Ս. Յաիոր հաթթատընտան սօնրա գըլ շիտտէթիլնէ տէվամ էթմէքտէ, վէ հաֆ- թանըն սօն կիւնիւ հալա էինէ փարչա-

լարը ֆրանսիացի գարարթըստացի գար է-
 ւանքի տեղի, իսրայելի պետական մա-
 հալլեմենի գարարթըստացի տեղի Սահաճը
 մահալլեմենի խանէլէրինտէն ուզուեն հալ-
 լիլի էվլին պիրիսինին, շրմալա տողու օ-
 ւան պիր օտա վէ պիր տէ աշխանէսինտէ
 քիրաճըլըգ էտէն պիր իսթիւեարէ գա-
 տըն, տէլիգանլը օղլու իլէ պէրապէր
 մէգըիւր օտանըն ճէնուպ թարաֆընա
 տիւլէն քէօշէսինէ գուրուլմուշ պիր իս-
 քէմիէ թանարըս սօգուլմուշլար ըտը:

Մէգըիւր օտանըն, երեզլի Մէրգի-
 ֆուենու արփաճըլը չաթմասընտան օլ-
 տուղու հալտէ, տիլքի գուրուղու տօլ-
 տուրուլմուշ զանէթ միւսթաամէլ եաս-
 տըլար տիլիլի օլարագ, իբի թարաֆընա
 իսթիւեարէսին, վէ շմալ թարաֆընտա
 իսթիւեարէսին, վէ շմալ թարաֆընտա
 սուենտան կիրինճէ պօեուենա պիր տէ
 տէհլիլի վար ըտը:

Մէգըիւր տէհլիլին պիթմիլինտէ թըրա-
 պիլգան իլէ այրըմը շէրպէթլիք կիպի պիր
 հիւճըսի օլուպ, օրթա եէրինէ գուճա-
 ղընտա ֆրիստոս օլարագ ֆէվգ էլ ատէ
 հիւճըսի գալէմ իլի կիւզէլ պիր Սստուե-
 ծածին պատկերի գօնուլմուշ, վէ ուղ-
 ըուենա իսթիւեարէսին իսթիւեարէսին
 ալաշամլարընտա թիւթիւրիւրլմէսի միւ-
 թատտան օլան, վէ պագըրտան պիր քիւն-
 նիւք գասը վաղ օլուենուշ իտի:

Պիր արալըգ իսթիւեարէ վալիտէ իս-
 կէմիէ մանկալընտան քիւննիւք գասընա
 պիր գաշ աթէշ գօեուպ թիւթիւրիւրլմէսի
 տէն, վէ պիր տէ իսա չըգարարագ պիր
 Հայր մեր, տէտիքտէն սօնրա 99 թանէ-
 լի օլան պաշը սէտէֆ խաշը մէրճան
 թէգպիսինի ալըպ ժանա տուրտու, վէ
 օղլու տախի աղթագիլըքինի ալարագ,
 վէ երեզլի կիւն տողուեա տողու օթու-
 րարագ պիր աղիմ ջերմերանդարիս իլէ
 օգուր իտի:

Մէրգուլմէ վալիտէ ժամընը պիթիւ-
 տիքտէն, վէ սօֆրաեը գօեուպ աղաթ
 եէմէլէրինի աշխանէտէն կէթիւրիւրլմէսի
 սօնրա, եարըմ սաթթտան գիւեատէ պէք-
 լէտիլի, վէ եէմէք սօնուպ եէնմէլ հալէ

կէլտիլի հալտէ տախի, օղլու էլան տուե-
 սընա տէվամ էտէր իտի:

Պիր արալըգ «Օղլու պու նէ գատար
 տալըրմագ, պաշագ աղաթար աղթար-
 ֆուեն պու գատար ուզուեն սիւրմէլ իտի,
 պէն տէ օ հիսապա կէտէրէք եէմէլի կէ-
 թիւրիւրլմէսի» տէլինճէ օղլու ուղղուտան ու-
 եանըր կիպի ուեանտը, վէ «Վալիտէ
 տէտի. էվլէթ պու կիւն եէեէճէլիմ իլէ-
 ճէլիմ տիւա օլաճագ պիր կիւն տիւր, նէ
 գատար ուղաթսամ եէրի, վէ նէ գա-
 տար տալըրսամ սէպէպի վար տըր»:

Վալիտէ էվլէթ պու սէօղիւն քիւն-
 հիւնէ վարամաեըպ «տիւաեը ճանըն իլուեն
 նէ գատար ուղաթսամ եէրի օլտուղուենա
 շիւպիճէ մի իսթիւր» տէտի:

Օղլու վալիտէսինին սաֆ ճէվալընը
 թէլաթըք էթտիքտէն սօնրա «սիւ . . .
 վալիտէ տէտի. քեանքի պու տիւվաեը
 իլէմէմէսի էլիմտէ օլան պիր կիւնա հ ի-
 շուեն էտէ իտի. . . »

«Սննաեամաեըմ, տէտի վալիտէ, նէ
 կիւնա հ վար քի, իլէմէմէսի պիր ատէմին
 էլիմտէ օլմասըն»:

«Էօյլէ պիր կիւնահլար վար տըր վա-
 լիտէ քի, իլէմէմէսի էլտէ օլմաեօր,
 նասըլ քի պիրիսի տէ պէնիմ պաշըմտա,
 պու կիւնահլար պիլէրէք իլէսիմ ճանըմը
 էլիմ իլէ աթէլէրէ աթիւր օլուրուլմ, իլ-
 լէմէմէք իսթիւեարէ, պաշըմա գօիւմաճագ
 գըեամէթին հէր տիւրիւրլմէսի հաղըր օ-
 լաճաղըմա շիւպիէ եօգ իսթիւեարէ, տէօնէր
 շէվրիլի սէնի տիւշիւնիւրիւմ, վալիտէ . . .
 սէնի տիւշիւնիւրիւմ. շու իսթիւեարէ հա-
 լիտէ կէօղլէրինտէն տէօքէճէլին եաշ-
 ար, հէր իսթիւրմա կէլմէտէ գանըմը ի-
 լիլիմ գուրուտուեօր. . . » վէ պուենու
 տէեիպ եինէ տիւաարնա տէվամ էթտի:

Պուրատա «Պագընտը պաշըմա կէլէն
 տէրտէ» տէեու, վալիտէճիլէգ սէօյլէ-
 նէն սէօղիւն ճանընը աննամագ իլուեն
 երեք թիւքէտէրէք, սօվուեան եէմէլի
 իսկիմիէ մանկալընա գօտու, վէ պիր վա-
 գըթտան սօնրա օղլու տիւաարնը պիթի-
 րիպ, սօֆրա պաշընա կէլմէտէ «օղլու
 տէտի, շու սէօյլէտիլին շէլ հէր նէ իսթ

ճանընը պիլտիւրմէտէքճէ պօղաղըմտան
 լօգմա էնմէլ ըրճա էտէրիմ, սէօյլէ քի
 երեքէլիմ ըհաթ օլուեն»:

«Երեքէլին ըհաթ մը . . . տէտի օղլու,
 գօրգարըմ քի պիւս պիւթիւն ալթ իւսթ
 օլաճագ տըր . . . պու ճիւմիլէ սէնտէն
 սագլամագ տա միւմէլին օլմասըլընտան,
 չարէ եօգ տուր էլաթթաէ տէմէլիեիմ. . .
 պու կիւն նէրէտէն կէլտիմ պիլիւր միսին,
 նէ պէլալը եէրաէն կէլտիմ վալիտէ . . .
 սանա աշմաեը իսթիւեարէ տիլիմի սըգը-
 եօրուտու. լաքին նասըլ աշմաեըմ . . .
 նասըլ եանմաեըմ. սաթթ տա հա սէքիլէ
 վարմամը ըտը Մէլքիսէգ էնիլտէմտէն —
 շիմտի աճէլէ տիւքքանը գալիստըն պիլգէ
 կէլիւն — տէեու պիր խապէր կէլտի-
 տիւշիւն պիր տէֆա, պու խապէրին իւ-
 ղէրինէ պիր տագըգա սիւրիւնէ պիլիւր
 միսիւմ: Աճապա նէ վար տէեու ալիւ ա-
 ճէլէ գօտուլմ կէթտիմ, էօյլէ պիր աճէլէ
 քի, շալըմ տա ալմաեա սէհվ կէլմիլիմ,
 եաղան գար պօյնուլմա պօղաղըմա տօլ-
 տու, սուլար իլիմտէ էվլէրինէ եէթիւ-
 տիմ: Ամէճիլէլիմ չար չալիուգ իւսթիւ-
 միւ պաշըմը գուրուլմտու, վէ պաշըտը-
 լար գարը գօճա պիր պիրիսին կէօղլուէ
 պագարագ կիւլիւմէմէլէ. պէն աճապա
 նէ տիր պու աճէլէ իսթիւեարէսին սէպէ-
 պի տէեու երեքէլ թիւքէթտիքճէ, օն-
 ար տա հէֆիլիլիմ պագար գէվգիլի ա-
 լըրար ըտը, նիհաեթթ գարըլը գօճալը
 պէնի եէնի աշխանէտէն պէլիւնէն միւսա-
 ֆիլի օտասընա չէքտիլէր — իլին իլ Յո-
 վալիմ տէտիլէր, սանա մալը վարալը
 պիր կէլին ալաճաղըլ, պուենտան պէօյլէ
 իսթիւեարէ վալիտէն իլէ պէրապէր ըա-
 հաթ օլաճագսըն, տիւքքեանա իսթիւեար-
 լին կիւն կէտիպ իսթիւեարէսին կիւն էվ-
 տէ եան կէլիպ եաթաճագսըն. սէօղիւ
 ուղաթմաեալըմ, պիր չօրպաճը տամաեը
 օլաճագսըն . . . սագըն հա գէնիլիլիտիմ
 տէեու պիլի ունուլմաեաարն — կիպի
 պագի ճիտտի վէ պագի տէ լաթիլիք գը-
 լըլը սէօղլէր սէօյլէր իտի:

Վալիտէ, պէն էվլէթ պու սէօղիւ
 րիւեա կիպի տիլինէօրուտուլմ, վէ աճէ-

լէթէն իսթիւեարէ սէպէպիլի պու մաս-
 գարալըլա վէրէմէեիպ, հէր նէ իսթ տա-
 հա սօնրատան տէեէճէլէր կիպի պէլէ-
 եօրուտուլմ. մէյլէր իսթ օլուպ օլանճաեը
 պու իմիլ, տմա ալթընտան չըգաճագ
 սէճէրէլի պէլաեա պագ. . . »

Պու տէտիլէրի կէլին, չօճուգ պը-
 րագտը տէեու մէմէլէթ օրթասընտա
 տիլէրէ տասիլթան օլան, վէ պիւթիւն
 չօրպաճըլարըն պիր պիրիսին կէլմէսին սէ-
 պէպ օլուպտան պաշագ, շու գըլտա
 գըեամէթտէ էթմէյլ միւսթաճ պէշ օն
 ֆուգարտանըն տա թօմիուղա վուրուլմա-
 սըլա էվլէրինի պաշըրնա եըգան Մա-
 րուքէ չօրպաճընը գըլը Գայիանէ իմիլ:

Պուենու տա կէշ պիր սաթթլըլա . . .
 եանի էնիլտէմիլին քէլիլինի մէճալըրի
 եէթիւրմէք իլուեն, տէեէլիմ քի շու պէտ-
 նամըլը, շու ըգալէթի գապուլ էտէլիմ.
 մէմէլէթ իլիմտէ ատէմ երեզլուէ պա-
 գամագ օլաճագ պիր ալաղըլը պօեուեն
 էյլէլիմ պուենուէ իլէտէ թէքիլի պիլմէեօր
 վալիտէճիլէլիմ. շու օրթալարտա տօլա-
 շան, վէ գաստալարըն, Հայտու Մուս-
 թաֆանըն, վէ էթիլէթիլէրին պիր պիրիս-
 տէն գալիմասըլա նապէտիտ էթտիլիւ-
 միլ օլտուղու թէվաթուր օլուենա չօճուգ
 իլուեն տախի, պէնտէն տիր տէմէլի վէ տա-
 վա էթմէլի իմիլ. . . »

Իսթիւեարէ գարը պու վագաեը, ա-
 լէլ իուսուսու սօն վարչաեը տուեուենճա
 սալընտան արթըգ տիրէմէեէ եօլ ալմը
 օլան շէնէսի, պաղլամըլ օլտուղու գը-
 տըլըգ իւսթիւեարէ էյրէթի կիպի սալ-
 ընմաեա, վէ տուտագլարընը տիրէ-
 երիլտէն տէեէճէլի շէլի թէլէֆիլիւգ ի-
 շուեն զօրուգ տուլմաեա պաշըտը, վէ
 պիր իբի սանիլէ եուլգուենուպ մութ-
 գուենտուգտան սօնրա «Օղլու. . .
 տէտի, նէ տէեիմ սէօյլէտիլին սէօղլէրէ
 շաշըմ գալըմ. . . պուենլար արթըգ Սլ-
 լահը Պիլահը զայպ էթմիլէր պաշըրը-
 նա կէլէճէք պիր պիւեիւք փորճարիւն
 վար . . . էյ սէն նէ ճէվապ վէրտին ալթ
 ուճու»

«Նէ ճէվապ վէրիլի քի վէրէիլի վա-

լիտէ, պիւմէ՞զ միտին քի, պուճարա պիր տուճիւնէյիմ տէմէք պիւն օլմազ իսէ, հիչ եօզ տէյէ պիւնր միեիմ...:

Աման քէրէմ էտին պու շէյտէն պէնի էսիրկէյին, պէնիմ իշիմ տէյիլ տիր եա- վրամամ պէճէրէմէմ րէզիլ օլուրում տէ- եու նաֆիլէ եալվարըր քտըմ, իչ օ տէ- րէճէեէ կէլտի քի, էնիչտէմ բիւրղաղէպ օլուպ պէնի գօլաճազ իտի. արթըզ պի- լէմէմ քի օնտան սօնրա հալիմիզ նէրէլէ- րէ վարաճազ իտի:

Պու արատա Ամէմտէ պանա արիա աղըրըզընճա պիր եարտըմ էթմէտիքտէն պաշգա, վիրա գօճապընըն թէքիֆինի գապուլ էտէեիմ իչուն կէօզ գաշ էտէր տուրուր իտի. չարէմ քէսիլտի վալիտէ... չարէմ քէսիլտի, ազըպէթ գանըմը իչէրի- մէ ազըտարագ սէն պիլիւրսին տէտիմ կէլտիմ կէթտիմ. ամնա նասը կէլտիմ պիլիւր միտին, հանիի գօգազտան կէշտի- յիմի, վէ քիմէ՞ րատ կէլտիյիմի կէլ պէն- տէն սօր. եէմին էտէրիմ քի կէօզիւմին գարարտըզընտան գարանըզ իչինտէ եիւ- րիւեօրում կիպի սեպիլ իչիպիլ կէլիպ, էվիմիզին գափուսուճու կիւճ պուլտուճի)

Պունլար սօֆրա պաշընտա պու տիւ- սիւզան լազըրտըլարա տալմըլար, վէ եէեէճէքլէրինի տալի ունութմուշլար իտի, սաաթ իքիեէ վարմը օրթալըզ գա- րանըմը, պիր տէ գօգազ գափուսու չալընմը, վէ էվ սահիպի թարաֆընտան աշըմը օլտուղու հալտէ, ափանսըզ օտա գափուսուճու պիր տէրմէ տաեաեըպ, տիվանէ շէքլինտէ — ֆէնա տութուլտուճ Պարոն Յովակիմ ֆէնա տութուլտուճ ... օֆ. . . — տէեէրէք իչէրիեէ պաշը տպասընա պիւրիւլիւ վէ էլի ֆէնէրի պիրիսի կիրտի:

Վալիտէ իլէ օղլու ային պէյին օլա- րագ սըշրատըլար գալգալըլար. կէլէն զաթ գար իլէ միւլամմէ օլան ապասընը չըգար- տը քի, պալ գօնշուլարը կիրակոս ումուշ:

«Պիր սէլամ վէր ախպար պու նէ իչ... ազըլմըզ պաշըմըզտան ուշուեօր իտի» տէտի Յովակիմ. վալիտէսի տէ լալ օլուպ գալմը օլտուղու հալտէ:

«Սէլամ տէյիլ ան, ճան վէրսէմ տէ պէն տէ գուրթուլտամ . . . շիմտի պիր էվի- մէ կիտիպ տէ, չօլուզ չօճուղուն աղըտ ֆիղանընը տիյնէեէն օլսա, ճանընտան թէնինտէն պէզէր. պու նէ տիրլիք եա րապպի... պու նէ տիրլիք»:

Վալիտէ քէնտիինի թօլիւտեըպ, «ճանըմ կէլ պիրազ օթուր, սօվուգտան կէլտին աղընը գըզտըր քէնտիինի պուլ տա, օն- տան սօնրա տէեէճէյինի տէ' . . . նէ օլու- եօրսուճ, ազընը պաշընա ալ եալրում» տէմէյէ պաշլատը, վէ քէնտի քէնտիինէ, «եարատան Ալլահ, նէ' տիր պու կիւնքի կէօրկիւլէրիմ. զահիր սապըմը սընաեօր- սուճ . . . մեղա. սէն կիւնահլարըմը աֆվ էյլէ...» տէր իտի:

Կիրակոս ախպար պիրազ օթուրտուգ- տան սօնրա, «սէվիլիւլի վալիտէ, եալ- րում Յովակիմ, տէտի, պուճա սէնէ տիր պիրպիրիմիզ իլէ լա թէքիֆ անա պապա կիպի գօնուշուպ կէօրիւլեօրուզ, շիւ- քիւր պիրպիրիմիզտէն աղընըպ ինճինմէ- տիք. վագաա խըսըմըզ ինալիլիլի- միզ եօզ իսէ տէ, խըսըմըն խնալիլիլ- րին պիլիմ մուհապպէթիմիզէ հասրէթ շէքէր օլտուղուճու պիլիլիմ. խըսըմըզ- տա նէ քէրամէթ վար, սատըզ տօսթ, սատըզ օլմաեան ազրապատան եիւզ պին գաթ էյի տիր. սիզ վար իքէն պու կիւն- քի տէրտիմի քիմէ՞ եանաեըմ, քիմէ՞ աղ- լաեըմ. չօճուղարը եիւզիւնիւն իւթիւ- նէ, վէ աղըտ ֆէրեատ իչինտէ պըրագ- տըմ սիզէ կէլտիմ. հէմ տէրտիմի սէյլէ- եիպ էսիլէճէյիմ, հէմ տէ Ալլահ սըմար- լատըզ տէեիպ կիտէճէյիմ... պունտան սօնրա պու մէմէքէթ պիլիլիլ հարամ օլ- տու (կէօզիւ տօլուգարագ) սիզտէն այ- րըլաճաղըմ սէվիլիւլի տօսթլար, արթըզ էքսիք հէլալ էտին»:

«Նէ' տիր պունուճ ասը աննաթ պա- գալըմ» տէտիլէր անա օղուլ, իքիսի իքի եէրտէն չըլըրմագ տէրէճէսինտէ:

«Չէթին տիր տէրտիմ վալիտէ, տէտի կիրակոս ախպար... հէմ տէ կէլտիմ սի- զի տէ թասաճիզ էտիեօրում. պագ տահա սօֆրանըզ տա օրթատա, եէմէք տէ եէ-

մէմիշսինիզ. րէճա էտէրիմ, պէնիմ տէլի տօլու սէյլէեիլիմէ պագմաեընըզ, եէմէ- յինիզի եէեիլիզ»:

«Գալտըր շու սօֆրաեը վալիտէ, տէրտ տէրտ իւթիւնէ պապտը, պէնիմ պագ- լալա եէեէճէք իւթէյիմ եօզ»... «ալ պէն- տէն տէ օ' գատար» տէեէրէք, վալիտէ գօտուղու կիպի սօֆրաեը, վէ իսկէմրէ մանկալընա գօտուղու եէմէյի գալտըրտը:

Վէ քէնտի տէրտլէրինի ունուտուպ, կիրակոս ախպարըն թէլաշընա սէպէպ օ- լան շէյի աննամագ իւթէրլէր տի:

Կիրակոս ախպար պու տէմտէ պիրազ իչէրիսինի թօլիւտեըպ, «իչին էվլէլիւտէն պաշլաեըմ քի, թէքմիլիլինի աննաեաընըզ» տէեէրէք տէրտիինի եանամաեա պէտ էյ- լտի:

«Ա'իս . . . օ Պիղատոս անա . . . պուն- տան պիր այտան զիեատէ վար էվտէն թէնհա օլուր տէեու Ղուղանթ հա- մամընա կէթմիլէր. իգպալ պու եա, հէր քէս պու հիսապը էտիպ կէթմիլ օլ- մալը քի, զիեատէ գալէպէլիք վար քիմը. համամը օրթա գուրնասընտան պաշգա իքի տէ սըրա գուրնասը աշմը. Եղիա չօրպաճընըն գարըսը, սըրա եան գուր- նանըն պիրիսինին պաշ սէրիլինտէ իմիլ, վէ պիլիմ կէլին նասըլ իսէ սու ալըրքէն պունուճ ֆարգընտա օլմամալը, լէյնէյէ- սի կէօզիւնէ իլիլիլ տէյի սէօզ չըգարը- եօրլար ամա եալան սըր. ստըմ կիպի ի- նանըրմ քի, սէպէպ՝ հիւրմէթ էտէմէ- տիլի տիր. նէ' տէրտին, կէլինի գըզը պիր ալպ օլուպ պունուճ պաշընա չօգուշ- մուշլար, չըպալագ կէօյտէյէ լէյնէյէլէր ի- լէ էյլէ պիր տաեագ աթմըլար քի, ար- թըզ թէհամմիլիւ գալմաեըպ եըգըմըզ գալմը — աման Ալլահ աշգընա, չօրպա- ճընըն գատընը օլտուղուճու պիլիլէտիմ, իսթա էթտիմ. էլլէրիմ գըրըլա տա օ' սուեու ալմաեա իտիմ — տէտիքէ, մէր- համէթլէրի տէպրէնէճէք եէրտէ հիւ- տէթլէրի գապարմը, վաթըրտը չօղալ- մը. Նաթըր Համամը պիրիպիրինէ գա- րըմը, համամտա օլանլարըն քիմիսի գօրգուսուճտան տըլարը գաշմը, քիմի

տիլի քիթլէնիպ պաեըմը. վէ պիլիմ կէ- լինին իսէ լէյնէյէ տարպընտան իւզէրին- տէ սաղ եէրի գալմաեըպ, պիւթիւն կէօյ- տէսի գըզարմը մօրարմը, վէ ազըպէթ պիր էօլիւ հէյեթիլինտէ էվէ, վէ եաթա- զա տար ուլաշալըրըլը:

Չէվալը պու տէրտի շէքմէքտէ օլտուճ պէնիմ պիր շէյտէն խապէրիմ եօզ, եա- լընըզ էվէ շէքիլիլ օթուրուեօր իտիմ. պիր տէ խօր օտասընտան պիր էլի տէյ- նէքի կէլիպ, քէօթիւ պօրճու կիպի գա- փուեա տիքիտի. — սէնի չօրպաճը իւթէ- եօր — տէյիննէ պիրտէն պէնգիմ աթտը, վէ պաշըմտա եինէ պիր պէլա օլտուղուճու աննաեըպ տիզլէրիմ տիտրէմէեէ պաշլա- տը. նէ իսէ, եա րապպի սէն էսիրկէ տէեէրէք գալգալըմ կիթտիմ քի, քէօշէ- տէ օթուրմուշ փուֆուլաեօր. պէնի կէօ- րիւննէ — օլան տէտի, միլլէթէ պու գա- տար պօրճուճ վար պիլ գալմաեատէ է- տիպ իսթէմէեօրուզ տա, քէնտիինի պիր շէյ մի սանըեօրսուճ. վէ էլիմտէ իքի չըզը եազըմ վար, վէ իքի տէօրթ տէ քեարը գատիմ սէօզ էյրէնմիլիմ տէեու չօրպա- ճըլըզ մը թալաեօրսուճ. էվլէթ էնտէն բէշտէն չըգտընըզ. գարըն տա համամ լարա սըղընագ օլմուշ — պու սէօզիւ ի- շիտիր իլիլիլ պաշըմա եըլտըրմ էն- տի գանն էթտիմ. «Հաշա էֆէնտիմ, պէն քիմիմ քի չօրպաճըլըզ թալաեըմ . . . վէ պիր շէյտէն խապէրիմ եօզ, համամտա նէ՞ օլմուշ» սէօզիւ ազըմտա իքէն, — կիտէճէյին եէրէ կիթ տէ օրտա նէ՞ օլտուղուճու տուեարսըն — տէեէրէք պիր եաֆթա իլէ պէրապէր պիլիլ թօմ- րուղա կէօնտէրտի: Եաֆթաեը օգու- տուլար քի, 500 զուրուշ պօրճուճուճու թասիլիլ իլէ թէրպիլիլիլ տէ եազըմը. օն պիր կիւն թօմրուգ 100 տէյնէք 500 զը. ճէրէմէ գայտ էտիպ իչէրի վէրտիլէր:

Տաեաղը եէտիք փարաեը վէրտիլը, հասպ միւտտէթիլինի թամամ էտէրէք չըզըպ է- վէ կէթտիլ քի, կէլին էօլիւմիլիւ եա- թըեօր. . . չունքի պէլ քէմիլիլ ինճինմիլը, պաշ փարամաղը իլէ պիլիլիլ չըգմը, վէ սօլ քիւրէյինին գըրընի գըրըմը, վէ վիճու-

տի սեփեզ օն ետրտէն գըզարմը. չըգըգ-
 ճըլար կէթիրմիչէր պաղլաթմըլար պէ-
 ճէրմիչէր. կէօյտէսինտէ օլան գապար-
 թըլարա իլաճ էթմիչէր ամա, պիր վի-
 ճուտտա պու գատար սագաթլըգ օլուն-
 ճա տիւչիւնիւնիւզ պիր տէֆա քի, օ գէ-
 վալը նէ՛ հալէ կէվր:

Պիլիրսինիզ քի, պէն թէնճիրէտէ պիչի-
 րիպ գափաղընտա եէեէն պիր էսնաֆ ա-
 տամըմ. եըլտա իլչէեէճէյիմիզ 4-Յ այ տըր,
 օ՛ տա օրթալըգ քիւչատ օլուր, վէ իլչէր
 աչըլըր իսէ... վալիտէ՛ էլիմիզտէ պուլու-
 նան սանաթ նէ՛ չէթին շէյ տիր պիլիր-
 միսին. օ թաշըլըգ, . . . Ալլահ տիւչմանը-
 մը տա թաշըր էթմէսին, ատամըն թօզ
 եուլթմաստան իմանըաղլար, վէ աղզընտան
 պուրնուստան կէտիպ կէօյիւսիւ գապար.
 անըն իչուն թըգ նէֆէս օլմատըգ թաշըր
 ազ պուլունուր:

Իշթէ պիրիսի պէնիմ. հեօրիւմ օլուպ
 պիթմիչիմ տիր. շէօյէ պիր պէլալը իշ ի-
 լէ փարա գազանըպ տա, չօլուգ չօճուգ
 պէսլմէք իչուն, եազ կիւնլէրի պաշըմը
 գըրգ եէրինտէն եարըեօր իքէն, գըլըն
 տա իչտէն քէսիլիպ պօշ օթուրաճաղըմը
 պիր քէրրէ տիւչիւնիւնիւզ, վէ պէօյլէ
 պիր կէչիմտէն աճիզ օլան սէֆիլ պաշըն,
 արատա տա Ֆիզուլի գուլուպարա օղրա-
 եըլընը խաթրա ալարագ պիր սաաթլը-
 ղա պէնիմ եէրիմտէ օլունուզ. . . . նէ եա-
 փարսընըգ, պուլըլարա նաճըլ թէհամմիւլ
 էթմէլի. հէր սէնէ տիտին տըրման պիր
 ինէք ալըպ, փարասընը իսէ հաֆթատա
 պէչէր սէքիգէր վէրէրէք կէօզիւմէ կէօ-
 րիւնմէտէն գըլ իչուն էվէ պիր խազըն
 տօլար ըտը. պու սէնէ օնու տա էտէ-
 մէտիմ, հաթթա վագթիմտէ օտուն քէօ-
 միւր պիլէ պէճէրէմէտիմ. վագթթ կէլտի
 շուրալարա չաթտը, հէր պիր շէյ աթէչ
 պահասընա չըգտը, չօճուգլար սըգ սըգ
 սըգըլաեօրլար, . . . վալիտէճիլիմ էյի տիյ-
 նէ, պու կիպի տաեանըլմազ գարուրէթ
 իչինտէ շաշըրպ գալըլը իքէն, պիր տէ
 իւչ եիւզ զուրուչ ճէրիմէեէ օղրատըգ.
 պուլուն իչուն մահպէստէ չիւրիւսէմ քի-
 մի՛ն գուլաղը տույաճագ. . . էտէմէտիմ

տէտէտէն միրաս պիր յուչա գազան վար
 ըտը, օնու մէգատա չըգարթտըրտըմ. նէ
 օլաճագ, ալթունու տա միւզաիտէեէ վէր-
 սէն տէյէրինի պուլմազ. թօիու թօիու
 136 զուրուչ թութմուչ, 300 զուրուչա
 եէթիրմէք իւզրէ, գըզլարըն ալընտա
 3-10 ըուպիա վար ըտը, աղլատարագ օն-
 ւարը քէսմիչէր, վէ էքսիլէնի իչուն իսէ,
 էվլէնմէմտէ կէլինէ պաշըգ վէրտիլիմ
 եալտըգ քիւքէնին թէքիլի էքլէմիչէր,
 պուլըլար էյի քէօթիւ 300 զուրուչա եէ-
 թիրտիք, վէ վէրտիք պիթիրտիք:

Պու պէլատան պու վէճէլէ եագանը
 գուրթարտըգ ամա, էօթէտէ կէլին էօ-
 լիւմճիւլ հալտէ եաթըեօր, էվտէ պիր
 գաշ պաթման չալտար ունուստան պաշ-
 գա պիր շէյ եօգ. գէվալը չօճուգլարըն
 եաղսըգ մանթը մագարնա եէմէտէն կէօզ-
 լէրինտէ ֆէր տէտիլի գալմատը. տարը
 տիւնեատա կիւվէնէճէյիմիզ պիր թէք
 քիւրէ գալմը իքէն, օնու տա սընըգճը-
 եա վէրմիչէր. չօճուգլարըն իւսթիւ պա-
 շը իւրեան պիւրեան վէ բէրիչան օլտու-
 ղունտան կէչտիք, նաֆագասընը նէ էթ-
 մէլի, հէքիմլէրէ իլաճլարա փարաեը նէ-
 րէտէն վէրմէլի. . . . ալիմ Ալլահ քէսէտէ
 մանկըր տէսէնիզ եօգ տուր:

Արթըգ ճան եէրինի եատըրկըլատը,
 էճէլ քիչնէտի. նէ օլուր իսէ օլուն տէ-
 տիմ, էֆքեարըմըն արգասընտան կէթ-
 տիմ. պիլիմ կիպի հէրիֆլէր նէ իլէ էօճ
 ալապիլէճէք տիր. . . . հիչ տէյիլ իսէ պիր
 ազ եիւրէյիմ սօլուսուն տէեու կէճէնին
 պիրիսինտէ ճանըմը աղզըմա ալարագ,
 կէտիպ չօրպաճընըն զօգագ գափուսու-
 նա պիր եաֆթա եափըլտըրմըլ ըտըմ.
 եաղըմ ասլընտան մէրթէք կիպի, պիր ազ
 տա աեըն օեուն եազարագ պիւսպիլէթիւն
 պէլիսիզ էթտիմ):

Պուրատա Յուվալիմ, թաշըր կիրակո-
 սուն սէօզիւիւ քէսիպ «գօրգարըմ մա-
 գարրաթլը պիր շէյ եագալըն» տէտի:

«Էվվէթ, տէտի, կիրակոս. սէօզիւնէ
 միւպտըլրէթլէ, սիղէ նէ տէեօրում տույ-
 մաեօրմուսուսուզ, ճան եէրինի եատըր-
 կըլատը, պըչագ քէմիյէ տաեանտը. . . վէ
 եաղտըղըմ եաֆթա իլթէ շունլար ըտը:

Պու տիւնեա Ֆանի տիր եագար թէվարիս,
 էյ չօրպաճը պու սէվտատան կէլ Ֆարիզ,
 Մէվլամ սապըրլը տըր էտէր միւնգարըզ,
 Պիր կիւն օլուր էնճամընա պագարըզ:

Տէվրիսի կիւն իլք գափուեու աչան
 ուչագ եաֆթաեը կէօրիւնճէ, ային պէյին
 օլմուչ, վէ գօփարըպ չօրպաճը եաթագ-
 տան շըգար շըգմազ էլինէ թութուչ-
 տումուչ. վայ . . . վայ վայ. օ արատա
 պունուն չըլտըրմագ տէրէճէսինէ վարան
 հալինի կէօրմէլի իմիչ. բիւր դագապ օ-
 ւարագ հէման էնիչտէնիզի կէթիրթտիր-
 միչ. մալիւմ եա Մեքիսէգ չօրպաճը պիւ-
 եիւք չօրպաճընըն ազըլ խաճէսի տիր, կէ-
 լիպ տէ — թէլաչ էթմէ, պու խալթը էտէն
 հէր քիմ իսէ, պէն պուլուրում — տէմէ-
 սիլլէ չօրպաճընըն խըրսը պիր ազ էնմիչ:

Պուրատա էնիչտէմիղէ տէ տօգուսու-
 եօր տէեու սագըն սիզ տէ գահըր էթմէեին.
 էնիչտէնիզ տիւնքի. պէնիմ սիզին իլէ
 գօնչուլուղում էճատատան պէրի տիր,
 գաթի նազար հաչա հուզուրտան էօլմիւլ
 մէրքէպ գուրտտան գօրգաթ մը . . . նէ
 տէրսէնիզ տէյինիզ, պէն արթըգ պիթ-
 տիմ, էօլիւմտէն էօթէ նէ օլա պիլիր. պու
 կիւն պուրատա հէր տէրտիմի տէեիպ
 տէօքէճէյիմ:

Պունլար պաշ պաշա վէրիպ դպրատուն-
 ւարտա նէ գատար գալֆա, տիրացու,
 վէ եազը ալան չօճուգ վար իսէ ճէլպ է-
 տիպ, եազըլարընը եաֆթա իլէ թաթ-
 պիգ էթմիչէր, ազ չօգ պէնգէեէնլէրի
 սըգըլտըրըպ սէօյլէթմիչէր, վէ տահա
 շէլիթ շէլիթ թահգըգաթ իլէ եիկիրմի
 կիւն գատար օղրաշըպ, նիհաեէթ պիր իւ-
 ուճու էլտէ էտէմէեինճէ իշի պաշագ գա-
 լըպա տէօքմիւլչէր:

Պու սապահ Տ. Թուվմաս Ժամոտա պիր
 ծանուցում էթտի. — չօրպաճընըն գա-
 փուսունա եաֆթա եափըլտըրան շաչիւ-
 նը Ալլահ էսիրկէտի տէ արամա իլէ պու-
 ւունմատը, եօգսա վայ . . . կէլէճէքտի
 պաշընա. շիմտի պանա սաղլամ սէօզ
 վէրիպ վատ էթտի, պէն տէ եկեղեցի
 ատեանընտա անտ ետէրիմ քի, օ ատէմ
 հէր քիմ իսէ, տօղրու կէթսին էթէյի-

նէ տիւչիւն. պիր Ֆէնալըգ օլմատըգ-
 տան պաշագ, խայըր տա կէօրէճէք տիր.
 ամա կէթմէզ իմիչ. . . . պիր կիւն տու-
 եուլուր վէ տուլուլուր իսէ, պաշընա
 կէլէճէյի տիւչիւնսիւն, սօնրա պէն գա-
 րըլմամ հա՛ . . . — տէեու:

Պու ծանուցում էթլէրիմ տիրէեէ-
 րէք տիյնէտիմ. տիւչիւնճէմ պէյնիմի սար-
 սըթտը. պիր տէտիմ քի, պու հէրիֆ հէր
 իմանսըզըղը եափար, օլա քի կիտէր ի-
 սէմ էլիմ իլէ տուլուլուլուլ օլուրում, սօն-
 րա նէ իլէ գուրթուլուրում տէեու:

Պիր տէ շէվրիպ, ճանըմ նէ գատար
 տիւսիզ տէ օլսա, եկեղեցի ատեանընտա
 ալէնէն ծանուցում էթտիրտիքտէն սօն-
 րա խիլաֆընտա պուլունմազ եա՛. շիմտի
 կէտէր աեաղընա տիւչէր, վէ սէֆալէ-
 թի հալիմի իֆատէ էտէրիմ, օլա քի պիր
 էչրէֆ սաաթընա բասթ կէլիր տէ, խայ-
 րը պիլէ տօգուսուր տէր իտիմ:

Վէ ազըպէթ կիթմէեիպ տէ, սօնրա
 կիւնիւն պիրիսինտէ աննաչըլըր իսէմ, պա-
 շըմա գօփաճագ գըեամէթի հէր շէյտէն
 Ֆէնա կօրէրէք, Ժամոտան էվէ տալի
 տէօնմէքսիզին տօղրու չօրպաճընըն էվի-
 նէ վարըպ, սուչու սուչու գահվէ օճա-
 ղընա սօգուլտում, վէ ուսուլէթլէ իշի
 խըտմէթքեարըն պիրիսինէ աննատըպ պիր
 քէօքէեէ փուսունտում:

Խըտմէթքեար կէտիպ չօրպաճընա ի-
 ֆատէյի հալ էտէր էթմէզ, պէնի խ-
 թէմիլ իտի. եիւրէյիմ չարվընթըեա տիւ-
 շէրէք, կէօյսիւմ էֆիլէեիպ, վէ տիզլէ-
 րիմ տիրտէեէրէք վարըպ հուզուրունա
 գափանտըմ, անսուսի ողղի կիպի «հնչր,
 մեղայ յերկիւս եւ առաջի քո» տէեէրէք
 էթէյինէ սարըլըպ, հէր պիր շէյ պիրէր
 պիրէր իգրար գըլտըմ:

Նէ՛ տէրսէ պէյնիլիսինիզ — եա՛. . . խա-
 պիս, տէտի ղագէպնաք կէօզլէրինի պա-
 նա տիքէրէք, վէ սանըրսըն քի ենքե-
 ղեա (1) պալըլը կիպի պագըլը պիւթիւն

(1) Թաշըր կիրակոս մէշուր Առաքել վարմապե-
 տին Թօրնու օլմագ միւնասէպէթլիլէ, պիր ազ օգու-
 մուչ, վէ գաֆասընա պագի շէյլէր տէ տուեարագ
 տօլտուրում օլտուղունտան, օ կիւնիւն Ֆիւրմիւնճէ
 էսնաֆ հազըր ճէվապլարընտան մաստուտ իտի:

վիճուտիմէ զէհրլի թէհսր էտէրէք վար տիւս էթ քի, օ՛ ծանոցումու էթ տիրտիմ, էլէրիմի էլիմ իլէ պաղլամը օլ տոււմ. սանա շիմտի պաղլա շէյ էտիւմամ, վար հէման նիհաեթ օն պէշ կիւնէ գատար էվիւնի էշեանը սաթ սափ... չօլուղունու չօճուղունու թօլիւս, շու մէմ լէքէթտէն չըք ճէհէնէմ օլ... պիր տահա սէնի կէօղիւմ կէօրմէսին. նէ՛ տէեիէօրում տուեուէօրմուսուն, գուլղընը պանա վէր, պիր տահա խամինի ճիւմիւնի պու մէմլէքէթտէ կէօրիւս տուլմանեանաղըմ հա... էօգսա բիւրիւիւնիւ կէօյէ ֆըրլատըրմ... — տէեիւս, վէ աղղընա պիր տէ պիւեիւք եէմին ալըր:

Ա՛խ վալիտէճիլէգիմ, օ՛ֆ... էավրում Յուվալիմ, աննատընը մը պաղըմա կէլէն բիւսիւլիւ պէլտեը, շու գըշտա գըեամէթտէ էվիմի էշեամը նապը տաղըտաէրմ, չօլուղու չօճուղու նէ՛ էտիւեըմ, էօլիւմ տէօյէնտէ էտիւան կէլիւնի նասը գալըրաէրմ... պէն էալընըճա պաղըմը ալսամ սավուշամ, պունլարը քիմ գաեըրաճագ, վէ պէնիմ իշուն, պիրէր պիրէր մէգարա գօմագտան պէտթէր օլաճագ. պա խուսուս քի, պու տինսիլ հէրիֆին աղղընա ալտըրը եէմինի պէն պիլիր խէմ, սօնրա պունլարը աճ գուրտ կիպի տալանեաճագ... նէ՛ էտիւեըմ, Ալլա հտան պուլուս տէմէտէն, վէ էօլիւր խէք տէ գալըր խէք տէ հիօր հիօր թօրլանըպ կէթմէտէն պաղգա չարէմ էօգ տուր. ֆիքրիմ շիմտիլէք պիր տէֆա Պօղաղլանեան քէօյիւնէ տիւլմէք տիր, պահարա գատար օրատա ալի քիւլիւ հալ պարընըպ, պահարըն տա էօղղատա նաղլ էթմէյի գուրուէօրում, իշթէ հալիմ վէ տէ տանանըլմատըք տէրտիմ պու տուր. տուլթուլտում վալիտէ... տիլիմիլէ տուլթուլտում. վէ սէլամէթիմին պիր թարաֆտան չարէսի օլմամագ իւղրէ տուլթուլտում» տէեիւս պաղլատը էլէրիլէ տիղլէրինէ վուրուեմանա վէ հիօֆիւր հիօֆիւրաղլամանա:

Վալիտէ վէ Յուվալիմ շու հիքեանէ իւղղէրինէ քէնտի տէրալէրինի քիւլիւէն ու-

նուլթուլտար, վէ պիր գաղ սաաթ իքիսի իքի էանընտան պու պիշարէեի թէսէլի էթմէյէ մէճպուր օլտուլար, վէ սաաթ ալթը սուլարընը պուլմատա, հէնուղ գար էաղմասընա տէվամ էթտիլի, վէ էօլլարըն իղլէրի իսէ, պիւսպիւթիւն գափանմը օլտուղու հալտէ, միւսաֆիլիւրինէ սէօղ աննատամանարագ էօլա գօշտուլար: Իքիսի էալընը գալընճա, «օղլում, տէտի վալիտէ, հիքեանէնին աճըսը իլէ ճիլէրճիլի տալանմագտա օլան Յուվալիմէ. պու չօրպաճըլարըն էտիւտըղլարը շէյլէր հիլ պիր քիթապա սըղըմագ, վէ էլէրինտէն տալի ուշան գաղան գուրթուլամագ... պագընէօրմուսուն շու զէվալլընըն պաղընա էաղտըրտըղլարը ֆէլաքէթթէ, պիղիմ պաղըմըգա տա պէօյլէ պիր պէլա կէթիլմէսինլէր էավրում... էարըն սուեուեան բիլաֆ կէթ, գանը վէպալը պօեուլարընա օլտուն...»:

Միւթալէտա լեաղըմ պուրատա քի, պէօյլէ պիր սաֆտէրուն, վէ Ալլահ ատէմի օլան իլիթիւարէ գատընճըղաղ, օղլունա շու սօն սէօղիւ սէօյլէմէք իւղրէ, հիքեանէտէն նէ՛ գուլվէթիլ թէհսիւր ալմը օլմալը տըր:

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊՍՊ

ՄԱՐՈՒՔԷ ԶՕՐՊԱՃԵՆԸ ԷՎԻ, ՎԷ ՄԵԷՄՈՒԼԻՆ
ԽԱՐԻՃԻՆԷ ՊԻՐ ԵՕԼՃՈՒ

Մէճիլիւլէրի թարաֆիլինի մուգատտէմա էթմիլ օլտուղումուղ տէօրթլէրին, էվիլէճէ Գասսապ Գէօրգուն կէթիլտիլի խապէրտէն, վէ մուսիսարէն վարթան իլէ գարընըն կէլիւս տէ վուգուաթը, վէ Եղիա չօրպաճը թարաֆընտան վագը օլան թէպիլղաթը խապէր վէրմէլէրինտէն, տուլտուղլարը քէտէր ու տէհէթի պուրատա թաֆսիլէ վուղիւմ էօգ տուր, չունքի իղթիղայը հալտէն էրպապը միւթալէանըն հիսա էտէճէյի տէրէճէ, նագը ու թարաֆիլինտէն չօղ զիւտտէ միւլէսիւր օլաճաղը պէտիհի տիր:

Իմտի պու տէօրալէր իշինտէ էն զիւտտէ էաա ու մաթէմէ միւսթէղրագ օլտուղու պիլտիլիլէն գաթ, Մարուքէ չօրպաճանըն թա քէնտիսի օլուս, վէ պու խապէրլէրին իւղղէրինէ աղընը պիւսպիւթիւն զայպ էտէրէք, վէ իւղղէրինէ պաղի աթէշ, պաղի սօվուգըլուգա պէրապէր պիր էլէնթի տէ կէլմէյէ պաղլանըպ, վէ տիկէր արգատաղլարը թարաֆընտան հէր նէ քի տէնիլմիլ իսէ, զէրրէ գատար խայր վէ ֆաիտէ էթմէեէրէք, մէճիլի թէրք իլէ էվիլնէ կէթմիլ, վէ պիր թէհնհա օտաէա չէքիլմիլ խաի:

Էվ սահիպի Մուլէս չօրպաճը տալի, պաղի գալան արգատաղլարըյա պիր էյէտամ տահա օթուրուս, վէ իշէ պիր չարէ արամագ իւղրէ հայըճա միւգաքէրէլէրէ կիլիլտիլքտէն սօնրա, աղըպէթ օլսա օլսա պու իշէ արգատաղլարընտան իւղղիւնճիւսիւ օլուս, վէ էվիլէճէ սըրա տալիլթի հիքեանէսինի շէքէն, վէ Սիս վանքընա նէֆի էտիլմիլ օլան. Մարտիրոս վարթապետին տաթ, վէ մէճպուրի պուլունտուղունու խապէր վէրէն թագուր չօրպաճընըն, պիր չարէ վէ գօլայըք պուլալիլէճէյիլնէ խթիւնտէն, քէյֆիեթի անըն թէտալիլ վէ միւթալէաաընա պիլ հալալէ տաղըմըլարը Երա:

Մարուքէ չօրպաճընըն, չէքիլմիլ օլտուղու օտատան արթըք սըլարը չըգամամասընա, պուլունտուղու հալին միւլքիլաթընտան տա պաղգա, հըրս իլէ գարընըք քէտէր նէթիճէսի օլմագ իւղրէ էիւղիւնէ էնէն էնմէ տէ սէպէպիեթ վէրմիլ, վէ էօյլէ շիտտէթիլի սօեուստան էնմիլ խաի քի, կէօղիւ գափաղը թուլուգ կիպի շիլմիլ խաի:

Վէ խաթալըղընտա քէնտիսինի գաեըրաճագ օլան, վէ Գայսէրիլէ նիսա թաիֆէսի իշինտէ ինսանիեթ վէ տուլղու ճիհէթիլլէ պիլիլնճիլէրտէն պուլունտան իսկուհի գատըն խա, քէյֆիեթիտէն խապէրտար օլուր օլմագ տիղլէրինէ վուրուեմատան, վէ «Պուեման պէօյլէ պէն ստէմ էիւղիւնէ նապը պագաճաղըմ» տէեու սաղարընը էօլուս կէօյիւ-

նիւ տըրմալամատան խաթանըն էանընա կէթմէեէ պիլէ հալ վէ մէճալի գալմամը, վէ կէլին գըղը Գաիանէեէ կէլինճէ ճէնագէտէն հիլ պիր ֆարգը օլմաէաճագ պիր հէյեթիլ, վէ սօնու կէլմէղ ֆիղան ու ֆէգա իշինտէ էէրլէրէ սէրիւմիլ գալմը Երա:

Պուլար էօլիւ էվիլնէ րահմէթ օգուլթուրուր ան ու ֆիղանլար, վէ ֆաղա օլարագ պիր տէ վիճուտճա արիլ օլան խաթալըղլար իլէ օղրաճագտա օլունլար. էօգարըտա զիքրի կէշն թագուր չօրպաճը տալի, վար գուլվէթի պաղուեա վէրէրէք, վէ էթէքլէրի շէմիլէրէք, իշէ պիր չարէ պուլմագ արգատընտան տօլալմագտա խաի:

Բասաթ պաղի էօյլէ շէյլէր էտիար քի, էն գուլվէթիլ թէտալիլէր պիլէ օնա մուգապէլէ էաէմէղ, վէ չօղ տէֆա պիր տէրտին էօյլէ պիր չարէյի ֆէվգ էլ տտէսի գուհուր էտէր քի, պին աղըլ պիր արաէա կէլաէ, օ՛ միսիլու շէյ խաթըրա կէթիլրէմէղ:

Պու գապիլտէն օլարագ թագուր չօրպաճը տալի պէյհուտէ էէրտէ քէնտիսինի էօրար վէ տէրտէ չարէ արար Երա, նիլուն քի վուգուաթտան էէտի կիւն սօնրա պիր սապահ գաղըպ օտատընտա օթուրտուղու, վէ հէնուղ գահվէսինի իշմէմիլ պուլունտուղու սըրատա, պիր մասլահաթ արղ էթմէք իւղրէ, ատէմէրիւտէն Համմամը Մարկոս նամ քիլմէսնէ քէնտիսինի միւրաճաաթ էյլէտի:

Լագըրաը էօյլէ պիր սըրաէա կէլտի քի, Եղիա չօրպաճընըն ճէլպ էթտիլտիլ սիւտ անանըն, Մարկոս ախպարըն էէկէնի գօճա Սամուէլին կէլինի օլտուղու աննաղըտը:

Թագուր չօրպաճը օրթա պօյլու, արըք էիւլիւ, պօյնու պօլագը ինճէ, սարը էանըպ վէ բիլիլնէ պիր ստէմ օլուս, սէրի իւլ միւթալէա պիր աղլէ, վէ զաէթ միւտէսպիլը վէ քէսքին ֆիքրէ մալէ խաի:

Մարկոս ախպարըն բիլիլի իֆատէսինէ տէն, սիւտ անանըն գօլայ թարիլլէ չա-

ընձազընը չափողընը միւթէագգըպ, չալընմասընըն ճիհէթի թէտպիրինի տէ ֆիքրինձէ գարարւաչտըրըպ, մերգումա մագսէտինի աննաթտը. վէ « Սէն շու իշի մաթլուպ իւզրէ պէճէր տէ, օնտան էօթէսինի տիւշիւնմէ . . . վէ պունտան պէօյլէ պաշընտա նէ տէրտին օլուր իսէ, իհթիեաթ կիւթմէեէրէք հէման կէլ չէքինմէ Ալլահ քէրիմ տիր» սէօգիւ կլէ, Մարկոս ախպարըն կէօյնիւնիւ օգչատը:

Մարկոս ախպար օ կիւնէ գատար չորպաճը աղղընտան էօյլէ պիր վատ էշիթմէ միշ օլտուղընտան, իւք տէֆա օլարազ տույտուղու շու « Հէր նէ իշին օլուր իսէ Ալլահ քէրիմ տիր» լաֆը, իչինէ կիրէճէյի իշին հէր նէվի թէհիլքէսինի տիւշիւնէճէք թարաֆլարը գափատը, վէ հէման « Նէ քի էմր էթտին իսէ, պու կէճէտէն թէզի եօգ տուր ալ կէօզիւմտէն չաթալ չաթալ » տէեէրէք պիր տէ փարա չաթտըգատան սօնրա օրատան այրըլտը, վէ տօղրու եղիա չորպաճընըն էվինէ վարըպ, սիւտ անա կատար եէկէնիին կէլինի օլտուղընտան պիր տէեէճէյի օլտուղու մէսէլլէ, կատարը գափու արգասընա չաղըրթտըրըպ, վէ գուլաղընտան պիր գաշ սէօզ իշլարսը քի պու տէ, կէճէ կէլէճէյի վազթը, վէ գօգագտան էտէճէյի իշարէթի աննաթմագտան իպարէթ իտի:

Օրաճա օլան թէտպիրի պիթիրտիքտէն սօնրա, արգատաշլարընը պաշընա թօփլանըպ տա, եէկէնի էթլիքճի Սամուէլին էվինէ նէ եօլտա թօփլանըլտըլը, վէ նէ վէճէլէ պունլարըն գալտըրըլտըպ վէ սիւտ անա իլէ պէրասէր չօճուղըն գուրթարըլտըլը, պէշինճի պապտա իղասէն պէեան էտիլմիշ օլտուղընտան, պուրատա թէքրարընա լիւզիւմ եօգ տուր:

Կէլէլիմ քի, թագուր չորպաճը լէյի մէգպուրտա չօճուղըն գաշըրըլաճագընա կէրէյի կիպի կիւվէնտիքտէն, վէ Մարուքէ չորպաճընը իսէ, պիր կիւն էվիլէ կէօրմիյէ կէթմէսինտէ էրէյիճէ րահաթլաշընը պուլուպ, վէ չօճուղըն մուհաֆապսը տախի, անձագ մուճալէյի

խանէսինտէ գապիլ օլա պիլէճէյի ճիհէթլէ, օրաեա աշըրըլմասընը Մարկոս ախպարա թէնպիհ էթտիքտէն սօնրա, օ կէճէ Մարուքէ չորպաճընըն խանէսինէ կէթմիշ իտի:

Մուճալէյի պիր չըթըրտը օլուր օլմագ աշըլմագ իւզրէ զօգագ գափուսուսու իլիլիքտէ պըրագտըրարագ, գափու արգասընտա քի սէլալիքգ օտասընը իըրտմէթքեարլարընա պիթթէրք, քէնտիսի քիւրքէրէ պիւրիւնմիւշ օլտուղու, վէ եիւզլէրլլէ գուլաղլարը իւզէրինէ գօտուղու եուկու տէրիլէր, մահրամա իլէ չէնէսինտէն եօգարը պաշընա գօտուղու գուգուլիլ իւզէրինտէն պաղլանիշը պուլունտուղու հալտէ, միւսաֆիրի թագուր չորպաճընը ալըպ սօֆաեա գուրուլմուշ իտի:

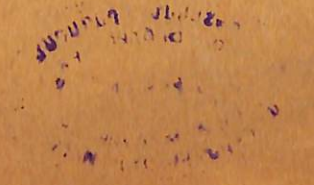
Վէ մէգքիւր սօֆա իսէ, մուճալէյի էճտատտան պէրու չորպաճը օլտուղընա, հէր վէճէլէ տէլալէթ էթմէքտէ իտի չէօյլէ քի:

Պու սօֆա չորպաճը էվինէ մախսուս օլմագ միւնասէպէթլլէ, տիկէր էվլէրին սօֆալարընտան կէօթէրիլլի, վէ 12 թաշը արշընընտան դիեատէճէ իրթիֆաի օլարագ դաեէթ հէյպէթլիպիր մահալ իտի:

Վէ ատէթի պէլտէ իւզէրէ թալմանը օլմասըպ, իքի պաշլարը պիր գալընըգտա եուվարըպ, վէ պէհէրի լէօք դըրիլըլը գօեու թիլլէ, փաթլըճանի վէ լէյլաքի րէնկէրէ պօեանիշը օլարագ, պիր պիրինտէն օնար փարմագ գատար ֆասըլալը, վէ չափրասթ գաեըլը գաթրան մաղլարը իլէ էօրթիւլիւշ առաւստղը վար ըտը:

Մաղլարըն ֆատըլա եէրլէրի, պիր փարմագ էնիլլիլինտէ օլան, վէ հէր պիրիսի պիր րէնկէ պօեանիշը պուլընան պագլալա տիլիմի թիրիզէր իլէ միւլէվէն, վէ տէհիլլին օրթա եէրինէ իսապէթ էտէն մաղտան, պագարա իլէ տալըմը պիր չարխ իւզէրինտէ եանան միւթէատտիտ պալ մուլարընըն չալգալարը իլէ իսէ, տէրունի սօֆա կիւնտիւզ կիպի րիւշէն իտի:

Տէհիլլէ, մէրմէրտէն կէօնիւլիւ թաշ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0542601

